

Barnstadsdel Norra Sofielund

Malmö stad

SPACESCAPE

VÄXTVÄRKET

På uppdrag av Malmö Stad, oktober 2025

Medverkande

Spacescape: Karin Lobo Lundgren (projektledare), Vera Esaiasson och Moa Rydell.

Växtväcket: Sara Stiber (projektledare), Diana Fransson och Jessica Lai.

Illustrationer, foton och kartor i nulägesanalys: skapade av Diana Fransson och tillhör Växtväcket om inget annat nämns.

Illustrationer, foton, kartor i visionsdel: Spacescape.

Vi har fått tillåtelse att citera och visa kartor från White arkitekters "Stadsdelsatlas Sofielund".

I denna version av rapporten har ett fåtal upptäckta sakfel justerats av Malmö stad i januari 2026.

Innehåll

1. Inledning	7
Bakgrund och syfte	7
Varför Norra Sofielund?	7
2. Omvärldsanalys	8
2.1. Barns rörelsefrihet	9
Föräldrars oro som begränsning	9
Frihet genom erfarenhet	10
Normer spelar roll	10
Grannskapets betydelse	11
2.2. Barns aktivitet	12
Friytor som grund	12
2.3. Vad kännetecknar barnvänliga stadsdelar?	13
2.4. Goda exempel från omvärlden	14
Områden	15
Stadskärnan i Pontevedra, Spanien	15
Superblocks i Barcelona, Spanien	16
Leknätverk i Antwerpen, Belgien	17
Kings Cross Central i London, Storbritannien	19
Bo01 i Malmö, Sverige	20
Weespergilde i Amsterdam, Nederländerna	21
Vauban i Freiburg, Tyskland	22
Lovande stadsdelar i Rotterdam, Nederländerna	23
Gata	24
Woonerf i Nederländerna	25
Skolgator i Paris, Frankrike	26
Plats	27

Trädgårdslek i Sverige	27
Skatecafé i Amsterdam, Nederländerna	29
Hernings fotbollsexperiment i Danmark	30
Madrids torgbildningar	31
Grannskap	32
Levande gater i Oslo, Norge	32
Block party i USA	33
Leefstraat i Gent, Belgien	34
2.5. Definition av barnstadsdel	35
Barn i olika åldrar	35
Nycklar till en barnstadsdel	35
3. Nulägesanalys	37
Om nulägesanalysen	38
3.1. Områdesbeskrivning	38
Geografisk placering och avgränsning	38
Barns närvaro och rörelsemönster	40
Socioekonomisk kontext och socialt liv	40
Fysiska strukturer och barriärer	40
Sofielunds historia	41
3.2. Tidigare och pågående initiativ	42
Naturmolnet – grannskapspark på Rolfsgatan/Palmgatan	42
Miniparken – plats för tonåringar vid Sofielunds fritidsgård	43
Gatulabba – Barnens framtidskata på Palmgatans vändzon	43
Case Sofielund 2030	44
Byalaget Sofia – En grön lekande stadsdel	44
3.5 Ytterligare relevanta initiativ – pågående eller parallella	45
3.3. Målpunkter, verksamheter och aktörer	47
Sofielundsskolan och Kastanjeskolan	48

Verksamheter som förser målpunkter för barn i flera åldrar	48
Målpunkter utomhus	50
Målpunkter utanför norra Sofielund	56
Levande länkar	57
Kvarteret Sämjan	59
3.4. Flöden och infrastruktur	60
Bilflöden	60
Cykelflöden	65
Gång och kollektivtrafikförsörjning	66
3.5. Rumsliga analyser	70
Två olika karaktärer - Norr om Ystadsgatan	71
Söder om Ystadsvägen - den blandade staden	74
Gators utformning	76
Lekbara sammanlänkade rumsligheter i staden	88
3.6. Gröna miljöer och klimatanpassningar	90
Brist på grönt i en barnstadsdel?	90
Biologisk mångfald och barn	91
Aktivering och hälsosamma miljöer för barn	91
Sofielunds vattenutmaningar	92
3.7. Tidigare undersökningar i stadsdelen	94
Hur är den upplevda trygghet i Norra Sofielund?	94
Hur är ungdomars upplevelser av trygghet i Sofielund?	95
Barn som undersöker i stadsdelen	96
3.8. Kompletterande barninvolvering sommaren 2025	99
Den samlade bilden av undersökning	101
Barns och boendes tankar om stadsdelen	102
3.9. Intervjuer	110
En överblick av intervjuerna	111

BYALAGET SOFIA.....	112
BIBLIOTEKET GARAGET	114
SOFIELUNDSSKOLAN	116
SOFIELUNDS FRITIDSGÅRD	118
FASTIGHETSÄGARE BID SOFIELUND	120
Sammanfattning av nulägesanalysen	122
Tematisk analys – återkommande lärdomar och behov	124
SWOT-analys – utveckling av barnstadsdel i Norra Sofielund	126
Nulägesanalysen mynnar ut i några kärnfulla tankar.....	127
Referenser	140

1. Inledning

Bakgrund och syfte

Att barn utgör över en femtedel av Sveriges befolkning återspeglas idag inte i stadsplaneringen. På uppdrag av Malmö stads fastighets- och gatukontor har Spacescape och Växtvärket genomfört en förstudie som ska undersöka möjligheten att utveckla Sveriges första barnstadsdel i Norra Sofielund. Syftet med uppdraget är att kartlägga, analysera och gestalta fysiska miljöer med särskilt fokus på barns perspektiv och barnperspektivet – och att på så vis skapa ett kunskapsunderlag som kan vägleda framtida planering, insatser och testytor i området.

Förhoppningen är att Norra Sofielund ska utgöra en modell för hur en stadsdel kan utvecklas utifrån barns behov, rörelsemönster och värderingar – och att de lärdomar som görs i området kan användas i andra delar av Malmö.

Varför Norra Sofielund?

Norra Sofielund är en stadsdel med stora kontraster. Här samsas småskalig bebyggelse med tät stad, ett rikt civilsamhälle med upplevd otrygghet, och en hög andel barn med fysiska barriärer som begränsar deras rörelsefrihet. Området är redan idag en plats där många barn vistas – här finns skolor, förskolor, fritidsgård, bibliotek och kulturverksamheter. Samtidigt är gaturummen ofta anpassade för biltrafik snarare än för lek, möten och trygg gång- och cykeltrafik.

Genom tidigare initiativ har det vuxit fram en stark lokal vilja att förbättra barnens utemiljöer. Förslaget om att utveckla en barnstadsdel i Norra Sofielund vilar på denna grund – med målet att utveckla trygga, gröna, bilfria zoner där barn kan röra sig fritt, leka, påverka och mötas över generationer.

2. Omvärldsanalys

SPACESCAPE

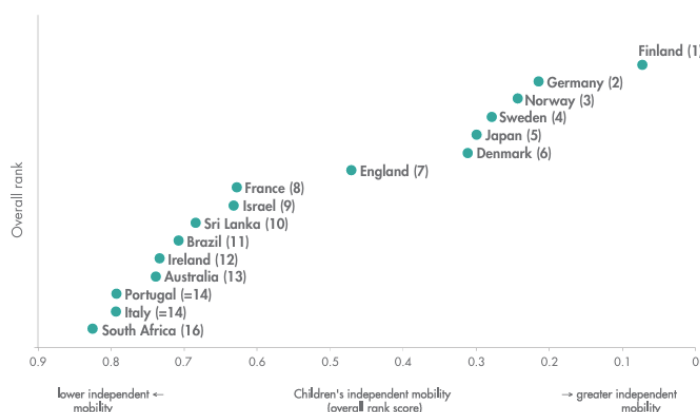
Följande omvärldsanalys utgör en grund för en definition av vad en barnstadsdel är genom att sammanställa relevant forskning kring vad som påverkar barns rörelsefrihet idag tillsammans med goda exempel på barnvänliga stadsmiljöer runt om i världen. Både i Sverige och internationellt ökar problemen med stillasittande, övervikt och psykisk ohälsa bland barn. Det finns omfattande forskning på vad som är orsakerna. Marketta Kyttä är en av dem som har genom sina studier funnit att svaret på frågan har två dimensioner:

- i vilken grad barn tillåts röra sig på egen hand
- hur stor tillgången till, och mångfalden av, barninriktade aktiviteter är.

2.1. Barns rörelsefrihet

På bara några generationer har rörelsefriheten hos barn, alltså sträckan eller ytan som barn får upptäcka självständigt eller med jämnåriga utan vuxnas översyn, gått från flera kilometer från hemmet till ett par hundra meter (Gill 2021).

Vid en internationell jämförelse visade det sig att finländska barn idag har överlägset mest rörelsefrihet (Shaw, Bicket, Elliott, Fagan-Watson, Mocca & Hillman 2015). Där får majoriteten av landets sjuåringar gå och cykla till närliggande platser på egen hand. Finland är också landet med lägst andel elvaåringar som blir skjutsade i bil till skolan. Barn i Sverige har ungefär samma grad av självständighet som våra grannländer Norge och Danmark, och andra välfärdsstater som Tyskland och Japan.

Barns totala nivå av rörelsefrihet i olika länder (Shaw et al. 2015).

Föräldrars oro som begränsning

Forskning i såväl Sverige som andra delar världen ger en samstämmig bild av vad barns begränsade frihet beror på och det handlar i huvudsak om föräldrars rädsla för två typer av faror: trafiken och brott (Carver, Timperio & Crawford 2008), där trafiken tycks vara den dominerande (Shaw et al. 2015).

Trafiken har länge varit den vanligaste dödsorsaken inom kategorin olyckor bland barn i åldrarna 0 till 17 år i Sverige. Den står för nära hälften av alla dödsolyckor de senaste 30 åren (Rättsmedicinalverket 2024). Antalet dödsolyckor med barn har dock minskat kraftigt under samma period. Idag dör varje år mellan 25 och 40 barn i olyckor i Sverige. Trafiken ligger inte desto mindre fortfarande bakom majoriteten av dödsfallen.

Föräldrars oro för trafiken kan bemötas på flera sätt. Initiativ som fokuserar på att transformera urbana miljöer utifrån barns självständiga rörelse tycks vara mest effektiva, allra helst som en del i ett helhetstänk kring sociala och ekonomiska frågor som barnfamiljers preferenser och möjligheter i staden (Shaw et al 2015).

Mer konkret är barnvänliga trafikmiljöer sådana som främjar gående och cyklister där motortrafiken begränsas till ett minimum, både i mängd och hastighet. Det minskar oron för andra trafikanter och medför att yngre barn inte behöver hålla vuxna i handen utan kan tänka och göra annat än att bara gå. Längs större gator behövs korta korsningsavstånd, täta passagemöjligheter samt bra belysning och god sikt så att även små barn syns och kan se. Trafiksignaler ökar den upplevda säkerheten. (Broberg, Kyttä & Fagerholm 2013, Spacescape 2022).

Frihet genom erfarenhet

Skolan är en annan avgörande faktor för barns rörelsefrihet. Barn som har gång- eller cykelavstånd till skolan får genom åren bekanta sig med sitt närområdes trafik vilket medför det att både barn och föräldrar kan känna sig mer trygga med att barnen rör sig självständigt däri. Om skolan däremot ligger långt ifrån barnens vardagsmiljö förlorar de möjlighet att träna och skaffa sig vana av att röra sig i sitt närområde.

Den här successiva erfarenhetsuppbyggnaden kan beskrivas med begreppet platsvänskap. Det syftar på en vänskaplig relation barn utvecklar till en plats de betraktar som betydelsefull, som ger dem trygghet och som tillåter dem att aktivera sig. Barn har en tendens att ta hand om och förvaltar dessa platser och vänskapen är ett ömsesidiga förhållande som uppstår när platsens och barnets strävan sammanfaller.

Normer spelar roll

Föräldrars benägenhet att låta sina barn röra sig på egen hand är dock även en normstyrd inställningsfråga (Shaw et al. 2015). Det senaste året har en het diskussion om barns uppväxt blossat upp med anledning av Jonathan Haidts bok "The Anxious Generation" (2024). Han menar däri att föräldrars förhållningssätt idag präglas av en paradox där barns fysiska frihet begränsas kraftigt, medan de ges i princip oinskränkt tillgång till internets världsomspännande utbud. Det har, enligt Haidt, lett till att den tidigare "lekbaserade barndomen" har ersatts av en "mobilbaserad". Han, och många med honom, menar att barn måste utsättas för faror och hot för att utveckla sin förmåga att hantera dem (Haidt 2024 och Gray 2024). För det krävs ett normskifte mot ett föräldraskap som är mer tillåtande när det kommer till barns frihet och självständighet i den fysiska världen (Bennetts, Cooklin, Crawford, D'Esposito, Hackworth, Green, Matthews, Strazdins, Zubrick, & Nicholson, 2018 och Carver, Timperio & Crawford 2008).

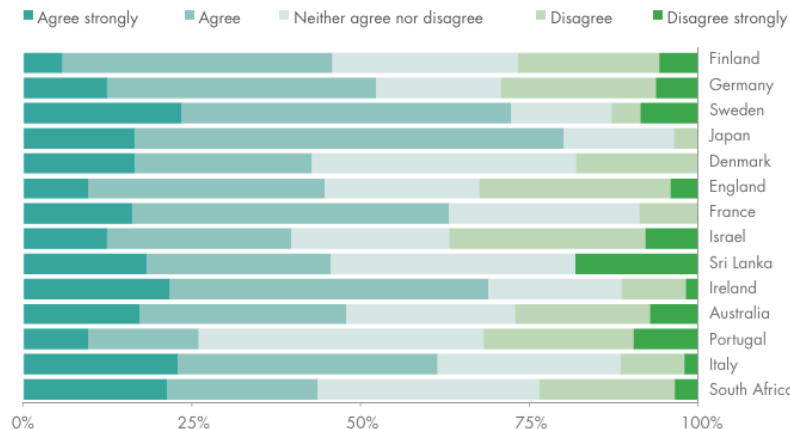
Friheten inskränks även av att många barn idag har en alltmer styrd, och av föräldrar planerad, fritid där vuxnas inblandning och övervakning utgör en naturlig, och i många fall nödvändig, del av arrangemanget (Fyhri, Hjorthol, Mackett, Fotel & Kyttä 2011). Därtill kan vuxnas närvaro och behov av att lägga sig i vad som är tillåtet och kan ha en direkt negativ inverkan på den faktiska leken, medan närvaron av andra barn i stället har visat sig ha motsatt inverkan (Floyd, Bocarro, Smith, Baran, Moore, Cosco, Edwards, Suau & Fang 2011 och Gray 2024).

Grannskapets betydelse

Barns rörelsefrihet har i flera studier även visat sig hänga samman med grannsämjan. I områden där de boende upplever en högre grad av social sammanhållningen tycks man vara mer villig att låta barn röra sig på egen hand (Schoeppe, Duncan, Badland, Alley, Williams, Rebar & Vandelanotte 2015 och Loebach, Sanches, Jaffe & Elton-Marshall 2021). Psykologprofessorn Peter Gray är inne på samma spår (2024):

“If you’re interested in getting kids in your neighborhood outdoors to play, the first step is to get to know your neighbors, those neighbors who have kids.”

Inte bara föräldrars trygghet stärks av den upplevda närheten till pålitliga vuxna, utan barns likaså. I Spacescapes studie om barns trafiktrygghet var den indirekta närvaron av andra vuxna, som i en butik i bottenplan, något som fick dem att känna sig mer bekväma med att röra sig på egen hand (2022).

Fördelning av föräldrarnas svar på i vilken grad de håller med om att "De flesta vuxna som bor i området håller uppsikt över andras barn i området", per land, sorterat efter total nivå av rörelsefrihet (Shaw et al. 2015).

2.2. Barns aktivitet

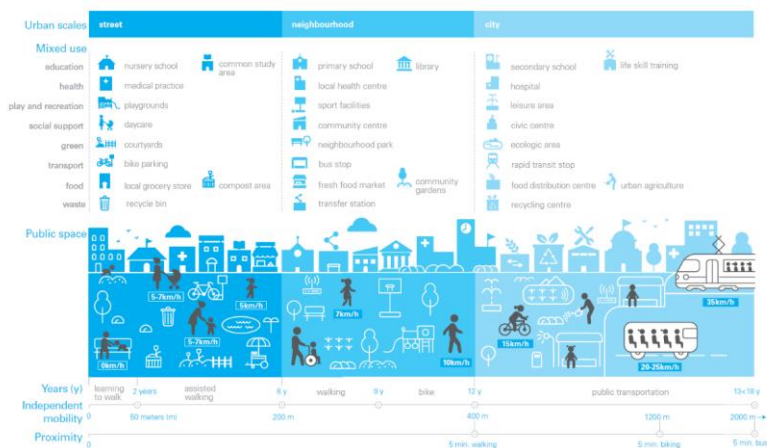
Friytor som grund

I Kyttäs (2004) modell för barnvänliga miljöer undersöks tillgången till aktiviteter i stället för platser: cykla, rollspel, löpa, regelbaserade spel, hoppa hopprep, leka hemma, åka skridskor, leka krig, hoppa hage, vara högljudd, åka skidor, följa eller dela vuxnas aktiviteter, spela fotboll, spela ishockey, spela tennis eller badminton, glida nedför, åka skateboard, kasta, gräva, bygga strukturer, använda växter i lek, gunga, hänga, klättra, vara i lugn och ro, forma något, bygga snöfigurer, simma och fiska är tillgångar för barn som hon har utvärderat barnvänlighet utifrån. Eftersom grönområden är en möjliggörare för många av dessa aktiviteter blir de en viktig pusselbit (Broberg, Kyttä & Fagerholm 2013).

Vikten av att barn har naturkontakt har genom historien varit ett självklart inslag i Norden, men utevistelsen bland barn minskar. Som Jansson argumenterar (2016) gör kommuners och byggbolags kortsiktiga ekonomiska agendor, jämte ett stadsbyggnadsideal som främjar täthet och tillgänglighet med bil, att barns utrymmen och rörelsefrihet hamnar långt ner i prioritetsordningen. Planeringprinciperna innebär också att barns utemiljö likställs med anlagda platser för lek.

Hur nära aktiviteterna måste finnas för att kunna betraktas som tillgängliga varierar med barnets ålder. Unicef (2018) har tagit fram en illustration över vilka avstånd som barn i olika åldrar kan antas röra sig inom.

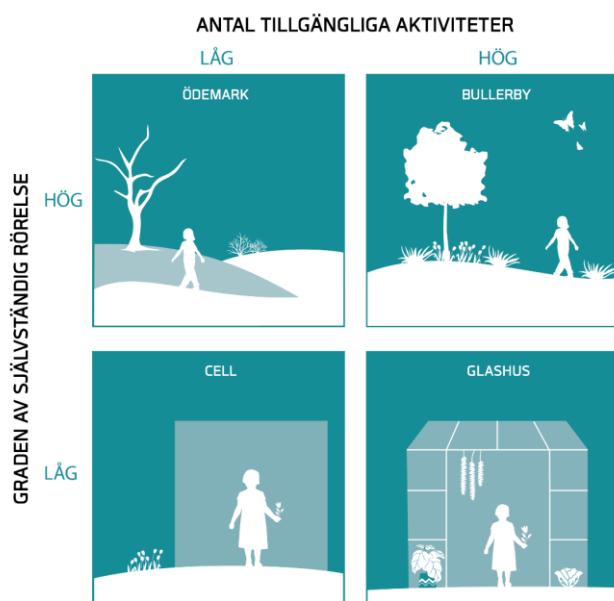
Figure 10: Space and scale of urban childhoods

Behov av aktiviteter och avstånd i olika åldrar (Unicef 2018).

2.3. Vad kännetecknar barnvänliga stadsdelar?

Baserat på de två dimensionerna tillgång till aktiviteter och grad av självständig rörelse har Kyttä tagit fram en modell som kombinerar dem till fyra hypotetiska områden: Ödemark, Bullerby, Cell och Glashus, där Bullerby är att betrakta som den ideala i termer av barnvänlighet.

Spacescape har tagit fram en illustration av Kyttäs modell med tolkningar av de fyra hypotetiska områdena.

Kyttä (2008) presenterar ingen strikt definition av de fyra typområdena. Bullerbymiljöer och Glashus erbjuder ett lika stort utbud av aktiviteter, men i de senare är möjligheterna att faktiskt nyttja dem betydligt mer begränsade. En Bullerby kan till exempel återfinnas i nära anslutning till en urban stadskärnan med ett stort utbud aktiviteter som kan nås av barn självständigt. Själva stadskärnan kan däremot vara ett typiskt Glashus med ett stort och diversifierat aktivitetsutbud som barnet inte tillåts ta del av på egen hand.

I områden som faller inom kategorierna Cell och Ödeland råder brist på aktiviteter och miljöer för barn, till exempel på grund av låg befolkningstäthet. I ett Ödeland är rörelsefriheten stor men till liten nytta. Så kallade sovstäder – förorter bestående av enbart stora ytor med bostäder – är ett tänkbart exempel. I områdestypen Cell är utbudet lika skalt, men därtill är barnens rörelsefrihet så kraftigt begränsad att de inte heller tillåts utforska miljöns möjligheter.

Eftersom rörelsefrihet, modellens ena axel, inte bara styrs av fysiska faktorer (i huvudsak trafik) utan även sociala (främst räddslas oro och normer) är områdestyperna inte

lägesberoende. Två grannbarn i samma hus kan med andra ord växa upp i antingen en Cell eller Ödemark, alternativt Glashus eller Bullerby.

2.4. Goda exempel från omvärlden

Under arbetets gång har det utkristalliserat sig en grund för hur en barnvänlig stadsdel uppnås som bygger på fyra nivåer – tre fysiska och en social – där samtliga behövs för att ett område ska kunna betecknas en barnstadsdel. Slutsatsen är att barnanpassningen måste ske fysiskt på områdesnivå, gatunivå och platsnivå och socialt på grannskapsnivå. Nedan följer exempel från olika håll i världen på hur man har arbetet på dessa nivåer.

Områden

Stadskärnan i Pontevedra, Spanien

Den lilla spanska staden Pontevedra har sedan millenniumskiftet begränsat biltrafiken i stadskärnan och bit för bit omvandlat den till ett stort och sammanhängande gångfartsområde med övergripande mål om att underlätta barns rörlighet, främja användningen av offentliga platser för lek och sätta gående högst i prioriteringshierarkin. Precis som många andra städer satsar man särskilda resurser på skolvägar. Utöver att arbeta utifrån ett stråktänk engagerar man även den lokala befolkningen. Skolvägsprogrammet organiseras av den lokala polismyndigheten och parallellt med ökad trafiksäkerhet jobbar de med barnens trygghet. Det innebär att ett nätverk av volontärer hjälper till vid särskilt stora korsningar som inte kunnat åtgärdas på andra sätt och att företagsägare längs med de utpekade rutterna fungerar som tillsynspersoner. Skoleleverna vet därmed att de kan be om hjälp i vilken butik eller café som helst i området.

Det långsiktiga arbetet har lett till att barn successivt kunnat röra sig allt friare i stadskärnan. Förändringen manifesterar sig rent konkret i att lekplatser numer anläggs utan stängsel. Staden har under tiden attraherat barnfamiljer från övriga Galicien och andelen barn har under perioden ökat med åtta procent, i jämförelse med runt tre i regionens större städer Santiago de Compostela och Vigo.

Lek på bilfritt torg i Pontevedra.

Nycklar:

- Sammanhängande gångfartsområden
- Bilfria offentliga platser
- Satsningar på lekvänliga miljöer
- Vuxna att vända sig till

Superblocks i Barcelona, Spanien

Barcelonas välkända modell Superblocks bygger på att genomfartstrafik förbjuds på inom storkvarter. På så vis skapas barnvänliga miljöer tack vare att gatorna inom området får mycket begränsad motortrafik. Tidigare körbanor omvandlas till vistelsezoner i en stegvis process: först snabbt och enkelt med målarfärg och flyttbara möbler och krukor, därefter byggs gator och korsningar om permanent till ett sammanhängande golv med planteringar och sittplatser.

Omvandling av en gata respektive korsning i två steg inom en Superblock i Barcelona.

Nycklar:

- Gångfartsområden
- Förbud för genomfartstrafik
- Bilfria offentliga platser

Leknätverk i Antwerpen, Belgien

Med tidigare sekels gatulek som förebild arbetar Antwerpen med att skapa nätverk (så kallade "speelweefselplan") av barnvänliga gator mellan barns målpunkter. I dialog med medborgare kartläggs barns platser och rörelsemönster. Leknäten skapas sedan genom att motortrafiken begränsas stråkvis och element som inbjuder till spontan lek, utan att nödvändigtvis vara traditionella lekredskap, införlivas i i gatumiljöerna. Med ett sammanhängande nät hoppas man ge fler barn tillåtelse att röra sig längre sträckor på egen hand och inte bara inom begränsade lekområden.

Leknätverken används som ett långsiktigt underlag som implementeras allt eftersom, i samband med att andra investeringar och projekt ska genomföras.

Lekelement i barnvänligt gatunät i Antwerpen.

Korsningarna i de barnvänliga gatunäten har en speciell hastighetsdämpande utformning som liknar huvudet på ett häftstift. Foto: Myléne Siegers Fotografie, 2013.

Troonplaats före och efter leknätets införande.

Nycklar:

- Stråktänk i begränsning av biltrafik
- Leksignaler i gatumiljön

Kings Cross Central i London, Storbritannien

Stadsutvecklingen för Londons Kings Cross Central har satt barnvänlighet högt på agendan. De huvudsakliga gångstråken definierades tidigt i planeringen för att kunna optimeras ur ett fotgängarperspektiv. Fokuset har resulterat i en sammanhängande struktur av parker, lekplatser, torg och kajer tillsammans med miljöer som på olika sätt ska uppmuntra till fri lek. Det stora torgets vattenfontäner fungerar ofta som en lekplats under varma dagar men aktiveras även socialt genom återkommande evenemang året runt som familjefestivaler, utomhusbio, marknader och konserter. Intill kanalen löper ett kajstråk som å sin sida erbjuder en mindre programmerad lekmiljö där barn kan utforska vild natur. Omvandlingen av det tidigare industriområdet har skett i nära samverkan med fastighetsutvecklaren som via lokala aktörer spelar en viktig roll i aktivering och förvaltning av området.

Torg med fontäner för lek och svalka för både vuxna och barn i Kings Cross Central i London.

Nycklar:

- Sammanhängande gång- och vistelsemiljöer
- Aktivering av offentliga platser
- Lekvänliga miljöer i varierande form

Bo01 i Malmö, Sverige

Bo01 har många av de kvaliteter som förknippas med barnvänlighet: gröna gårdar, detaljrika och lekvänliga utemiljöer och ett sammanhängande nät av gångfartsgator. Parkeringsgarage ger mer eller mindre bilfria inre stråk vars möblering vittnar om att föräldrar är trygga med att låta barn leka på grannskapets gemensamma gator.

Ett lekvänligt stråk i Bo01.

Nycklar:

- Sammanhängande gångfartsområden
- Begränsad biltrafik
- Satsningar på lekvänliga miljöer

Weespergilde i Amsterdam, Nederländerna

Weespergilde är ett nybyggt område bestående sju bilfria kvarter med blandade former av lägenheter och radhus. Trevåningshusen och deras detaljrika fasader ger området en mänsklig skala och gatorna är utformade som ett stort gemensamt golv med mycket grönska. Fönster och entréer mot gatan ger tillsammans med förgårdsmark goda förutsättningar för en social närvaro och grannsämja som främjar barns rörelsefrihet.

Barnvänliga gatumiljöer med gröna förgårdsmarker i Weespergilde.

Nycklar:

- Sammanhängande gång- och vistelsemiljöer
- Boende aktiverar bottenvåningar

Vauban i Freiburg, Tyskland

Stadsdelen Vauban har blivit känt som en föregångare inom barnvänliga stadsplanering. Området är i stort sett bilfritt tack vare parkeringshus i stadsdelens periferi, har ytor för naturlek och en indirekt vuxennärvaro via balkonger och entréer.

Lek på bostadsgator i Vauban.

Nycklar:

- Gångfartsområden
- Gröna och lekvänliga miljöer
- Boende aktiverar bottenvåningar

Lovande stadsdelar i Rotterdam, Nederländerna

I Rotterdam har man sedan mitten på 00-talet arbetat med att göra staden till en mer barnvänlig plats. Kommunens angreppssätt har varit att förbättra livskvaliteten för barnfamiljer i en stadsdel i taget med målet att locka fler familjer att bosätta sig där. Satsningarna innefattar gröna skolgårdar, lekvänliga offentliga platser, gång- och cykelbanor och fler familjevänliga bostäder. Efter hand har arbetet formaliserats i programmet "Kansrijke Wijk" – lovande stadsdelar. Fokuset för de lekvänliga miljöerna har också skiftat från traditionella lekplatser mot lek i friare och mer varierad form.

Omvandlad skolgård – före och efter satsningen Lovande stadsdelar.

Nycklar:

- Integrerad lek
- Grönska
- Gång- och cykelvänliga gator

Supergrätzl i Wien, Österrike

Wiens nya satsning "Supergrätzl" översätts till superkvarter och är som namnet avslöjar en variant på Barcelonas modell. Stadsdelen Favoriten har som ett av Wiens mindre välbärgade områden med mycket trafik valts till pilotområde. I det nya superkvarteret förbjuds genomfartstrafik genom diagonala hinder i korsningar, gångfartsområden införs, särskilt i närheten av skolor, samtidigt som en mängd nya växter, träd, bänkar och lekmaterial installeras och en tredjedel av gatuparkeringen tas bort. Satsningen har inte bara ökad barnvänligt och trafiksäkerhet som mål utan är även en del i att klimatanpassa staden.

Nycklar:

- Förbud för genomfartstrafik
- Gångfartsområden
- Grönska
- Minimerad gatuparkering

Gata

Woonerf i Nederländerna

"Woonerf" är en trafikreglering som bygger på tanket att gatan är ett grannskaps gemensamma rum och ordet betyder "bostadsgård" eller "levande gård". I praktiken innebär det att hastigheten begränsas till 15 km/h och att gatorna utformas som just gårdar snarare än gator. De präglas av oregelbundet utplacerad grönska och aktiva bottenvåningar där boende tar plats i gatan via förgårdsmarker. Regelmässigt liknar den Sveriges gångfartsområden, men praxis kring utformningen gör att de i högre grad ger intryck av att hela gatan är till för fotgängare, och användningen följer därav. Skyltar och design gör även gatans gränser tydliga för såväl barn som vuxna.

En typisk Woonerf i nybyggda Houthavens.

Nycklar:

- Mycket låg hastighet
- Grönska
- Boende aktiverar bottenvåningar
- Tydliga gränser

Skolgator i Paris, Frankrike

Paris arbetar mot stadens mål om 300 skolgator år 2026 med en standardiserad modell som bygger på successiv implementering. Skolgatorna genomförs först som temporära avstängningar för att snabbt få effekt. Somliga är helt bilfria, andra förbjuder biltrafik vissa tider på dygnet och ytterligare andra begränsar i stället hastigheten till 20 km/h eller lägre. Lärare, elever, föräldrar och andra intressenter konsulteras, bland annat genom gåturer, för att förstå de lokala förutsättningarna. När utformningen testats och optimerats, samt finansiering säkerställts, byggs gatan om till en permanent skolgata.

Hittills har 224 skolgator införts varav 74 har fått en permanent utformning. Insatserna motiveras utåt inte enbart av ökad trafiksäkerhet utan likaså av hälsovinster tack vare bättre luft och lägre buller.

En temporär respektive ombyggd skolgata i Paris.

Nycklar:

- Bilfritt
- Barnverksamhet aktiverar

- Grönska

Plats

Trädgårdslek i Sverige

På trädgårdscaféerna Vinterviken i Stockholm och Vamlingbo prästgård på Gotland finns områden i trädgårdarna som är tillägnade barn. Där kan de lära sig om ätbara växter och plocka bär och blommor. Kombinationen med caféverksamhet gör att även yngre barn kan leka fritt och utforska platsen samtidigt som vuxna umgås inom räckhåll på egen hand.

Ytor avsatta för barns lek i trädgårdscaféet Vamlingbo prästgård.

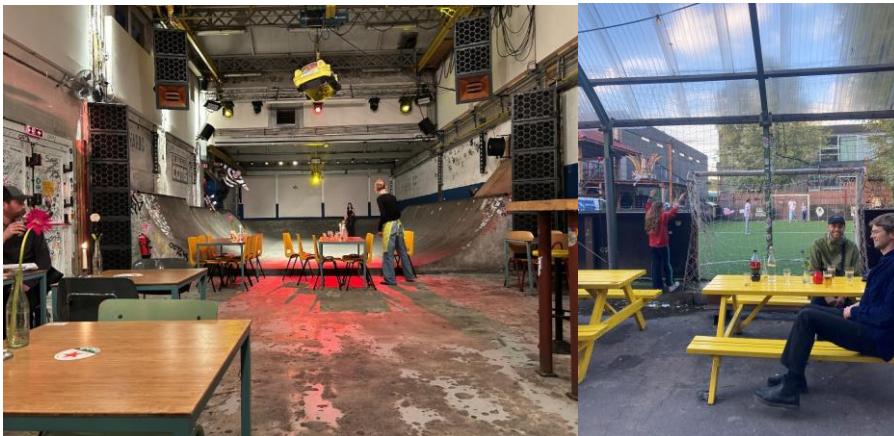
Nycklar:

- Naturnära lek

- Kombination av vuxen- och barnaktiviteter

Skatecafé i Amsterdam, Nederländerna

Skatecafé beläget i norra Amsterdams gamla industriområden kombinerar ytor för sport och umgänge på ett gränsöverskridande sätt. Här förenas en skateramp, fotbollsplan och boxningshall sömlöst med restaurang- och barverksamhet vilket gör att barn, unga och vuxna kan träffas och umgås på sina villkor, samtidigt. Platsens generationsöverskridande attraktionskraft och indirekta övervakning ger goda förutsättningar för en barnvänlig miljö.

Kombinerade sport- och restaurangytor på Skatecafé i Amsterdam.

Nycklar:

- Gratis ytor för fysisk aktivitet
- Kombination av vuxen- och barnaktiviteter

Hernings fotbollsexperiment i Danmark

I Herning har man försökt skapa en mer inkluderande sportanläggning genom att kombinera den med lek och social samvaro. Genom att erbjuda mer än de traditionella sportanläggningarna, och inte kräva medlemskap, är tanken att fler ska känna sig bekväma att sporta och röra på sig, oavsett erfarenhet och förmåga.

Konceptet "on", "off" och "back stage" används ofta för att beskriva hur det uppnås, i synnerhet i sportsammanhang. "On stage" är ytor där man är väl synlig. Här befinner sig de som är bekväma med att ha en publik. "Off stage"-ytor är platser lite vid sidan av, där man kan iaktta andra och själv bli nyfiken och intresserad. För att platsen ska vara komplett behövs även "back stage"-ytor där man kan vara nybörjare och testa i lugn och ro utan att känna sig orolig över att bli tittad på eller skrattad åt. Detta har visat sig vara särskilt viktigt för tonåringar men möjliggör också för familjer med barn i olika åldrar att aktivera sig samtidigt.

Sportytor av olika slag i Herning.

Nycklar:

- Gratis ytor för fysisk aktivitet
- Ytor med olika grad av fysisk aktivitet

Madrids torgbildningar

I Madrid är kombinerade lekytor och caféer ett mycket vanligt inslag i stadsbilden. I stället för att separera barnfamiljer och andra gör dessa torg och platser det möjligt för barn och vuxna med och utan barn att mötas och umgås på sina egna villkor. Barnen får dessutom möjlighet att utforska och leka på egen hand men med föräldrarna på ett lagom avstånd.

Lekytar kombinerade med serveringar i Madrid.

Nycklar:

- Kombination av vuxen- och barnaktiviteter

Grannskap

Levande gator i Oslo, Norge

Inom satsning "Levende gater" erbjuder kommunen stöd och struktur för att engagera invånarna i stadsomvandling. Föreningar, näringsidkare och boende som vill fylla gatorna med innehåll och vardagsliv har genom programmet fått kommunens hjälp att arrangera marknader, odlingar och evenemang på gatan. Från kommunens håll samarbetar olika förvaltningar för att kunna ge ett snabbt och brett stöd som möjligt. Kommunens bistår med vägledning, material och i vissa fall även finansiering.

Temporär lekgata för grannskapet i Grünerløkka.

Block party i USA

I USA är Block Party ett etablerat begrepp som i många städer har en egen ansökningsprocess hos kommunen. Ett Block Party innebär att grannar ansöker om att stänga av sin gata eller sitt kvarter för trafik för att i stället ordna en lokal fest i syfte att stärka gemenskapen i området. En namninsamling som visar att en majoritet av de boende på gatan ställer sig bakom evenemanget kan krävas.

Medborgarna står vanligtvis för arrangemanget helt och hållet själva men organisering och finansiering underlättas av att många grannskap i USA har lokala föreningar som kan bistå.

Ett "Back to school block party" i Harlem.

Leefstraat i Gent, Belgien

Leefstraat innebär att en gata under en period, ofta en månad, görs till en bilfri zon för att skapa en mer attraktiv miljö. Konceptet innebär att boende själva föreslår och medskapar förändringar i gatan som främjar grannskapskänsla och social sammanhållning. Detta inkluderar åtgärder som att ersätta parkeringsplatser med planteringar, bänkar, lekutrustning och gemensamma aktiviteter. Programmet har inspirerat till liknande satsningar i övriga Belgien och Nederländerna. Rotterdams kommun lanserade sin variant Droomstraat, "drömgator", som en del av det ovan beskrivna programmet Lovande stadsdelars arbete med att göra Rotterdam till en mer barnvänlig stad.

Grannar möts på en tillfällig Leefstraat i Gent och Droomstraat i Rotterdam.

2.5. Definition av barnstadsdel

Barn i olika åldrar

För att kunna diskutera och definiera en barnstadsdel krävs en gemensam syn på vilka barnen i fråga är. Här föreslås en indelning i tre grupper baserad på ålder, där barn inom gruppen liknar varandra vad gäller Bullerbymodellens två dimensioner rörelsefrihet och aktiviteter.

- Småbarn (0–6 år) behöver trygga och lekbara miljöer i direkt anslutning till hemmet. I planeringen utgås från att barnen på något sätt behöver hållas under uppsikt av vuxna.
- Skolbarn (6–12 år) i låg- och mellanstadiet söker mer utmanande lekredskap och miljöer. I planeringen antas de kunna röra sig fritt inom sin stadsdel, antingen till fots och med cykel.
- Tonåringar (13+ år) behöver miljöer som uppmuntrar till fysisk aktivitet och social interaktion. I planeringen antas tonåringar få röra sig utanför sin egen stadsdel vilket ger dem möjlighet att mötas på mer centrala platser som samlar barn från flera stadsdelar.

Nycklar till en barnstadsdel

Områdesanalysen syntetiseras här i ett antal utformningsprinciper som är avgörande på var och en av de tre nivåerna för att ett område ska kunna definieras som en barnstadsdel. Nivåerna kopplas även samman med åldersgrupperna utifrån vilken ålder som förväntas vara den viktigaste målgruppen att designa efter.

På områdesnivå

Primär målgrupp: Skolbarn

- Bilfri. Genomfartstrafik förbjuds och parkering förläggs i områdets utkanter. Endast nödvändig nyttotrafiken tillåts inom området, och då i en hastighet som motsvarar gångfart, det vill säga maximalt 10 km/h.
- Integrerad lek. Leken är en del av de offentliga rummen och stadsdelens mötesplatser i stället för att enbart vara förpassad till monofunktionella och inhägnade lekplatser.
- Tydlighet. Barnstadsdelens utbredning och entréer markeras på ett sätt som gör det övertydligt för alla trafikanter och förbipasserande, såväl vuxna som barn, var den börjar och slutar. Gestaltningen anpassas efter barns uppfattningsförmåga.
- Tillgänglig grönska. Träd, gräsytor, planteringar och blommor som är åtkomliga för barn att utforska självständigt finns tillgängligt.

På gatunivå

Primär målgrupp: Småbarn

- Platskvaliteter. Designen av stadsdelens lokalgator utgår från ett plats- snarare än transporttänk som bygger på att grannskapets vuxna och barn möts och spenderar tid på bostadsgatorna.
- Leksignaler. Barn stimuleras genom att gator har element och detaljer i deras höjd som uppmuntrar till lek och fantasi och som gör det möjligt att balansera, klättra, hoppa och orientera sig på promenader.

På platsnivå

Primär målgrupp: Samtliga

- Vuxna i närheten. Platser som kombinerar ytor och aktiviteter för olika åldrar gör det möjligt för föräldrar att övervaka barn samtidigt som de ägnar sig åt egna sysslor. Tillgängliga verksamheter och bostäder med entréer och förgårdsmark i gatan gör att barn kan känna sig trygga med att det finns hjälp att få om något händer.
- Yta för fri lek eller häng. Större ytor som gör det möjligt för barn och tonåringar att både hänga och röra sig mer fritt kompletterar lek och vistelse på lokalgator.
- Olika grad av aktivitet. Platserna är utformade så att besökare kan välja i vilken grad de ska delta, se och synas.

På grannskapsnivå

Primär målgrupp: Samtliga

- Tillit. I stadsdelar med ett ömsesidigt förtroende bland invånarna ökar föräldrars villighet att låta sina barn vara ute på egen hand. I en stadsdel där man engageras i ett gemensamt projekt med delat ansvar kan tilliten öka.
- Frihetsnorm. En samsyn kring barns rörelsefrihet behövs för att föräldrar på bred front ska känna sig bekväma med att låta sina barn röra sig fritt. Det förenklas av ett grannskap med etablerade kontaktvägar och fysiska eller digitala mötesplatser där tankeutbyten och diskussioner kan ta plats.

3. Nulägesanalys

Om nulägesanalysen

Denna nulägesanalys är första steget i uppdraget. Syftet är att samla och analysera tidigare arbete, initiativ och projekt med relevans för barns och ungas miljöer i Norra Sofielund – med särskilt fokus på gator, platser och offentliga rum.

Analysen fokuserar på:

- vilka processer som tidigare bedrivits med barn eller med barnperspektiv
- vilka lärdomar, behov och idéer som redan identifierats

- hur den fysiska och sociala strukturen påverkar barns vardag

Materialet bygger på dokumentstudier, intervjuer och platsbesök, och lyfter fram lokala aktörers erfarenheter. Särskilt fokus ligger på initiativ där barn själva varit delaktiga – exempelvis projekt som *Gatulabba*, *Naturmolnet*, *Case Sofielund* samt det lokala byalagets initiativ *En grön lekande stadsdel*.

Strukturen i nulägesanalysen är platsbaserad: olika gator och målpunkter i Norra Sofielund analyseras utifrån vilka initiativ som bedrivits där, och vilka lärdomar de gett. Resultatet ger en grund att bygga vidare på i kommande steg av arbetet: omvärldsanalys, platsanalyser och gestaltungsforslag.

3.1. Områdesbeskrivning

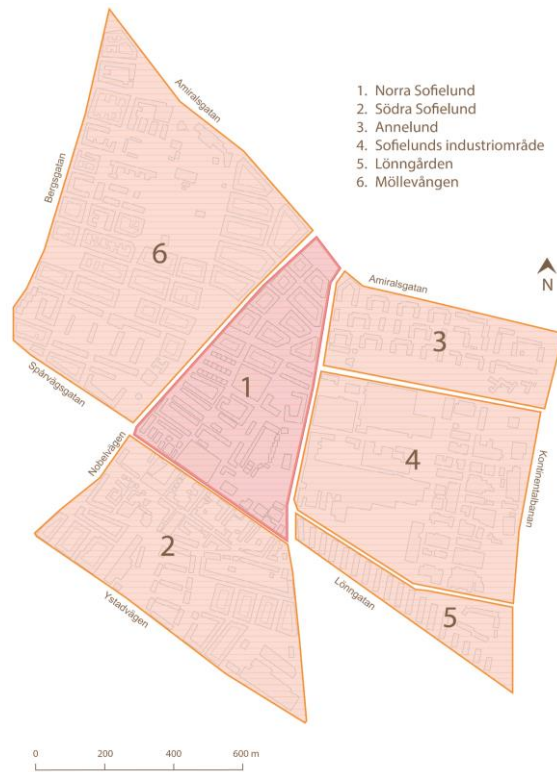
Geografisk placering och avgränsning

Norra Sofielund är placerad i Malmös mittpunkt.

(Omvärldsanalys Växtvärket, karta omtolkad 2025)

Norra Sofielund är geografiskt attraktivt beläget i Malmö - en plats med stark identitet, men också med fysiska barriärer och sociala utmaningar (karta nedan av Jessica Lai, Växtvärket 2025).

Norra Sofielund är en del av stadsdelen Innerstaden i Malmö och avgränsas av Nobelvägen, Lönngatan, Lantmannagatan och Amiralsgatan i höjd med Nobeltorget. Området är centralt och attraktivt beläget mitt i Malmös geografiska mittpunkt (Juteröth 2018) och präglas av både småskalig bebyggelse, flerfamiljshus, verksamhetslokaler och äldre trähus eller tegelhusmiljöer. Trots sin närhet till Möllevången, Folkets Park och andra stadsdelar upplevs Norra Sofielund ofta som en egen liten stad i staden – en plats med stark identitet, men också med fysiska barriärer och sociala utmaningar. Juteröth (2018) menar att Sofielund skulle kunna ha en viktig funktion som en brygga mellan olika delar av Malmö.

Barns närvaro och rörelsemönster

Norra Sofielund är redan idag en viktig plats för många barn och unga – både de som bor i området och de som går i någon av skolorna här. I området finns två grundskolor (Kastanjeskolan och Sofielundsskolan), flera förskolor samt fritidsgård, bibliotek (Garaget) och kulturhus (Arena 305). Detta gör att barn i åldrarna 1–18 vistas i området varje vardag, ofta tillsammans med vuxna vårdnadshavare. Många barn som rör sig i Norra Sofielund bor dock i angränsande stadsdelar, vilket innebär att de dagligen behöver korsa tungt trafikerade gator som Lönngatan, Nobelvägen och Lantmannagatan för att ta sig till skola, fritids eller kulturaktiviteter. Dessa gator fungerar därmed som både livsnerv och barriär.

Socioekonomisk kontext och socialt liv

Sofielund präglas av stor mångfald, både socialt och kulturellt. Området har en ung befolkning med låg medelinkomst och låg utbildningsnivå i jämförelse med övriga Malmö. Arbetslösheten är hög, och delar av området har identifierats som särskilt utsatta. Samtidigt finns ett rikt föreningsliv, ett starkt socialt engagemang och många initiativ från boende. Enligt tidigare studier (White arkitekter 2018) lyfter boende ofta fram närhet till service, lekplatser, grönytor och social gemenskap som områdets största kvaliteter.

Fysiska strukturer och barriärer

Stadsdelens bebyggelsestruktur är varierad, vilket skapar både möjligheter och utmaningar. Många gator är smala med utstickande entréer, parkerade bilar och trafik – vilket begränsar barns rörelseutrymme och kan skapa en otrygg trafikmiljö. Flera centrala gator saknar cykelbanor eller har otillgängliga trottoarer. Trafiken längs Lönngatan, Nobelvägen och Amiralsgatan upplevs av många som ett hinder för barnens fria rörlighet.

Samtidigt finns det en rad befintliga platser och grönytor som har potential att utvecklas till mer inkluderande, attraktiva och barnvänliga miljöer – till exempel Nobeltorget, Göingeplan, Stora Lekan, Palmgatan och delar av Rolfsgatan. Dessa fungerar som startpunkter i den kartläggning som följer. Befintliga målpunkter i området har potential att bli mer tillgängliga om centrala vägar till målpunkterna blir utformade för barns trygghet och framkomlighet.

Sofielunds historia

Sofielunds utveckling från jordbruksmark till arbetarförstad och vidare till dagens mångkulturella stadsdel i Malmö. Det är en historisk, social och fysisk genomgång av området från slutet av 1700-talet till början av 2000-talet.

Sofielund uppstod på mark som tillhörde Skabersjö gods. På 1790-talet gav handelsmannen Hans Bauert området namnet Sofielund efter sin hustru. Järnvägen delade området i Norra och Södra Sofielund och blev avgörande för gatunätets utformning. Under slutet av 1800-talet började småhus byggas och området fick karaktären av en arbetarförstad utanför Malmö. Den billiga tomtmarken, lägre skatter och färre regler lockade människor att bosätta sig där (Dahlberg et al., 2006). Området fick öknamnet "Svinaryssland" på grund av de fattiga förhållandena, djurhållning, slakterier och den lantliga karaktären. Det sågs som ett enklare område med låg status men stark social gemenskap. Många byggde sina egna hus, ofta i två våningar, och delade trädgårdar och kolonilotter (Dahlberg et al., 2006 och White arkitekter 2018).

Urbanisering och inkorporering

Runt år 1900 kännetecknades Sofielund av öppna ytor och koloniträdgårdar (White Arkitekter 2018). Området förändras och präglas sedan under 1900-talet av ökad bebyggelse, förbättrad infrastruktur och tillgång till el, gas och vatten. År 1911 ingick Sofielund i Malmö stad. Skolor, gator och VA-system förbättrades gradvis. Ett centralt byggnadsprojekt var Sofielundsskolan (1902), som senare blev kulturhus och mötesplats: Folkets Hus Sofielund. (Dahlberg et al., 2006). På 1900-talet växte Sofielund till ett viktigt industriområde, särskilt längs Norra

Grängesbergsgatan och området mot öster. Här etablerades många industrier såsom PLM, Pågens, Malaco, Saturnus och flera textil- och verkstadsföretag. Under 1970-80-talet skedde en kraftig omstrukturering där många företag lades ner eller flyttade, och nya småföretag och kulturverksamheter etablerades (Dahlberg et al., 2006). Miljöförorening var en konsekvens av industrialiseringens avsaknad av miljö- och riskmedvetenhet. Först på 1970-talet började risker som farligt gods och utsläpp att uppmärksammas. En riskanalys 1999 visade på allvarliga kemikalierisker i området. Rekommendationer gavs om att flytta vissa verksamheter eller förbättra säkerheten (ibid).

Det moderna Sofielund

Dahlberg et al. beskriver år 2006 Sofielund som en mångkulturell stadsdel med stor andel utrikesfödda. Området präglas av kulturverksamhet, föreningsliv, småföretag och initiativ för social och fysisk upprustning. Utredningar föreslår nya cykelstråk, mötesplatser och en utveckling av den mångkulturella identitet.

Kollektivet Svinaryssland (foto: Växtvärket, 2025)

3.2. Tidigare och pågående initiativ

Det finns en mångfald av initiativ i Norra Sofielund där barns perspektiv, delaktighet eller behov varit i fokus. Många av dessa har handlat om att skapa tryggare och mer levande gaturum, aktivera ödetomter eller utveckla nya samarbetsformer mellan civilsamhälle, fastighetsägare och kommunen. Flera av initiativen har genomförts i nära dialog med barn och unga, och pekar på återkommande behov av lektytor, trygg rörelsefrihet och möjligheter till meningsfullt deltagande.

EN GRÖN LEKANDE STADSDIEL

Genom platsbesök, inventeringar och visioner har Byalaget Sofia föreslagit trygghetsåtgärder, fler träd, gångfartszoner, bättre lekplatser och säkrare korsningar.

Testbädd för lokal implementering av Agenda 2030. Flera projekt varav ett var "Konst i det offentliga rummet" av Artscape. Projektet förskönade området och genom konsten främjas lokalt ägandeskap och platsanknytning.

Började som temporär grön mellanrumslösning på en ödetomt och blev pocket- och grannskapspark, samskapad med områdets boende.

Mötesplats och hängyta med pergola med hammockar, trädplantering med flera installationer formgiven av tonåringarna själva.

Barnen fick bygga sin egen version av en barnvänlig gata, mellan Naturmolnet till Guldängens bygglek.

Nedan presenteras ett urval av platsspecifika initiativ, sorterade efter plats.

Naturmolnet – grannskapspark på Rolfsgratan/Palmsgatan

Aktörer: Växtvärket, BID Sofielund, Malmö stad, Castellum (tidigare Kungsleden)

År: 2020–pågående

Målgrupp: Skolbarn, förskolebarn, boende

Syfte: Temporär grön mellanrumslösning på en ödetomt

Lärdomar:

- Lokala initiativ med stark förankring i barn och ungas vardag kan snabbt skapa ökad trygghet, engagemang och socialt liv.
- Behovet av gröna och personliga mötesplatser är stort – 1368 boende stödde platsen i ett Malmöinitiativ 2024. 300 av dem lämnade kommentarer på initiativet som vittnade om behovet av platsen.
- Barn uppskattar möjligheter till lek, naturkontakt och att få påverka utformningen.

Miniparken – plats för tonåringar vid Sofielunds fritidsgård

Aktörer: Växtvärket, TiF (Tillsammans i Förening), Lokala Folkhögskolan, Malmö stad

År: 2021

Målgrupp: Tonåringar

Syfte: Mötesplats formgiven av unga själva

Lärdomar:

- Tonåringarna i Sofielund har behov av en egen plats att hänga i anslutning till deras fritidsgård.
- Vikten av det estetiska uttrycket med tonåringar som målgrupp: Växtvärket trodde att Naturmolnets utformning kunde passa tonåringarna i området. Men de hade andra estetiska preferenser – de ville ha "naturligt", "elegant", inte färgglatt, vilket gjorde att de valde bort Naturmolnet som mötesplats. Identitetsbyggande är viktigt i tonåren och det estetiska uttrycket bör inte underskattas för platsers framgång.
- Det finns konflikter i stadsrummet mellan generationer – klagomål från äldre ledde till att platsen togs bort.
- Att arbeta med unga och deltagandeprocesser: Unga uppskattade att få leda processer själva, t.ex. designa bygghetaler och föreslå lösningar för dränering.
- Tonåringars behov av "egna" platser är ofta förbisedda i stadsplanering.

Gatulabba – Barnens framtidsgata på Palmgatans vändzon

Aktörer: Växtvärket, finansierat av Arvsfonden

År: 2022–2024

Målgrupp: Barn i åldern 9–12

Syfte: Testa barns designförslag i trafikerade miljöer

Lärdomar:

- Vändzonen utanför fritidsgården blir ständigt utsedd till den mest otrygga platsen i undersökningar med barn och unga. Exempelvis genomfördes Gatulabba-processen under två år på Sofielund.
- Barn är kapabla att formulera konkreta och relevanta förändringsförslag, såsom zonindelning, gröna barriärer och fler lektytor.

- Barnens engagemang var långvarigt och återkommande – de följde upp processen politiskt och sökte dialog.
- Vuxnas agerande (eller brist på respons) på barnens idéer spelar stor roll för känslan av meningsfullt deltagande.

Case Sofielund 2030

Aktörer: Malmö stad, VA SYD, BID Sofielund, Växtväcket m.fl.

År: 2018–2022

Syfte: Testbädd för lokal implementering av Agenda 2030

Barnperspektiv:

- Inom delprojektet *Gröna biblioteket* (Garaget) aktiverades utemiljön med barn genom konstnärliga och gröna installationer.
- Ungdomar anställdes för att planera och bygga ny utemiljö vid bibliotekets baksida.

Lärdomar:

- Bibliotekets utemiljö har potential men upplevs som "baksida".
- Samverkan mellan kommunala fastighetsägare, civilsamhälle och barn kräver långsiktig förvaltning för att lyckas.
- Offentlig konst har möjlighet att stärka tryggheten i ett område och personer får ofta positiva upplevelser och trivsel i områden som tagits hand om (Artscape).
- Våga testa idén på ett tidigt stadium för att få en "prototyp" att utgå från i den fortsatta idéutvecklingen (ReTuren PopUp).

Case Sofielund 2030 var ett samverkansprojekt som genomfördes 2018 – 2022. Projektet fokuserade på lokal implementering av Agenda 2030 och finansierades med hjälp av Europeiska Regionalfonden genom Tillväxtverket. I projektgruppen ingick Malmö stad och VA SYD i nära samarbete med Fastighetsägarföreningen BID Sofielund. Lärdomar kring de metoder och processer som testades inom Case Sofielund 2030 ska kunna användas i andra stadsdelsområden, som modell för hur FN:s hållbarhetsmål, och hållbar stadsutveckling förankras via delaktighet och engagemang från lokalsamhället.

Byalaget Sofia – En grön lekande stadsdel

Aktörer: Boende i Norra Sofielund, Byalaget Sofia

År: pågående sedan 2014(?)

Syfte: Initiera lokal vision för tryggare och grönare gaturum

Barnperspektiv:

- Genom platsbesök, inventeringar och visioner har byalaget föreslagit trygghetsåtgärder, t.ex. fler träd, gångfartszoner, bättre lekplatser och säkrare korsningar.

Lärdomar:

- Rolfsgatan är överdimensionerad och skulle kunna rymma plats för grönska, lek och möten.
- Det finns lokalt stöd för att omvandla radhusområdet till gångfartsområde.
- Norra Sofielund behöver mer grönska och grönare gator.
- Viktigt ur barnperspektiv att trygga korsningen Lönngatan/olfsgatan.

3.5 Ytterligare relevanta initiativ – pågående eller parallella

Utöver de projekt och platsbaserade initiativ som hittills kartlagts finns det ytterligare aktörer och satsningar som sannolikt har bidragit till barns och ungas möjligheter att påverka och använda utemiljön i Norra Sofielund. Dessa initiativ har i nuläget inte analyserats i detalj, men bör ses som potentiellt viktiga kunskapskällor i ett fortsatt arbete.

Aktiv Fritid

Aktiv fritid drivs av Malmö Stad och finansieras av Europeiska Socialfonden mellan 2023 och 2026 och har målet att stärka möjligheten till social gemenskap och förbättra möjligheter till kultur- och fritidsaktiviteter och stärka rätten till lek, vila och fritid för de deltagande barnen. *Aktiv Fritid* kan ha relevans eftersom de är aktiva i Norra Sofielund och har insyn i barnens rörelsemönster, behov av trygga miljöer och tillgång till offentliga rum efter skoltid.

Lekande kvarter

Lekande Kvarter är ett projekt som drivs av Lekfrämjandet, med medel från Arvsfonden, mellan 2023 och 2026. Projektet utforskar metoder för att använda leken som gemenskapsfrämjare och är aktiv i två olika bostadsgårdar med psykosociala utmaningar, varav Trevnaden på Norra Sofielund är en. Lekande kvarter känner många barn i området väl och har insyn i vilka problem som hindrar dem i vardagen, framförallt vad gäller grannskapet kring Trevnaden och Bokgatan.

Flamman

Föreningen Flamman har tidigare varit verksam i området, även de på Trevnaden där de bedrivit en av sina mötesplatser Framtidsfabriken. De har bjudits in dit av fastighetsägaren MKB eftersom det funnits ett behov av hjälp med framförallt tonåringar.

BID Sofielund – trygghet och platsutveckling

BID Sofielund har genomfört en lång rad insatser kopplat till trygghetsskapande åtgärder, platsutveckling och förvaltning av gemensamma miljöer. Föreningen har haft projekt med förskolors innegårdar och mindre projekt med konst och barninvolvering även om mycket av deras arbete har fokuserat på vuxna målgrupper har det stor betydelse för barns och ungas vardag i området. Det kan också finnas dokumentation från trygghetsvandringar, medborgardialoger eller utvärderingar som inkluderar barnfamiljers perspektiv – och därmed bör ses som en potentiell del i kunskapsunderlaget för barnstadsdelen.

3.3. Målpunkter, verksamheter och aktörer

I Sofielund och Norra Sofielund finns ett brett utbud av olika verksamheter som bidrar till liv, attraktivitet och aktivitet i stadsdelen. Här ryms allt från Pågen och klättercenter öster om Lantmannagatan till teatergruppen Potato Potato i Sämjan och den gamla slipsfabriken på Palmgatan – en mångfald som skapar en levande och varierad miljö. "Stadsdelsatlas Sofielund" av White arkitekter (2018) ger en fördjupad bild av Sofielund, genom kartläggning och att lyfta berättelser om dess olika delar och de verksamheter som är representerade i området. Många barn och unga rör sig i Norra Sofielund då området huserar stadsdelsbiblioteket Garaget, musik- och kulturhuset Arena 305 och Sofielunds fritidsgård samt två skolor och sex förskolor.

(Kartläggning av målpunkter i Norra Sofielund, illustration Växtvärket)

Sofielundsskolan och Kastanjeskolan

Den kommunala Sofielundsskolan är en nyrenoverad och modern byggnad med 600 elever, från förskoleklass till nionde årskurs (Malmö stad, 2025). Sofielundsskolans elever bor till stor del i Södra Sofielund, Norra Sofielund och i Möllevångsområdet.

Kastanjeskolan är en fristående grundskola med ca 220 elever från förskoleklass till nionde årskurs (Kastanjeskolan, u.å.). Skolan drivs av en ideell förening utan vinstintresse och är både religiöst och politiskt obunden, med en allmän pedagogisk inriktning.

I tidigare initiativ har Sofielundsskolan beskrivits som en "skola med dåligt rykte och dåligt skolresultat" (Bylaget Sofia u.å presentation). Under läsåret 2017/18 klarade drygt hälften (51,3 %) av niondeklassarna på Sofielundsskolan alla ämnen. På Kastanjeskolan var andelen betydligt högre – 87 %. Som jämförelse låg genomsnittet för alla skolor i Malmö på 68,3 % samma år (Skolverket, 2018). Senare år har trenden vänt och fler barn från Sofielundsskolan, 74 %, kom in på gymnasiet (Thunberg, 2021).

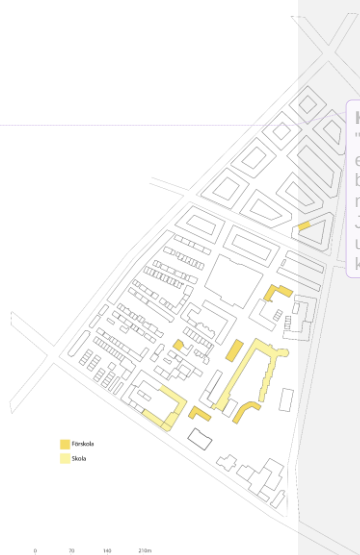

Sofielunds Förskola vars entré är direkt ut på Rolfsgatan (Foto Växtväcket 2025).

Förskolor

Norra Sofielund härbärgerar 6 förskolor vilka är; Sofielunds förskola, Sofia förskola, Förskolan Rolf, Klara förskola, Oasens förskola och Balders förskola. En av förskolorna, Balders förskola, planeras att avvecklas efter 2027 eftersom det temporära bygglovat då avslutas. Mängden förskolor och skolor i området leder till att det är många barn som färdas från och till dessa verksamheter.

Verksamheter som förser målpunkter för barn i flera åldrar

Kommenterad [LD1]: Jag vet inte vad som avses med "naturliga upptagningsområde", men tittar man på var eleverna vid Sofielundsskolan bor så är det många som bor både i Seved (Södra Sofielund), Norra Sofielund norr om Ystadsgatan såväl som i Möllevångsområdet. Justera därför texten. Med utgångspunkt från de uppgifter vi har i vårt underlag som visar var elever bor kan man konstatera att många elever bor i närområdet.

I Norra Sofielund finns flera verksamheter som helt eller delvis vänder sig till barn. Några av dem som riktar sig alla åldrar är till exempel biblioteket Garaget och i Sämjan finns det nystartade Cirkusens Hus, Pegla Jiu Jitsu Club och Dansakademin. I angränsande områden finns ytterligare verksamheter med fokus på barn, exempelvis Gnistan på Lantmannagatan 64, Bryggeriet på Ystadvägen 44 och olika verksamheter längs Kopparbergsgatan i Sofielunds industriområde i östra delen. För de yngsta, tillsammans med vårdnadshavare, erbjuds öppna förskolan Kompassen i Södra Sofielund samt en avdelning på Biblioteket Garaget.

Verksamheter som vänder sig till äldre barn och ungdomar inkluderar Sofielunds fritidsgård, för barn mellan 12 och 18 år, samt Arena 305, som riktar sig till unga mellan 15 och 25 år. Sofielunds fritidsgård är en av Malmös mest välbesökta fritidsgårdar och erbjuder barn och unga en plats att umgås och hänga. För att stötta unga tjejer har fritidsgården endast öppettider för tjejer eller icke-binära på måndagar. Arena 305 är ett musik- och kulturhus med fokus på att stödja och stärka ungdomar genom musik. Verksamheten tillhandahåller replokaler, scener och studior samt personal med specialistkompetens som kan vägleda och stötta deltagarna. Folkets hus är en till verksamhet i området som tidigare har spelat en viktig roll som lokal knutpunkt (Dahlberg et al., 2006). Flertalet av dessa verksamheter är koncentrerade i sydöstra eller centrala Norra Sofielund. Genom alla dessa olika verksamheter skapas mötesplatser där människor och kulturer kan mötas och knyta band. De kan vara nav för social samverkan, kreativitet och gemenskap i Norra Sofielund.

Områdesbiblioteket Garaget

Garaget är ett levande, brukardrivet centrum där personalen ständigt arbetar för att ge så många som möjligt möjlighet att använda lokalen, trots det stora antalet förfrågningar. Med omkring 700 evenemang per år skapas mötesplatser, aktivitet och engagemang som binder samman människor i området, och gör Garaget till en central nod i lokalsamhällets sociala liv – nästan lika många evenemang som Stadsbiblioteket, men med en mer direkt koppling till de som bor och verkar i stadsdelen (Svenska röda korset, 2018).

Garaget och Arena 305 med Draken och dolt längre finns även vågorna där föräldrar och barn klättrar upp för att läsa en bok (Foto Växtvärdet 2025).

Gröna Biblioteket

Inom Case Sofielund 2030 har det funnits initiativ för att förvandla parkeringen Garaget till en karaktär av en framsida. Grundtanken var att aktivera utemiljön runt Garaget. Växtvärdet hade ett projekt inom Case Sofielund som hette "Gröna biblioteket", vilket leddes av Nicolas Keller. Inom det byggdes det tillsammans med gruppen "Find Your Crew" de sittbara vågorna och draken på framsidan av Garaget. Växtvärdet tog även dit ett badkar som planteringskärl. Tidigare var det ännu fler planteringar längs väggen, men de togs bort på grund av att Stadsfastigheter såg en brandrisk med trä intill väggen. Garaget hade då som nu en stor önskan (enligt intervju med Garaget under sommaren) att aktivera en del av parkeringen genom att skapa en trivsamt plats med temporära möbleringar. Växtvärdet hade möten med staden och Stadsfastigheter om förslaget om baksidan men det var omöjligt att komma överens.

Målpunkter utomhus

De verksamheter som tidigare nämnts fungerar som viktiga mötesplatser för barn i området. Utöver detta lockar lekplatser, sport- och aktivitetsytor samt grönområden barnen till utomhusaktiviteter, där de kan leka, röra sig och umgås med varandra i sin närmiljö. Norra Sofielund erbjuder flera målpunkter för utomhusaktiviteter, såsom Naturmolnet, Stora Lekan, Multisportarenan, Gröningen och Nobeltorget. Utöver dessa används vändzonen informellt som en plats där människor möts, leker och vistas, vilket bidrar till områdets liv och

gemenskap (Gatulabba). Nobeltorget används främst som ett landmärke eller som en plats för att orientera sig och identifiera området.

Naturmolnet - grannskapsträdgård

Fastighetsägaren Castellum äger en obebyggd tomt i korsningen Palmgatan och Rolfsgatan. Det är en plats som upplevts som otrygghetsskapande av boende och verksamma i området sedan 1996, då den blev till ödetomt efter ett sprängdåd.

I väntan på framtida byggnation beslöt ett antal aktörer att testa hur en grön mellan användning av en yta i staden kan öka trivsel, hälsa och trygghet för de som bor och verkar i området. Genom ett tvärssektoriellt samarbete (dåvarande fastighetsägaren Kungsleden (numera uppköpta av Castellum), Fastighetsägare BID Sofielund, Malmö stad och föreningen Växtväcket) omformades platsen till en tillfällig grön mötesplats och ett pedagogiskt klassrum i staden. Utformning och verksamhet på platsen har tagits fram i nära samverkan med boende och verksamma i Sofielund, främst skolor, förskolor och föreningar i närområdet. Resultatet blev grannskapsträdgården Naturmolnet som invigdes 2020.

Idén om att skapa en mötesplats på ödetomten var inte ny utan nämns exempelvis i Grön Lekande stadsdel av Byalaget Sofia [m.fl](#) (2015), där de föreslog en lek- och aktivitetspark på platsen där Naturmolnet finns idag. Idén var att omforma platsen genom deltagande processer med Kastanjeskolan och Sofielundsskolan (Byalaget Sofia m. fl 2015).

Numera driftas Naturmolnet ensamt av föreningen Växtväcket, med stöd från fastighetsägaren Castellum. Ett medborgarinitiativ som skapades 2024 för att bevara platsen stöttades med 1368 röster och över 300 kommentarer vittnade om anledningarna till varför gröna och lekfulla mötesplatser såsom Naturmolnet behövs i området. Här presenteras ett tunt axplock från folkets kommentarer:

Naturmolnet (foto Växtväcket)

Kommentarer på Malmöinitiativet

“Naturmolnet är en oas i staden som binder samman människor och skapar en kreativ relation till det offentliga rummet. Här möjliggörs ett kärleksfullt samspel mellan invånarna och gatumiljön, vilket bidrar till engagemang och trygghetskänsla. I den brokiga mångfalden av växter och kreationer kan vi spegla oss själva, och se skönhet utifrån ett nytt perspektiv. På Naturmolnet känns det som att allt är möjligt. Låt det vara kvar!” - Efa Abu

“Platser som Naturmolnet behövs i Sofielund! Mer grönska och fler mötesplatser.” - Annika

“En oas för själ och hjärta. Något riktigt rätt och unikt i stadsmiljön. Inbjudande, inkluderande och aktiverande en befintlig trygghet. Hur kan man inte ta tillvara detta?” - Christine

“Naturmolnet ger trygghet till rolfsgatan” - Pontus

“Naturmolnet är den lilla park vi har i en annars asfaltsklädd stadsdel. Det är den lilla bit som ger trygghet till våra barn och där vi vuxna spontant möts och bidrar till att lära känns varandra och ökad trygghet.” - Erika Hedblom

“En viktig mötesplats för mig och mina grannar. En chans för våra barn att leka och lära känna andra barn i området. Platsen har också väckt intresse för natur och odling hos mina barn. Känns väldigt sorgligt om platsen ska få förfalla igen.” - Ella Glader

Miniparken

Kvar på grönytan mellan Balders förskola, Trevnadens äldreboende och Garagets parkering finns endast spår i marken av en minipark som skapades tillsammans med tonåringar under sommaren 2021. Miniparken var en plats som även det skapades inom projektet Case Sofielund 2030. Miniparken tillkom på grund av att tonåringarna på Sofielunds fritidsgård bad Växtväcket om en egen plats nära fritidsgården. Tonåringarna berättade för Växtväcket att de blev bortkörda när de träffades utomhus på lekplatser och liknande i området. De tyckte inte att Naturmolnet passade deras estetik eftersom Naturmolnet ser så “stöktigt” ut. De ville ha naturmaterial, inga färger, mer elegant.

Hinderbana, multisportarena och hammock-pergola. Foton från projektet Gatulabba av Olivia Sinclair.

Växtväcket hörde av sig till kommunen och fick av fastighetsägaren Stadsfastigheter lov att bygga en temporär mötesplats. Under projektet anställdes fyra ungdomar från föreningen TiF - Tillsammans i Förening. Dessa ungdomar anställdes för designpraktik där de under

handledning skapade workshops för att involvera fler av områdets unga, och under en process samskapa sin egen mötesplats. Processen resulterade i byggritningar för olika rumsligheter. Ungdomarna levererade själva byggritningar för en rund pergola som fem stycken gungande hammockar förankrades i, till den upphandlade snickerifirman Find Your Crew. Utöver det lämnades byggritningar till Glokala folkhögskolans elever, för en u-formad bänk, vilstolar och odlingsbänkar, som snickrades av eleverna under ledning av Växtväcket. Eftersom platsen hade dräneringsproblematik presenterade ungdomarna dessutom lösningsförslag på detta för Stadsfastigheter, samt planterade träd som var utvalda för att avhjälpa dräneringen.

Miniparkens anslutning och placering intill parkeringen bakom Garaget skapade en del ogynnsamma konsekvenser: parkeringen upplevs som en baksida, vilket gör att cykelstråket mellan den och Sofielunds multiarena upplevs mer otrygg (Gatulabba). Parkeringen har också fungerat som nod för drogförsäljning, vilket ledde till avveckling av Miniparken. När ett fåtal tonåringar använde platsen för att vänta på köpare larmade personal på äldreboendet bredvid om att de var rädda och att Miniparken behövde försvinna. På grund av klagan från seniorboendet kunde inte platsen fortsätta att vara en plats för tonåringar. Växtväcket försökte förhandla med seniorboendet genom att även bygga ett höns hus åt dem, dock utan medvind. Stadsfastigheter lyssnade dock på dräneringsbehovet och grävde en brunn. (Platsbesök med Sara Stiber, projektledare för Miniparken, 2025).

Nobeltorget

Under åren 2015–2016 genomgick Nobeltorget en omfattande ombyggnation. Gräsmattan och dammen ersattes med buskar och perenner, och torget anpassades för skejtare i syfte att tilltala en yngre publik. Ytan utformades även för att bli lättare att korsa. Den nya utformningen väckte dock debatt och har av vissa beskrivits som steril, hård och ödslig (Malmö stad, 2024 & Spacescape, u.å). År 2023 beslutades det därför att tillföra mer tillfällig grönska genom utplanterade av träd i krukor (Malmö Stad, 2024)

Tidigare var Nobeltorget en plats besökt av barn med dess plaskdamm, i fotot med Folkets Hus i bakgrunden 4 maj 1974. © Nils-Erik Jerlemer / Malmö museum (foto hämtat från Malmö Stad, 2024).

Platsen används idag sällan av skejtare utan fungerar främst som en genomfartsplats, och har i nuläget blivit en tillflyktsort för socialt utsatta grupper som hemlösa och missbrukare.

Nobeltorget har under lång tid förknippats med otrygghet. Det är en plats som rymmer stor inneboende potential och har flera av grundförutsättningarna för att bli en attraktiv plats (Spacescape u.å). Problemet tycks snarare handla om omgivande trafiksituation än om torget i sig. För att Nobeltorget verkligen ska bli en levande och välanvänd mötesplats behöver bilens dominans minska.

Gående som passerar, en och en annan som pausar på Nobeltorget (foto: Växtvärket 2025).

I områdesanalysen "Amiralsgatans potential" av Spacescape (u.å) har undersökningar om boendes tankar om Nobeltorget fångats upp:

"Ett mysigt café på Nobeltorget. Gör det till en mötesplats folk vill vara på, mer grönska, smalare bilvägar till förmån för gång, cykel och kollektivtrafik. Lägre hastighet för bilar"
Kvinna, 40-49 år, boende

"Nobeltorget har potential för sociala umgängen. Idag är ljudnivån för hög, det är bullrigt och betong. Förslag är att minska hastigheten på Nobelvägen och Amiralsgatan för att minska buller och ha fler grösytor/boulebanor/basketplaner." Man, 20-29 år, boende

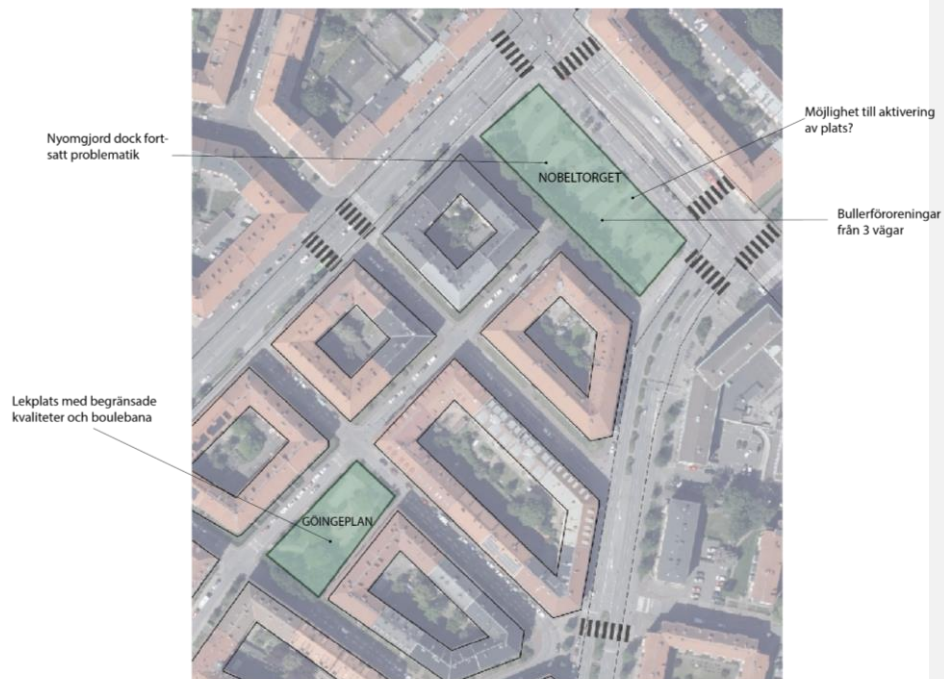
Göingeplan

Göingeplan ligger norr om Ystadsgatan på platsen finns en lekplats för yngre barn, en boulebana, sittplatser samt gångväg bland träd. Lekplatsen består av en mindre närlekplats med en sandlåda, två gungor och en gungbräda för fyra barn samt någon "memory" lekinstallation i trä. En mor och dotter har skrivit om lekplatsen i deras blogg och deras önskemål för platsen är bland annat "Cykelparkering och bättre lekattraktioner" (Bodil, 2013).

Göingeplan med fartgupp och gångstråk (Foto: Växtväcket 2025).

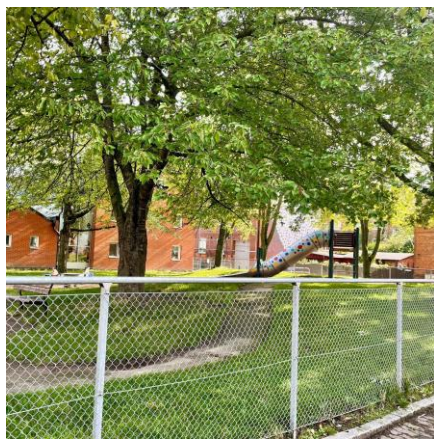
“En liten närlekplats som kanske inte ger så mycket lekinspiration. Finast är det stora trädet.”
(Bodil, 2013).

Karta med fokus på Göingeplan och Nobeltorget (Foto: Växtväcket 2025)

Stora Lekan

Intill radhus och husområdet i väster ligger lekplatsen, parken och stadsodlingsinitiativet "Stora lekan" där många av områdets barn och ungdomar vistas dagligen (Byalaget Sofia u.å). Gatukontoret gav tillåtelse att låta Byalaget odla i parken samt överlätit delar av skötseln till de boende (ibid).

Stora Lekan, en lekplats bland rad och husområdet i Norra Sofielund (Växtvärket 2025).

Målpunkter utanför norra Sofielund

Barns målpunkter ligger även utanför stadsdelen, vilket innebär att de behöver korsa stora barriärer som Nobelvägen och Lantmannagatan. I framtida satsningar är det därför viktigt att skapa avgörande broar och bryggor som stödjer barns rörelsefrihet in och ut ur området, så att stadsutformningen aktivt underlättar och främjar deras rörelsemönster.

Sofielunds industriområde

Området är klassat som en kulturljudzon i Malmös planprogram (Växtvärket Sofielund omvärldsanalys). Malmö stad har efter analys av området fått upp ögonen för dess betydelse för musiken och kulturen. Få städer har tillgång till så centralt belägna replokaler och lokaler som främjar kultur och uttryck. I industriområdet finns diverse olika fritidsverksamheter för barn till tonåringar alltifrån cirkusskola, kampsport, danslokaler, klättercenter, parkour, roller derby, klättring, gymnastik, innebandy, graffitiväggar, roller derby till lokaler för musikrep. För barn som bor i Norra i Sofielund kan det vara svårt att ta sig själv till sin träning, för det första kan det vara en utmaning att ta sig över Lantmannagatan för att sedan samsas med Pågens tunga industritrafik på Kopparbergsgatan eftersom gatan har ingen cykelbana.

Parker

Parker som är i gångavstånd till Norra Sofielund är Folkets park, Jesusparken, Enskifteshagen och Gullängen med dess bygglekplats. Malmös Folkets Park är Sveriges äldsta folkpark och har i 130 år varit en plats för lek, avkoppling och umgänge för både Malmöbor och besökare (Malmö stad 2025). I parken finns bland annat scener, lekplatser, plaskdamm som blir isbana på vintern, barnteater, terrarium, äventyrsgolf och flera restauranger och serveringar. Här arrangeras även konserter och andra evenemang. Falsterboplan är i folkmun mer känt som Jesusparken. Jesusparken är belägen i stadsdelen Möllevången, mellan Falsterbogatan, Nobelvägen, Ystadsgatan och Simrishamnsgatan. Parken är populär bland boende, perfekt för picknick, solhäng, hundpromenader och som samlingsplats. Enskifteshagen en grön och aktiv park som kombinerar stadsodling, grillning, rörelselekplats, och motion på ett unikt sätt här finns även en populär skateramp.

Levande länkar

Viktigt att tänka på under planeringsprocessen är att de barn som bor på södra Sofielund har stor sannolikhet sin skola i Norra Sofielund och på så sätt en stor del av sitt liv i området. För att hjälpa barnen att ta sig över de barriärer som delar Södra och Norra Sofielund planeras nya initiativ. Ett av dem kommer från Fryshuset i Seved, där fritidsledare ska ordna vandringar tillsammans med barnen över Lönngatan till Norra Sofielund. Exakt hur ofta turerna ska genomföras eller hur tillgängliga de blir är ännu inte klart, men enligt en intervju med BID är målet att de första vandringarna ska starta hösten 2025.

Krafter och aktörer som påverkar stadsdelen

Svenska Röda Korsets kartläggning och behovsanalys av Sofielund och Seved (2018) syftade till att ge en heltäckande bild av antalet aktörer i området. Resultatet visar dock att det är svårt att fastställa ett exakt antal, eftersom utfallet beror på hur begreppet aktör definieras och vilka som inkluderas i beräkningen.

En tidigare kartläggning från 2016 visade att det finns drygt 150 aktörer verksamma i området, exklusive näringslivet. Dessa aktörer har antingen sin adress i Södra eller Norra Sofielund, eller bedriver verksamhet där (Svenska Röda Korset, 2018). Gruppen omfattar allt från kommunala verksamheter till idéburna organisationer, nätverk och föreningar. Malmö stads tidigare kartläggning från 2014 identifierade 90 föreningar i hela Sofielund (Ivert & Kronkvist, 2014:134, citerat i Svenska Röda Korset, 2018).

Kartläggningen från 2016 visar att det i Södra Sofielund finns ett mindre antal aktörer som arbetar direkt med och för områdets boende samt hanterar de sociala utmaningar som uppstår. Dessa aktörer samarbetar kring trygghetsskapande insatser, till exempel gemensamma aktiviteter, arbete för att överbrygga generationsskillnader samt skapandet av mötesplatser där boende kan samtala, mötas och få stöd vid negativa händelser i området (Svenska Röda Korset, 2018).

För Norra Sofielund finns det i dagsläget ett behov av ytterligare kartläggning för att identifiera motsvarande aktörer. Som centrala aktörer kan Byalaget Sofia och Fastighetsägare BID Sofielund ses, som båda spelar viktiga roller i det lokala utvecklingsarbetet och driver samverkansnätverk såsom "Samverkan Sofielund".

Aktörer inom stadsutveckling och bostäder

I Sofielundsområdet beskriver Svenska röda korset (2018) några aktörer inom stadsutveckling varav en är "Amiralsstaden" vilket är ett samlingsnamn för flera stadsutvecklingsprojekt och initiativ som alla kretsar kring Station Rosengård, som öppnade i december 2018. Tillsammans syftar dessa projekt till att forma området, stärka dess kopplingar och skapa nya möjligheter för boende och besökare.

BID Sofielund

En viktig aktör som är aktiv och verksam i Norra Sofielund är BID Sofielund som drivs av föreningen Fastighetsägare BID Sofielund (Svenska Röda korset 2018). Föreningen bildades 2014 efter initiativ från Fastighetsägarna Syd och Malmö stad. BID samverkar mellan fastighetsägare, verksamheter, byalag, staden och bostadsrättsföreningar. De som kan vara

medlemmar är fastighetsägare och bostadsrättsföreningar där varje medlem betalar en medlems- och serviceavgift. Föreningen samarbetar nära med boende, staden, föreningslivet, myndigheter som polis samt med aktörer inom forskning och folkbildning. Föreningen arbetar efter BID-modellen, vilket står för Boende, Integration och Dialog enligt BIDs hemsida och Svenska röda korset (2018). Ursprungligen kommer BID-modellen från USA och Kanada och benämns som Business Improvement District. Ursprungsmodellen har sitt fokus i att öka tillväxt och förbättra ekonomi och affärer genom att främja och utforma attraktiva miljöer genom att renhållning i området, investeringar i omgivande miljö och/eller marknadsföra och utveckla verksamheter i området (Svenska röda korset 2018). BID-föreningen i Norra Sofielund har omtolkat den ursprungliga modellen för att sätta de boende i centrum och förbättra deras boendemiljö (intervju med BID 2025). Ett av verktygen har varit att minska antalet oseriösa fastighetsägare och förbättra boendemiljön vilket kan öka trivselen och tryggheten för de boende, samtidigt som området blir mer attraktivt att stanna kvar i. I en intervju med BID (2025) menade de att dessa initiativ uppmuntrar boende att ta hand om sina närmiljöer och skapar i förlängningen ekonomiska fördelar för fastighetsägare och kommunen. White arkitekter (2018) menar att olika aktörer har skilda mål och intressen, vilket gör det viktigt att tydligt definiera vilka värden som ska utvecklas, eftersom fastighetsekonomiska, sociala och trygghetsrelaterade satsningar kan påverka områdets värde och utveckling på olika sätt.

Bostadsmarknaden

Utifrån Svenska Röda Korsets (2018) behovsanalys från 2018 lyfter författarna att det har tidigare pågått diskussioner om hur initiativ från aktörer inom stadsutveckling kan eventuellt påskynda gentrifieringsprocesser i stadsdelen. Processer som Svenska röda korset (2018) menar riskerar att skapa hyreshöjningar och skapa situationer där familjer inte har råd att bo kvar och tvingas därmed flytta. Bohman och Jingryd framhäver att boende har uttryckt en oro för att inte ha råd att bo kvar i området (2015: 39 citerat i Svenska Röda korset, 2018). Därtill visar bostadsmarknaden i området tendenser till förändring, där den höga prisnivå och de köpstarka grupper som länge har präglat Möllevången gradvis börjar göra sitt avtryck även i de norra delarna av Sofielund (White arkitekter, 2018). Denna utveckling kan påverka både områdets karaktär och vilka boende som har möjlighet att bo kvar.

Vilka är fastighetsägarna i området?

Sofielund är en mångkulturell stadsdel med omkring 160 fastighetsägare, där förvaltningen och skötseln av fastigheterna varierar kraftigt mellan gårdarna (Olsson & Hansson, 2018). I Norra Sofielund utgör allmännyttan, det vill säga kommunala bolag, endast omkring 4 %.

Kvarteret Sämjan

Kvarteret Sämjan rymmer en mångfald av verksamheter som tillsammans bidrar till områdets liv och sociala betydelse. Här finns kulturverksamheter som dans, cirkus, teater och inspelningsstudio, liksom idrottsverksamheter som gym och jiu-jitsu. Därtill har kvarteret en viktig social funktion genom att husera både beroendecentrum och vuxenpsykiatri. Fram till nyligen låg även Blomman vårdcentral här, med entré mot Rolfsgatan. Lokalen har nu tagits över av Möllevångens vårdcentral, som öppnat en filial på platsen.

Kvarteret Sämjan köptes 2019 upp av fastighetsbolaget Nyfosa. Här har funnits planer på att utveckla fastigheten, genom att bygga till en våning, skapa en innergård och profilera fastigheten som ett kulturhus (White Arkitekter 2018). Planerna kan ännu ses på Nyfosas webbsida.

Andra verksamheter i området

I närområdet finns dessutom tre äldreboenden – Tryggheten, Trevnaden och Basen – vilket gör omsorgsverksamheten till en tydlig del av stadsdelens struktur.

På bottenvåningarna runt om i Norra Sofielund finns ett antal mindre företag och restauranger som skapar liv och rörelse under både dag- och kvällstid. I den södra delen ligger den persiska restaurangen Aras, och längs Nobelvägen finns bland annat baren Kiosko, pizzerian Da Mary och livsbutiken Time. Bland övriga verksamheter märks Palmgatans kollektivverkstad, Ahlström & Persson AB, MALMÖVÄV och slipsfabriken Portia 1924. Området präglas dessutom av ett aktivt och mångfacetterat föreningsliv som stärker de lokala nätverken.

Digital sammanhållning

Sofielund har en aktiv facebook-grupp med 3000 medlemmar och flera uppdateringar/dag.

Sociala och rumsliga strukturer

Den fysiska miljön sätter ramarna för det sociala livet och är avgörande för människors hälsa och välbefinnande. Trots sin begränsade yta präglas Norra Sofielund av både synliga och osynliga gränser som skapar barriärer och påverkar företags etablering, skolval, röstmönster och sociala kontakter. White Arkitekter (2018) lyfter att dessa gränser formar graden av tillit och kollektiv styrka – det vill säga den sociala sammanhållningen – vilket i förlängningen påverkar både den ekonomiska utvecklingen och invånarnas hälsa.

3.4. Flöden och infrastruktur

I vår samtid är trafiken den största källan till både luftföroreningar och buller. "Den viktigaste åtgärden är därför att minska vägtrafiken och främja aktiv transport i städerna" (Folkhälsomyndigheten 2024). Samtidigt måste vi ta hänsyn och planera in leveranser och transporter för de som måste delvis använda motordrivna fordon. I de lösningarna kan det finnas tidsbaserad tillgänglighet av motordrivet eller utformningar på gator där samexistensen är mer jämlikt fördelat mellan gående, cyklister, el-sparkcykel och motordrivna fordon.

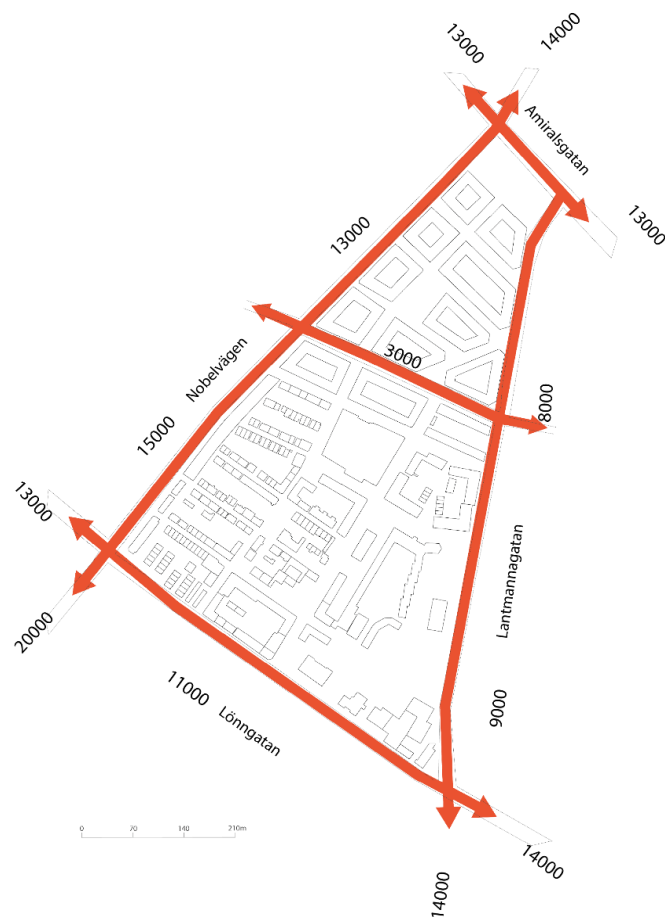
Bilflöden

Övergripande infrastruktur av White arkitekter (2018) ifrån Stadsdelatlas Sofielund.

Norra Sofielund omgärdas av flera av stadens stora infartsleder, vägar med hög trafikbelastning (White arkitekter 2018). Amiralsgatan och Lönngatan är huvudstråk som kopplar samman innerstaden med Inre ringvägen där Amiralsgatan sammanlänkar city till Rosengård och Lönngatan kopplar samman Möllevången och Södervärn med Jägersro (ibid). Nobelvägen är en viktig huvudnerv i staden som kopplar samman Värnhem i norr och Mobilia i söder. Därtill bör nämnas att Nobelvägen har som mest trafik i närområdet med 15000 bilar per dygn. Huvudstråken är breda varav många av dem har två körfiler med få övergångsställen. Den höga trafikintensiteten skapar en bullrig, luftförorenad och för många barn en otrygg miljö.

Karta till höger som visar passerande bilar per dygn på bilvägar. Siffror tolkade från Malmö Stads trafikmätningar (Växtvärket karta och Siffror tolkade av Spacescape 2025)

Gator och stråk i Norra Sofielund (Växtvärket 2025)

Huvudgator i Norra Sofielund är Osbygatan i norr, Ystadsgatan i mitten, Rolfsgatan och norra delen av Hasselgatan samt Bokgatan, varav de tre sistnämnda är breda vägar i dimensionerna. Andra viktiga gator är lokalgatorna Sofielundsvägen där Sämjans entréer vetter ut på gatan samt Palmgatan med entréer till verksamheter som; Slipsfabriken,

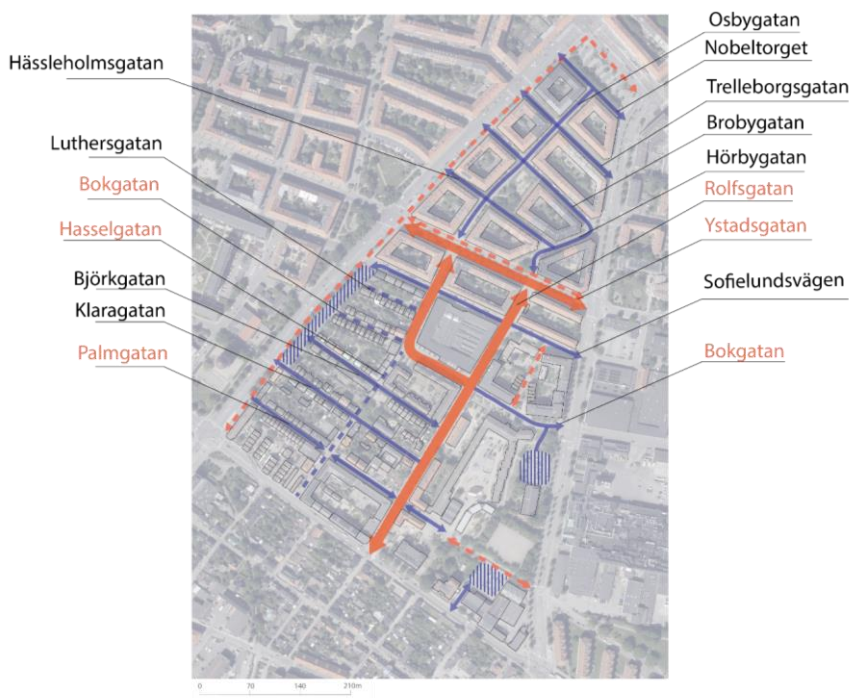
Palmgatans kollektivverkstad och Kastanjeskolan.

Olycksstatistiken visar att Norra Sofielund inte sticker ut i jämförelse med andra områden i staden (mätt under en tioårsperiod), men detta speglar inte upplevelsen av gatumiljön. Gator som har potential att bli framtida "Skolgator" i utformningen i området är Palmgatan som kopplar två skolor och en förskola och Rolfsgatan som har anslutning till 2 skolor och 3 förskolor samt östra delen av Bokgatan. Därtill bör nämnas att det kan behövas att analysera den sammanhängande helheten av de olika gatorna, med in- och utfarter och enkelriktade gator som påverkar trafikflödet och tillgängligheten.

Kommenterad [LD2]: Jag skulle inte säga att olyckorna har varit få, det har trots allt skett en del olyckor inne i området (även om majoriteten är singelolyckor) och kollisionsolyckor mellan cyklister och motorfordon på huvudgatorna runt området. Men området/huvudgatorna sticker inte ut jämfört med andra områden i staden. Det stämmer ju att olycksstatistiken inte nödvändigtvis speglar den upplevda tryggheten, särskilt inne i området Norra Sofielund, men stryk gärna "olycksstatistiken har varit låg".

Gators namn i Norra Sofielund

En korrigerigering är att Trelleborgsgatan är enkelriktad (Växtvärket 2025).

Parkering

Parkering i området sker främst på gatumark i området eller framför den egna fastigheten i småhusområdet. Befintliga parkeringsplatser i Norra Sofielund är tre parkeringsområden; en som är boende- och besöksparkering väster om småhusområdet och två som inte är kopplade till någon enskild verksamhet, den ena vid biblioteket Garaget och öster om Sofielundsskolan. Björkgatan vid radhusområdet i väst har parkeringsförbud vilket skapar en tom och rak bilsträcka där bilar kan köra fort förbi (Byalaget u.å). Vid planeringsprocesser kan det behövas en kartläggning på hur många parkeringar krävs för att försörja dagens och framtida behov?

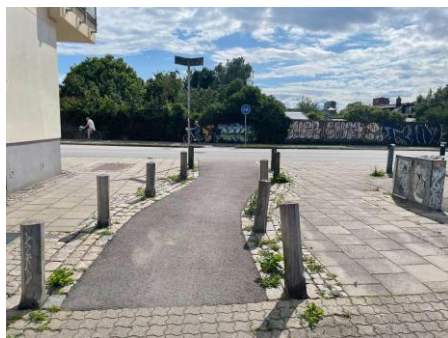
Sofielundsskolans parkering har potential att användas av och på lämningsplats av barn till och från skolan samt parkering (Foto: Växtvärket 2025).

Cykelflöden

I stadsdelen finns ett viktigt huvud cykel- och gångtrafikstråk vilket är Rosengårdsstråket. Stråket sammanlänkar Rosengård med norra Sofielund, Möllevången och ända till Triangelns södra station där den delar sig i flera cykelstråk. Eftersom 4000 cyklister passerar Sofielund via Rosengårdsstråket har Ystadsgatan en stor potential att agera entré till Barnstadsdel Norra Sofielund. En annan gata som har stora cykelflöden är Nobelvägen och västra delen av Lönngatan, båda med 3000 cyklister per dygn. Cykelnätverket inom Norra Sofielund är i princip obefintligt förutom ett kort stråk i sydöstra delen som upplöses vid Sofielunds fritidsgård. Ytterligare i Sydöstra delen, vid Lönngatan, är det en kort cykelväg med en icke existerande övergång på Lönngatan, vilket gör att cyklister passerar på egen risk (Byalaget Sofia u.å. presentation). Intervjun med BID lyfter att ett cykelstråk på Osbygatan ned till Hasselgatan och över Lönngatan skulle förbättra kopplingar i stadsdelen.

Avsaknaden av cykelvägar i området resulterar i att cyklister, bilar och andra färdmedel måste samsas tillsammans på körvägen, vilket i verkligheten inte är en kompatibel lösning med cyklande barn, föräldrar med barn eller förskollärare med barn i lådcyklar.

Vänster foto: Cykelväg där övergången upplöses, vilket är riskfyllt för den som ska korsa Lönngatan. Höger fotot: Flera familjer och yngre barn som cyklar över Ystadsgatan från Rolfsgatan (foto Växtvärdet 2025).

Gång och kollektivtrafikförsörjning

Norra Sofielund har anslutningar till kollektiva färdmedel runt hela stadsdelen. Norr vid Nobeltorget finns buss 5 vilket möjliggör invånare att ta sig till havet (Västra hamnen) utan att behöva byta buss eller färdmedel. Busshållplatsen vid Nobeltorget ligger mitt i gatan och är avskuren från platsen Nobeltorget, något som både uppskattas och ifrågasätts (Spacescape, u.å). Läget gör att bussarna kan ta sig fram snabbare, men samtidigt skapar det riskfyllda beteenden då resenärer springer över vägen för att nå hållplatsen. Sydväst om stadsdelen finns Södervärns busstation vilket ger tillgång till förbindelse vidare till Lund. Öster om Stadsdelen finns Malmöpendeln med tågstationerna Rosengård nära Amiralsgatan och Persborg vid Lönngatan, vilka har tåg med destination Malmö C eller Kävlinge med hållplats i Lomma. I undersökningen som gjordes 2025 framkom det att busshållplatsen Södervärnsplan är en hållplats som används av barn som går på Kastanjeskolan och att Ystadsgatans busshållplats används av barn som går på Sofielundsskolan. Karta: Gångstråk och busshållplatser med gångflöden (Växtvärket 2025).

Gång

Övergripande är de mest trafikerade gångvägarna längs Nobelvägen, där cirka 1 000 personer rör sig varje dygn (se karta ovan). Detta kan bero på att vägen binder ihop två stadsdelar, Möllevången och Norra Sofielund, med både busstrafik, cykelväg och målpunkter som verksamheter och restauranger på bottenvåningarna. Under workshops som hållits med barn under projektets gång nämnde tonåringar att de brukar under lågraster gå till livsmedelsbutiken "Time" på hörnet vid Ystadsgatan, samt nämndes godisaffären Sweet av barn.

Informellt gångstråk på Ystadsgatan
(foto: Växtvärket 2025).

Lönngatan i söder är en trafikerad gata med både bilar och cykeltrafik där gångvägen endast finns i överlag på ena sidan av lönngatan och samtidigt är smal med mur på ena sidan samt dålig belysning, vilket påverkar upplevelsen av trygghet.

Gå- och cykelvägen Lönngatan med extremt smal gångväg och lite belysning (foto av Växtvärket, sommaren 2025).

Nobelvägens karaktär vid Norra Sofielund med dess få övergångar och smala mittrefuger samt många pedestranter som genar över vägfilerna. (Foto: Växtvärket, 2025).

Trottoaren som gångväg

Inom Norra Sofielund är det i överlag blandad bredd och standard på trottoarerna. Inom Norra Sofielund finns det gå- och gångfartsgator i västra delen med radhus och hus. Luthersgatan, västra delen av Bokgatan och mittendelen av Hasselgatan är gå- eller gångfartsgator. Gatorna i bland rad- och villahusen i stadsdelen karaktäriseras av smala trottoarer vilket gör det svårt att ta sig fram med barnvagn och rullstol (Byalaget Sofia, presentation). Här uttrycktes önsknigar från online-undersökningen i somras samt från tidigare initiativ av Byalagets Sofia där med förslag om att göra hela radhus- och husområdet till gångfarts-zon. Den största orsaken är att det bor många barnfamiljer i området, som använder gatorna dagligen och barn som tar sig till Kastanjeskolan. Norr om Ystadsvägen är trottoaren bredare vilket gynnar pedestranterna. Eftersom det finns 2 skolor och 6 förskolor rör det sig mycket barn på gatorna, av den orsaken är det essentiellt för konceptet Barnstadsdel att skapa trafikmiljöer i området som tar hänsyn till barn och deras rörelsefrihet.

Klaragatans och flera trottoar i radhus/husområdet är delvis extremt smala (Växtvärket 2025).

Korsningar

De stora vägarna som omger Norra Sofielund gör stadsdelen både tillgänglig och avgränsad genom fysiska barriärer. En central plats är korsningen Lönngatan/Rolfsgatan, som upplevs som otrygg eftersom bilar kör fort, barn använder den som skolväg och belysningen söderut är bristfällig. Detta väcker frågan om hur trafikorsningar kan göras säkra för barn – en utmaning som gäller flera korsningar och där lösningar skulle öka tillgängligheten i stadsdelen.

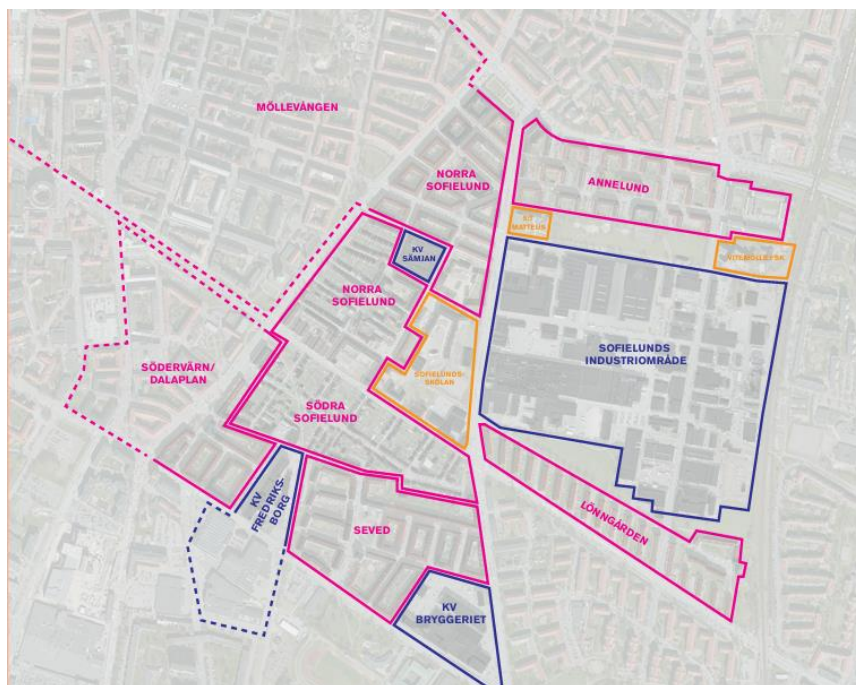
Runt Sofielund finns det flertalet korsningar som kan behövas analyseras för att bli säkra övergångar i området, illustration Växtväcket.

I mejlväxling med staden lyfter Byalaget Sofia (2020) att det finns ett behov av fler övergångsställen för barn på Lönngatan samt passage för cyklister och elsparkcykel. Lönngatans utformning uppmanar till hög hastighet och det framkallar en känsla av att man inte befinner sig i centrala Malmö. Fotgängare och cyklister rör sig på bilisternas villkor, vilket medför farliga korsningspunkter (Byalaget Sofia m fl., 2015).

3.5. Rumsliga analyser

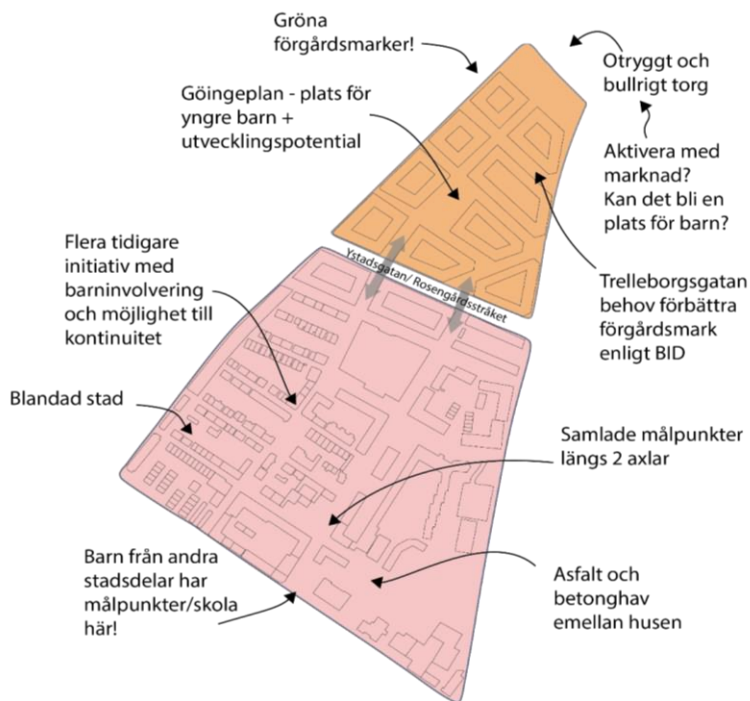
I Sofielund hänger socioekonomiska skillnader nära samman med områdets fysiska karaktär (White Arkitekter, 2018). Norra Sofielund har en blandad bostadsstruktur, från Sveriges största kollektivhus och äldre hyresrätter till sekelskiftesvillor (ibid). Barnfamiljer bor främst i småskaliga villor och radhus samt i södra Sofielund, medan områden som Lönngården och Nobeltorget har högre medelålder. Totalt bor cirka 4000 personer i Norra Sofielund (Olsson & Hanson, 2020). Det har rapporterats om trångbodda förhållanden i Sofielund men i vilken utsträckning det berör Norra Sofielunds familjer är oklart (Tif & AFRY, 2020).

För de boende värderas ofta tillgänglighet, service samt närhet till grönområden och lekplatser högre än fastighetsekonomiska faktorer (White arkitekter 2018). Uppväxtmiljön har en avgörande betydelse, där de lekmöjligheter som erbjuds i stadsdelen behöver svara mot barns olika behov i olika åldrar och samtidigt skapa en känsla av trygghet. Särskilt viktigt är att erbjuda en uppväxtmiljö med lekbara och lekfulla rumsligheter samt trygga, tillgängliga färdvägar som binder samman bostäder, lekplatser och andra viktiga målpunkter.

Blandad stadsmiljö och typologiska samt rumsliga samband mellan informella och formella delområden på och kring Sofielund (Karta av White arkitekter, 2018).

Två olika karaktärer - Norr om Ystadsgatan

- Bebyggelse lik typologin i Möllevången.
- Gaturum med förgårdsmark & grönska samt breda trottoarer.
- Barn här har nära till större parker utanför Norra Sofielund; Folketspark & Enskifteshagen samt Mary Anderssons lekplats.
- Ofta ensidig bilparkering
- Ingen/sällan tung trafik till verksamheter
- Aktiva bottenplan- verksamheter längs stora vägarna

- Blandad bebyggelse
- Gaturum med brist på grönska
- Barn har skolor, förskolor & varierade målpunkter samlat
- Verksamheter med mer/ tyngre trafik
- Brist på tydliga cykelstråk
- Planera för god fotgängar- och cyklist koppling över Ystadsgatan
- Cykelstråk Osbygatan - Hasselgatan förslag BID.

Två olika karaktärer framträder i Norra Sofielund när man går på gatorna. Norr om Ystadsgatan är områdets bebyggelse mer likartad, med verksamheter på bottenplan längs med de stora vägarna och delen domineras av flerfamiljshus med fasad av tegel eller puts. Denna delen av Norra Sofielund har betydligt mer grönska med förgårdsmark utmed gatorna med gräs, buskar och mindre träd. Om dessa gröna ytor kan omvandlas till potentiella aktiva barn och grannskapsplatser beror på fastighetsägarnas inställning.

Trottoarer här i norr om Ystadsgatan har tillräcklig god bredd för att gå två bredvid varandra och markbeläggningen har varma brunröda nyanser som sätter ton på området. På flertalet gator tenderar det att vara ensidig parkering vilket öppnar upp vyn i gatan för gångtrafikanter och annan trafik och ger en bredare sikt och upplevelse av rumsligheten. En gata som sticker ut när det kommer till tomterna utmed gatan är Trelleborgsgatan där det är i nuläget låg skötsel, skräp och nedsmutsning samt endast gräsmatta, en gata i området som kan förbättra sin miljö vilket lyftes i intervjun med BID. Göingeplan är en minipark som öppnar ett större rum med grönska, lekmöjligheter och boule där olika grannar, föräldrar och yngre barn kan mötas. Barn som bor i denna delen av Norra Sofielund har nära till större parker som Folkets park, Enskifteshagen, Jesusparken och Mary Anderssons lekplats och platser, dock kräver det att de ska enkelt kunna passera de stora vägarna.

Brobygatan till vänster med stor variation av växtval såsom rosor, träd och buskar jämförelsevis till höger är ett foto på Trelleborgsgatan med försummad förgårdsmark med ofta nedskräpning (enligt intervju med BID Sofielund) (Foto Växtväcket 2025)

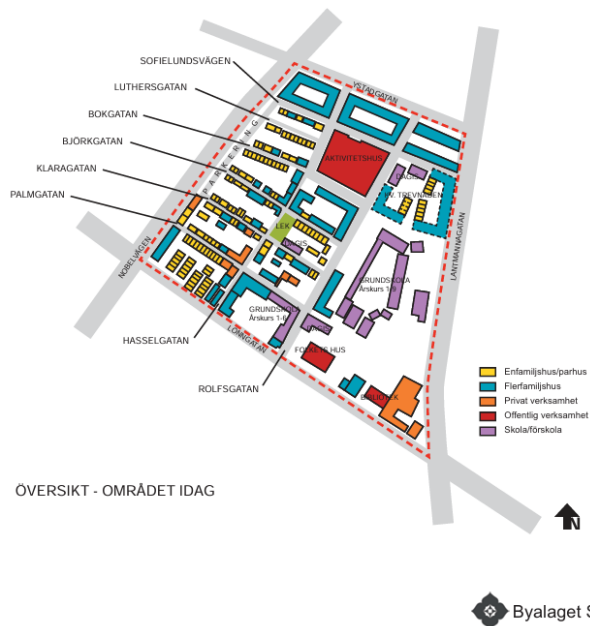
Då det finns flera lokaler på bottenvåningen norr om Ystadsgatan finns det möjlighet för någon att bli en lokal som fokuserar på ändamål som aktiverar området, som café eller barnverksamhet efter skoltiderna. Dock skulle det behövas mer dialog med barn i detta område, för att förstå behovssituationen. Barnen norr om Ystadsvägen hör inte till Sofielundsskolans upptagningsområde. Eftersom de flesta initiativ, projekt och undersökningar vänder sig till skolan när de behöver nå barn för att förstå barns perspektiv i frågor, så är risken stor att dessa barns perspektiv inte kommer med. Att det dessutom kanske är en av anledningarna till att det finns få initiativ som fokuserar på just detta område.

Kartläggning av aktiva bottenvåningar i Norra Sofielund

Kartläggning av aktiva bottenvåningar med verksamheter och passiva/stängda bottenvåningar/murar. Muren i väst har öppnats upp i olika bitar längs med parkeringen. Detta för att få bukt med tidigare droghandel på parkeringen efter initiativ från Byalaget Sofia (Intervju med ordförande i Byalaget Sofia). (Illustration Växtvärket 2025).

I de norra delarna av stadsdelen bidrar verksamhetslokaler i bottenvåningarna till en levande gatumiljö, medan områdena i sydvästra delen oftare präglas av stängda eller tomma lokaler. Enligt exempelvis White arkitekter (2018), kan detta skapa otrygghet, särskilt kvällstid, då gatulivet minskar.

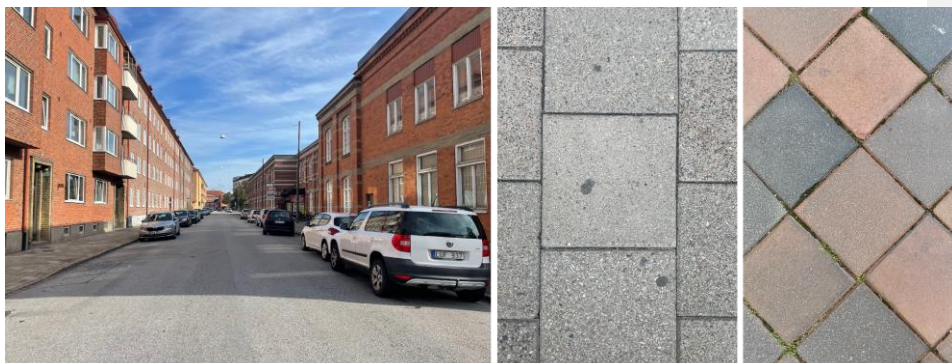
Tilllägg till karta att nu har det tillkommit en till förskola Sofielunds förskola längs med Rolfsgatan sedan illustrationen skapades (Illustration från Byalaget Sofia u.å.).

Söder om Ystadsvägen - den blandade staden

Söder om Ystadsgatan är det en blandad bebyggelse med radhus och husområden, flerfamiljshus, skolor, verksamhetsbyggnader och bibliotek. Även i denna del av området finns verksamheter, butiker och restauranger, framför allt längs de större vägarna som omger Sofielund samt utmed Ystadsgatan. Därtill finns Sämjan vilket är ett helt kvarter som är tillägnat olika typer av verksamheter. Den blandade staden skapar en dynamisk, spännande och unik stadsdel vilket många tycker ger besökaren en upplevelse av att befinna sig i en liten stad eller by när man rör sig genom området.

"Denna känsla är mycket viktig för oss som bor här och något som vi vill utveckla och förstärka" (Byalaget Sofia).

Emellertid består många av mellanrummen av hårdgjorda ytor som asfalt och betongplattor med stora delar av gatusystemet helt utan träd och grönska vilket påverkar upplevelsen av stadsdelen. En annan karaktär som det råder brist på är vattenelement i stadsdelen.

Sofielundsgatan söder om Ystadsvägen börjar dominansens av betong på markbeläggningen jämförelsevis med norr där markbeläggningen karakteriseras av varma brunbränd lera nyanser (Växtvärket 2025).

I västra delen där, radhus och hus domineras, karaktäriseras gatorna av att vara i hög grad smalt utformade samtidigt som entréer och trappuppgångar väller ut och tar trottoaren i anspråk. När sophämtning ska ske tas trottoaren upp av diverse sopkärl (Byalaget Sofia presentation u.å) Under de varma månaderna växer det spontant utmed fasaderna stockrosor vilket tillsammans med tegel och putstäckta fasaderna ger området ett estetiskt typiskt skånskt uttryck. Nyare bebyggelse som Kvarteret Trevnaden har ett mer modernare uttryck och stora balkonger utmed gatorna. Kvarteret har mindre innergård vilket gör att barn på gården blir tvungna att gå ut på Bokgatan för att göra kollektiva lekar och sport som kräver större yta. I kvarteret nyttjas odlingsmöjligheter på restgräsmatta ytor längs gångstråk. Naturmolnet som är situerat i ett hörn och omges av Palmgatan och Rolfsgatan är en grön oas och mötesplats med möjlighet till sittytter, grill och element som signalerar till lek. Naturmolnet sticker ut i området med vilda och lekfulla inslag som ängsflora och små slingrande stigar bland rabatterna. Multisportarenan är en nygjord del av Sofielundsskolan med utegym, rörelselek och bollsport arena som öppnas upp till allmänheten efter skoltid. Därtill finns Stora lekan med stora gröna träd, odlingsmöjligheter och en lekplats för yngre barn.

De boendes odlingar på gräsytor som blivit över längs cykel- och gångvägen i Kv trevnaden (Växtvärket 2025).

Gators utformning

Utformningen av gator påverkar trafikbeteende och barns tillgänglighet till fri rörelse. Det är viktigt att ta i hänsyn till de grupper som yngre barn och äldre som inte använder eller kan använda bil så att de kan ta del av staden och livet. Utformningen kan påverka hastigheterna på trafik och flöden, och därmed influera tryggheten samt upplevelsen av platser. Exempel är Nobeltorget som trafikeras från tre håll vilket ger en plats som både får ljud- och luftföroreningar samt blir som en isolerad ö på grund av de stora bil och transportflödena som fungerar som barriärer i landskapet.

Ritning från en workshop under projektet med frågeformuläret och frågan "Vad är en plats trygg för dig?" av en 9 åring på Kastanjeskolan.

Inom Norra Sofielund är det flera transportlösningar som måste samsas, en förhandling om gatans utrymme. Sammanfattningsvis är att nuvarande utformning av gatorna speciellt söder om Ystadsgatan skapar en hierarki men även gynnar olika beteenden såsom val av färdmedel, körhastighet samt skapar miljöer med olika förutsättningar för föräldrarnas inställning till gatan, barns trygghet och bruk av gatan. Norr om ystadsgatan finns potentiella lek och mötesplatser med gröna förgårdsmarker i gatan, en fråga där fastighetsägare råder om marken. Kopplingen mellan de två karaktärerna kan stärkas via övergångarna Osby/Hasselgatan samt via Rolfsgatan. Då barn norr om Ystadsgatan har närmre till bilfria miljöer som enskifteshagen och Folkets park än till exempel stadsdelens egna multisportarena leder det till ett behov av trygga övergångsställen. Aspekter som de aktiva verksamheterna och de boendes vardagsliv, med inslag som barnlek, kreativitet och kultur, rymmer en potential att prägla gatumiljön och skapa synliga aktiviteter i gaturummet starkare identitet och ökad platskänsla i stadsdelen.

I framtida visioner - Grön lekande stadsdel av Byalaget Sofia framförs visioner på en tryggare utformning på gatan och fler gå- och gångfartsgator vilket visas i gult.

Otillgängliga trottoarer & farliga korsningar

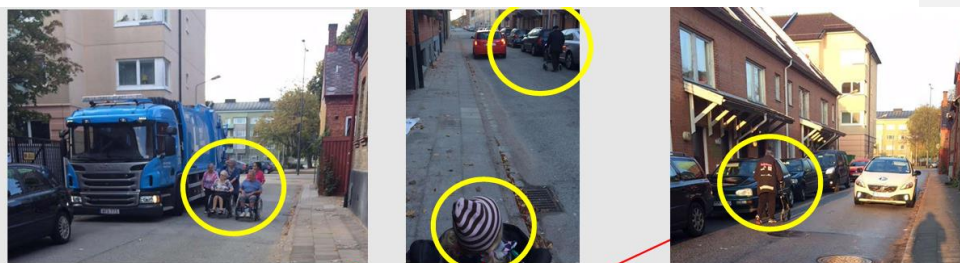
En större del av lokal gatustråken i sydvästra delen har smala trottoarer och entréer går ut i trottoaren vilket ger en ökad riskbild för barn och blir otillgängligt för vuxna som rör sig med barnvagn eller de som behöver använda rullstol eller rullator (Byalaget Sofia 2020). Byalaget Sofia lyfter flera behov, däribland ökad trafiksäkerhet för

gående och cyklister. Särskilt korsningar upplevs som problematiska, då det finns begränsat utrymme och bristfällig belysning, vilket gör det svårt för bilister att upptäcka lekande barn.

Byalagets Sofias dokumentation och presentation av olika behov och problematik i Stadsdelen:

Smala gator med fasta utstickande konstruktion i trottoaren från presentation Byalaget Sofia.

Rullstolar på bilvägen då trottoaren är undermålig i dimensioner och skick.

Mörka korsningar och dålig sikt.

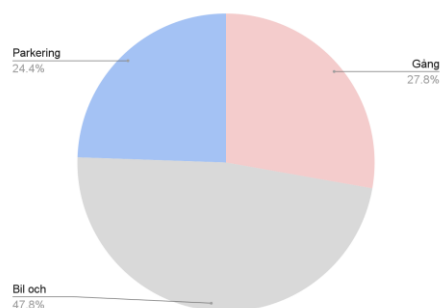
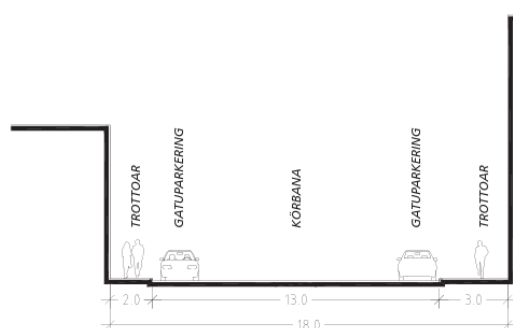

Rolfsgatan

Rolfsgatan är en bred mittnerv i stadsdelen med tre förskolor och två skolor längs Rolfsgatan med Kastanjeskolans och Sofielunds förskola huvudentréer vetter direkt mot gatan. Detta gör att många barn och skolklasser rör sig längs gatan, eftersom vissa skolor har verksamheter som matsal och idrottshall utspridda i området. Även om det finns många målpunkter längs med och via Rolfsgatan finns det ingen fysisk hänvisning eller visuellt tydlig cykelväg utan cyklister i alla åldrar får samsas med större fordon. Gatan gynnar och ger bilar, lastbilar och andra större motordrivna färdmedel oproportionerligt stor yta av gaturummet. Diagram nedan visar Rolfsgatans fördelning av yta samt en sektion från Byalaget [m.fl.](#) (2015). Bil och transport har över 70 % av gaturummet på stora delar av Rolfsgatan. "Bristen på vegetation gör att gatorna känns överdimensionerade och skapar en hård miljö" (Byalaget Sofia [m.fl.](#), 2015).

I en tidigare situationsanalys kom Byalaget Sofia fram till att verksamheter använder gatan för evenemang, även om det inte stöds av gatans utformning (u.å.). De menar att en stor del av gatan är outnyttjade ytor och en omgestaltning kan frigöra stora ytor till annat såsom vistelse, lek och gröna mötesplatser. Det finns tidigare välformade initiativ till att omgestalta och ändra utformningen av dagens breda genomfartsgata, Rolfsgatan (Byalaget Sofia m.fl., 2020).

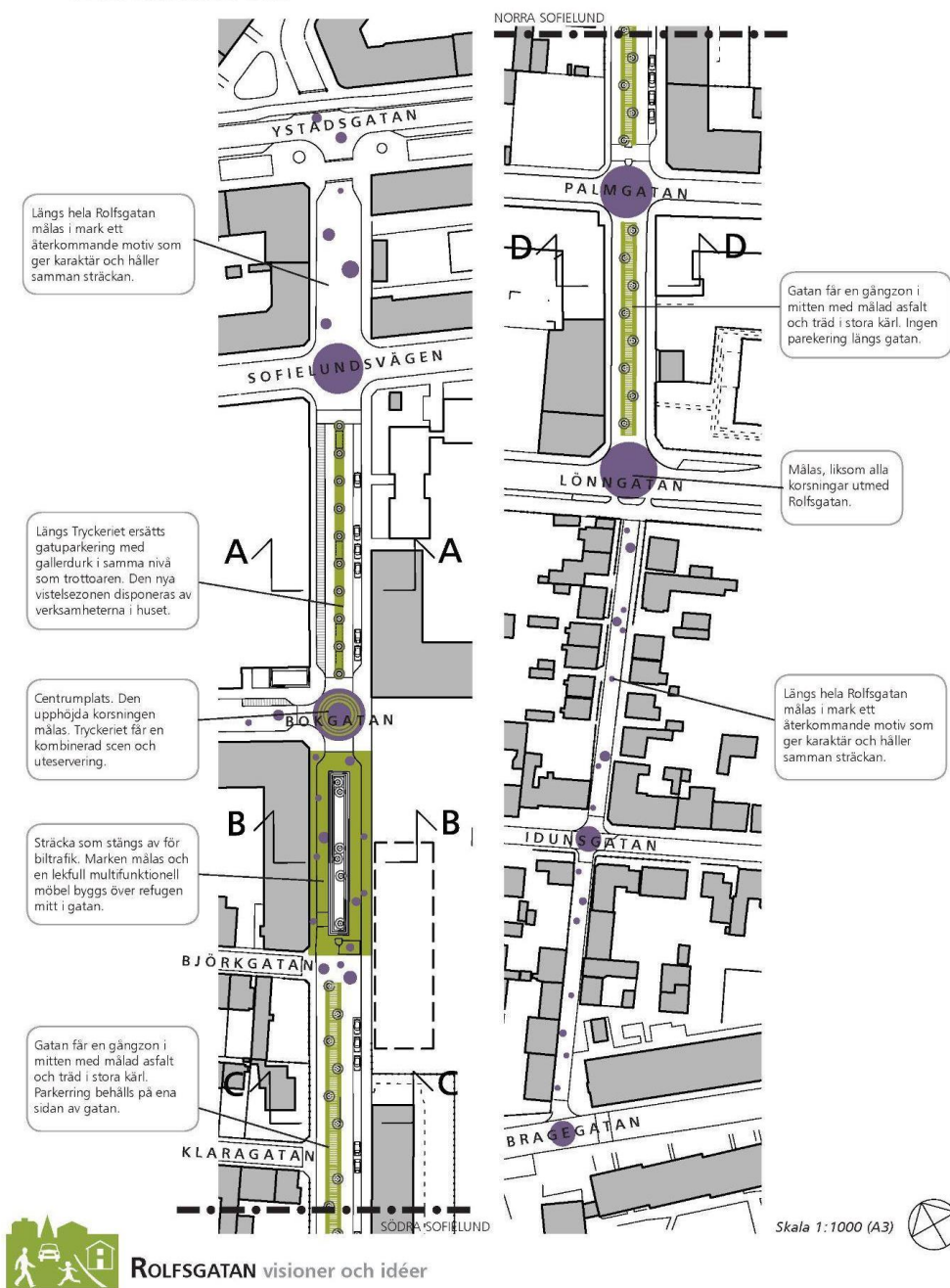

SEKTION A-A, NORRA DELEN AV ROLFSGATAN IDAG, SKALA 1:200 (A3)

Övergångsställe på breda Rolfskatan till Naturmolnet (Foto: Växtvärket 2025).

ILLUSTRATIONSPLAN

ROLFSGATAN visioner och idéer

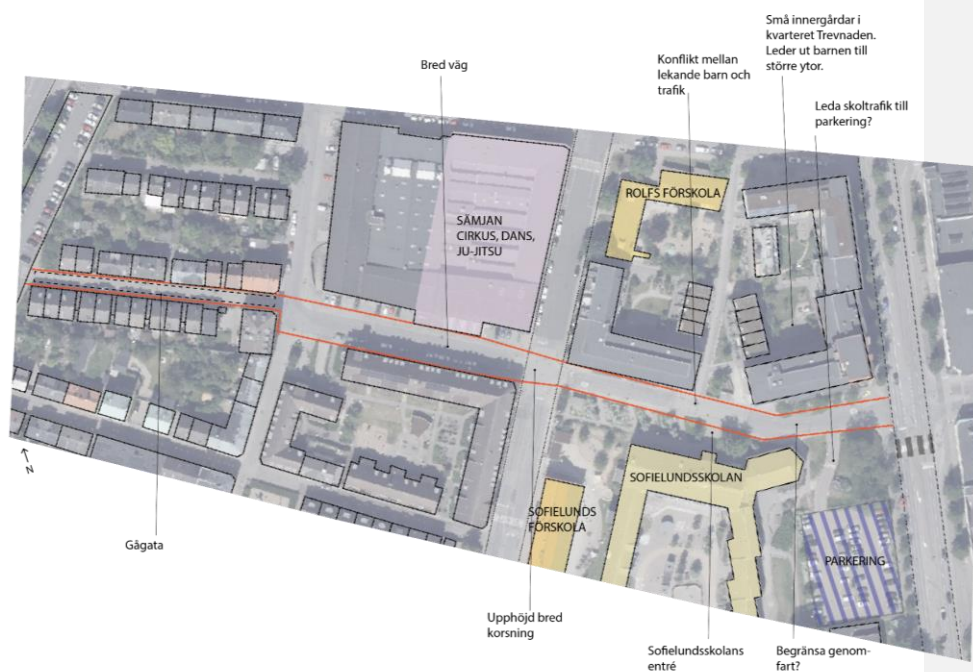
(Illustrationsplan av byalaget Sofia [m.fl](#) 2015).

Bokgatan

Bokgatan är den mest varierade gatan med gågata i väster med blomlådor som fartnedsänkande element och hinder, sedan har Bokgatan en bred väg i mittendelen och i öster karakteriseras den av vara mer avsmalnad med en annan markbeläggning. I östra delen av Bokgatan har Sofielundsskolan sin avlämning och upphämningsplats vilket kantas av genomfartstrafik och avlämning och upphämtningstrafik till skolan. Kvarteret Trevnaden har precis norr om Bokgatan små innergårdar, vilket resulterar i att barnen vill använda gatan för deras lek och bollspel och det har skett konflikter mellan barn och bilister. Fotbolls- och tennisplaner på Sofielundsskolans skolområde är målpunkter men barn får inte för sina föräldrar gå över Bokgatan ensamma. I intervju med BID lyfter de att det finns potential att använda parkeringen öster om Sofielundsskolan som en upphämnings- och avhämtningsstation vilket skulle medföra att man kan stänga av den del av Bokgatan som är mellan Trevnaden och Sofielundsskolan och göra den till en bilfri zon.

Flera aktörer har lyft upp lösningen att stoppa biltrafiken vid Kvarteret trevnaden och norra ingången till Sofielundsskolan och skapa en upp- och avhämtningsplats vid parkeringen. (Illustration Växtväcket 2025)

Bokgatan med flera karaktärer från gågata i väst till bred verksamhetgata i mitten och avslutande smalare utformad gatan i öst. (Växtvärket, 2025).

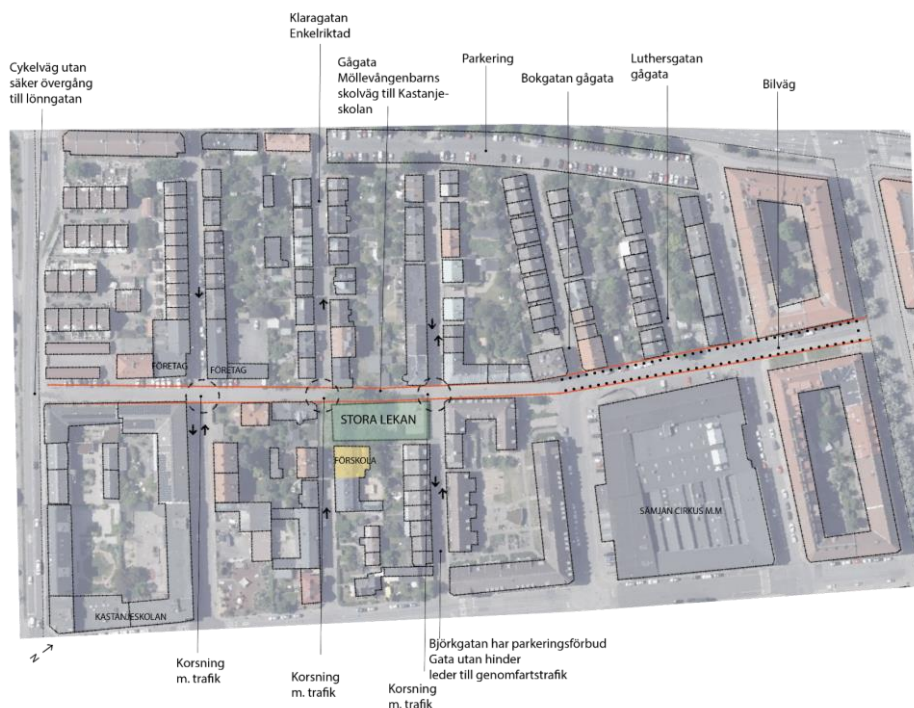
Bokgatan utmed Sämjan, bildelen är bred och trottoarerna kala på vegetation (Foto Växtvärket 2025).

Hasselgatan

Hasselgatan är en viktig gata inom villa- och radhusområdet eftersom den ansluter till Stora lekan och utgör vägen till skolan för vissa barn från Möllevången. Hasselgatan är redan idag en gånggata med olika typer av fart-nedsättande åtgärder såsom skyltar och annan markbeläggning än asfalt. En aspekt som gör gatan mer otrygg är att gånggatan bryts i korsningarna; Björkgatan, Klaragatan och även vid Palmgatan. Online-undersökningen visade ett stort engagemang för att Hasselgatan skulle bli helt bilfri, vilket kan vara ett föräldraperspektiv då farliga korsningar med passerande trafik är ett orosmoment för föräldrar. Hasselgatan har potential att bli mer attraktiv, grönare och barnvänligare stråk med färre bilar om man planerade kring utformning av korsningarna eller valde att göra området helt i gångfartshastighet. Det skulle även tillgängliggöra Stora lekan. Därtill i undersökningen 2025 fanns det önskemål att utveckla Stora lekan.

Hasselgatan har en annan markbeläggning än andra gator inom Norra Sofielund, den är en gånggata med 3 trafikerade gator som korsar den och skapar otrygghet för föräldrar och barn (Foto Växtväcket 2025)

Hasselgatan workshopmaterial med fgk under processen (Växtvärket, 2025)

Klaragatan

En problematik som lyfts av Byalaget Sofia är att det har varit hög hastighet på biltrafiken på Klaragatan detta i kombination med ensidig parkering och enkelriktad trafik vilket skapat en otrygg gatumiljö för de boende. Fastighets- och gatukontoret har svarat genom att reglera omlott-parkering på delar av Klaragatan vilket ger hastighetsdämpande effekt. Byalaget Sofia har i tidigare initiativ föreslagit att Palmgatan och Klaragatan omvandlas till gångfartsgator med hastighetsdämpande åtgärder. Förslagen bygger på temporära, skalbara och kostnadseffektiva lösningar, såsom odlingslådor, cykelställ på bilvägen, trädplanteringar samt att öppna upp delar av parkeringsytorna (Byalaget Sofia, 2020). Även lokalgatan Björkgatan har en problematik med fortkörande bilar då det är parkeringsförbud på gatan i kombination med inga farthinder, detta leder till höga hastigheter på en väldigt smal gata med smala trottoarer. Därtill leder utformningen till genomfartstrafik från Nobelvägen via västra boendeparkeringen.

Palmgatan och cykelstråket

Palmgatan är en central gata i stadsdelen eftersom den ansluter till två vårdhem, två skolor och två förskolor. Detta gör att gatan särskilt är viktig att tillgängliggöra, så att barn, liksom personer som använder rullstol, enkelt och säkert kan röra sig i området utan att behöva ta bilvägen i anspråk. Idag finns det övergångsställen på två platser vid korsningen Rolfsgatan/Palmgatan för att ta sig över Rolfsgatan, men på Palmgatan saknas motsvarande möjligheter för barn att korsa gatan på ett tryggt sätt. Vid intervju (2025) berättar Jonas, ordförande i Byalaget, att delar av Palmgatan har fått omlott-parkering vilket gett en hastighetsdämpande insats. Utmaningen med Palmgatan är att den i den västra delen är enkelriktad, samtidigt som gatan är smal och kantad av parkeringsplatser. Den används dessutom både för matvaruleveranser till Kastanjeskolan och för transporter till och från slipsfabriken Portias verksamhet.

Vändzonen på Palmgatan

Den hårdgjorda vändplanen i östra Palmgatan är en plats som används som en lektya av barn samtidigt som det används som en vändzon, skolparkering och cykelbana (Växtvärket, u.å.). Det är en trafikerad miljö i direkt anslutning till Sofielunds fritidsgård och Balders förskola. Vändzonen har en grupp då 9-åringar från Kastanjeskolan velat förändra som en del i Gatulabba - ett projekt finansierat av Arvsfonden och drivet av Växtvärket.

Under våren 2022 påbörjades designprocessen och avslutades med en gatufest där Malmös politiker var inbjudna och fick höra barnens idéer. Barnens förslag bestod av:

- Olika uppdelade zoner på gatan för lek, parkering, biltrafik och cykel.
- Grönska som barriär mellan zoner
- Ersätta överflödigt asfalt med grönska

Det visade sig att barnens engagemang för platsen inte slutade efter gatufesten utan fortsatte med stöd från Växtvärket, under fortsatta träffar där barnen kunde slipa sina argument samt samla in underskrifter från verksamheter i närheten av vändzonen. Allt engagemang landade i ett möte med ordförande från Servicenämnden (som råder över fastighetsägaren Stadsfastigheter), vilket visade sig inte leda till någon förändring. Vändzonen kom åter upp på tal under Gatulabbas slutkonferens som hölls i oktober 2024 där barnen lyfte upp frågor och tankar om platsen till Malmös politiker.

Det Gatulabba nämner som viktiga lärdomar från projektet med vändzonen är att trafikerade miljöer behöver vara tydligt avgränsade, där gaturummet kan delas upp i olika zoner för flera funktioner än bara trafik och parkering. Därtill kom de fram till att trådstaket kan upplevas av barn som otrygghetssymboler och hellre skulle ersättas mot gröna levande barriärer. Utmaningen med vändzonen är fortsatt att platsen ägs av Stadsfastigheter.

Olika zoner på Palmgatans vändzon med en multisportarena, planteringar som avgränsning och målad asfalt fungerar som hänvisning till cyklist. (Foto: Gatulabba)

Lekbara

sammanlänkade rumsligheter i staden

“Barns välbefinnande, säkerhet, lärande och sociala utveckling, såväl som deras viktiga erfarenheter av barndomen, påverkas av omfattningen och kvaliteten på deras möjligheter att leka.” (Arup foundation et al., 2018)

Översättning Växtvärdet.

Multigenerational

- samexistens av flera generationer på en plats

Väldigt förenklat kan man dela in olika barns behov av lekbara miljöer i olika åldrar men att det även är nödvändigt att få med vuxnas behov av platser för att skapa offentliga platser där “multigenerational” möten kan ske (Pitsikali et al., 2020) för att främja möten mellan olika generationer och skapa förståelse för grupper utanför ens egna sociala grupp. Exempel på platser som är multigenerational och lekbara är Stapelbädden, Ribersborgsstranden och Enskifteshagen där sistnämnda platsen innehar en blandning av olika kvaliteter som såsom grill, hängplatser, basketplan och varierande lekutrustning som dockar in i varandra.

Nedan är en förenklad tolkning av behov. Behov kan skilja sig från situation till situation och vi poängterar för att få till attraktiva platser är det viktigt att involvera lokala barn i design och platsskapandet för att få med barns perspektiv i processen och slutresultatet (Gatulabba).

Småbarn (0–6 år): Trygga och stimulerande miljöer

Småbarn behöver trygga lekbara platser nära hemmet, såsom den lilla bostadsgatan. Där det kan finnas möjligheter till skugga, installationer och miljöer som ger leksignaler och främjar utvecklingen av grovmotorik, exempelvis sandlådor, kullar och balansstockar, små rutschkanor, grönska, klätterredskap. Därtill är det viktigt att det planeras även för ackompanjerande föräldrar då småbarns trygghet ofta är kopplad till föräldrar eller andra nära vuxna.

Skolbarn i (6-12 år): Utmanande, gröna och sociala miljöer

Skolbarn i låg- och mellanstadie söker mer utmanande lekredskap och miljöer, bollplaner, klättertorn eller träd, cykelbanor och ytor för rörelse och utforskande. För att barn i detta spann inte ska bli fast på gården eller stillasittande framför skärmen är det viktigt att kunna ta sig till olika platser utan att vara beroende av sina föräldrar för sin rörelsefrihet.

Ungdomar/ tonåringar (13+ år): Mötesplatser och fysisk aktivitet

För ungdomar är det viktigt att skapa miljöer som uppmuntrar till fysisk aktivitet och social interaktion. Mötesplatser där de kan hänga utan att störa småbarn – exempelvis basketplaner, utegym, skejt miljöer, stranden, sittplatser med skärmtak. Växtvärkets egna erfarenhet är att tonåringar vill vara med i att skapa sina platser med sin egna estetiska preferens. Ett grepp kan vara att låta tonåringar leda med och för andra barn i designprocessen.

Rörelse och lekbara nätverk och stråk i staden

Inom stadsdelen Norra Sofielund finns flera olika målpunkter. Naturmolnet där familj och småbarn umgås men även klättrande mellanstadiebarn. Den nya multisportarenan som används främst av tonåringar men även mellanstadiebarn. För de yngsta finns Stora Lekan och Göingeplan. Dessa behöver utvecklas för att bli mer spännande miljöer. Därtill finns det ett behov att skapa fler utmanande platser för mellanstadiebarn och även hängplatser för äldre barn med möjligheter till aktiviteter såsom skejt. Dock är konnektiviteten mellan platserna låg då barn behöver passera korsningar, breda vägar och ta sig fram ibland på extremt smala gator.

För att barn ska kunna leka på en plats måste den vara fysiskt och mentalt nåbar då barns lek och aktivitetsmöjligheter begränsas av friheten till rörelse. Barn rör sig självständigt i allt större grad ju äldre de blir. För att skapa en stadsdel där alla barn får tillgång till attraktiva och lekbara rum och tillfällen är det avgörande med säkra skolvägar, farthinder, bilfria stråk och breda trottoarer. Där leken inte heller behöver vara begränsad till konceptet lekplats utan kan flöda ut och ge liv, möten och aktivitet även i gaturummen. Alltför ofta skapas det isolerade öar i staden för barns lek och närvaro. Inspiration för andra sätt att forma våra gaturum och platser finns från Gatulabba, Planera för rörelse! Boverket (2013) och leknät av Kind & Samenlevning i Belgien (Seghers, n.d.). En stadsplanering som sätter barn och unga i fokus bör skapa uppväxtmiljöer där trygga gator binder samman bostaden med skola, lekplatser och fritidsaktiviteter på ett sammanhängande och tryggt sätt.

3.6. Gröna miljöer och klimatanpassningar

Sofielund har brist på grönytor, vilket påverkar barns lek, hälsa och risk för urbana värmeöar. Naturkontakt och biologisk mångfald främjar barns utveckling och gör leken inkluderande och varierad. Gröna miljöer kan samtidigt öka tryggheten, möjliggöra aktivitet och hantera regnvatten genom blågröna lösningar. Planering bör därför stärka barns tillgång till trygga, stimulerande och hälsofrämjande gröna miljöer.

Brist på grönt i en barnstadsdel?

Malmö kallas ofta parkernas stad, men i jämförelse med andra svenska städer har staden få kvadratmeter grönyta per invånare. Sofielund hör till de områden med lägst andel grönytor och har av kommunen identifierats för sin brist på grönytor som ett område där insatser för att stärka det gröna är särskilt viktiga (Olsson & Hansson, 2018). Grönområden är av stor betydelse då de förser människan med ekosystemtjänster (Folkhälsomyndigheten 2024). Många gator i Norra Sofielund har namn på träd men avsaknaden av träd på gatan är ofta stor. Hårda mellanrum domineras i området även om staden klubbade igenom 3-33-330 konceptet om att plantera fler träd i staden, ett initiativ som inte är närvarande i Norra Sofielund (Byalaget Sofia 2020). Stadsdelen har risk för urbana värmeöar (urban heat islands) då mängden hårdgjord yta och avsaknaden av träd, grönska och vatten som kyler sin omgivning är låg. I tidigare avsnitt om de två karaktärerna i stadsdelen framgår det att området norr om Ystadsgatan har mer grönska längs gatorna, bland annat genom förgårdsmark. Andra gröna inslag finns kring Multisportarenan, Naturmolnet och längs cykelstråket i sydöst. En problematik som lyftes var att Sofielunds fritidsgård har haft återkommande problem med extrem värme på somrarna och kyla på vintern, vilket påverkar om de kan i framtiden stanna kvar i lokalen. Det vore en förlust för stadsdelen om verksamheten inte kan fortsätta inom området då det ligger nära Sofielundsskolan och gör fritidsgården tillgänglig genom sin geografiska närhet.

Sittmöjligheter i Naturmolnets urbana äng fullt med surr (Växtvärket 2025).

Biologisk mångfald och barn

Den sammantagna forskningsbilden visar att naturkontakt, särskilt genom hög biodiversitet och stor andel grönyta i närmiljön, har positiva effekter på barns kognitiva och neuropsykiska utveckling. Vidare har undervisning i naturmiljöer, enligt flera olika typer av studier, visat sig leda till bättre akademiska resultat än lärande inomhus (Folkhälsomyndigheten 2024). En tillgång i området är Naturmolnet med sina växtkompositioner med ängsflora, träd, pollinerar-stöttande växtval och stigar som slingrar sig in i rabatter. Det är en barnvänlig miljö där barn kan bekanta sig med natur, surr, lösa material som löv och bark samt odling.

I en naturmiljö blir leken mer varierad, och barn i olika åldrar, med olika förutsättningar och kön kan lättare delta i lek och samspel (Folkhälsomyndigheten 2024). Lekmiljöer med naturliga inslag, såsom träd, buskar och vatten och lösa material som stenar och sand, erbjuder ett särskilt stort utbud av möjliga lek och aktiviteter (ibid) såsom utforska rörlighet i ett klätterträd eller gröna rumsligheter samt låtsaslekar som att laga en gryta av jord, vatten och blad. Folkhälsomyndigheten (2024) kommer fram till att dessa element engagerar vanligtvis alla barn, oavsett ålder, kön eller funktionsvariation. Lekotoper och Skogsträdgård kan vara relevanta och intresseväckande koncept att inkorporera i miniformat i en barnstadsdels olika rum. Därtill att se över utformningen och växtvalen av skolornas innergårdar för att främja skolmiljöer som stöttar barns förmågor till kreativitet och inläring.

Pildammsparkens gröna miljö i staden är en större syskonplats till Naturmolnet, platser som kopplas ihop genom att båda har lek och ljuskonst installationerna av Landskapsarkitekten Monika Gora (foto Växtvärket 2025).

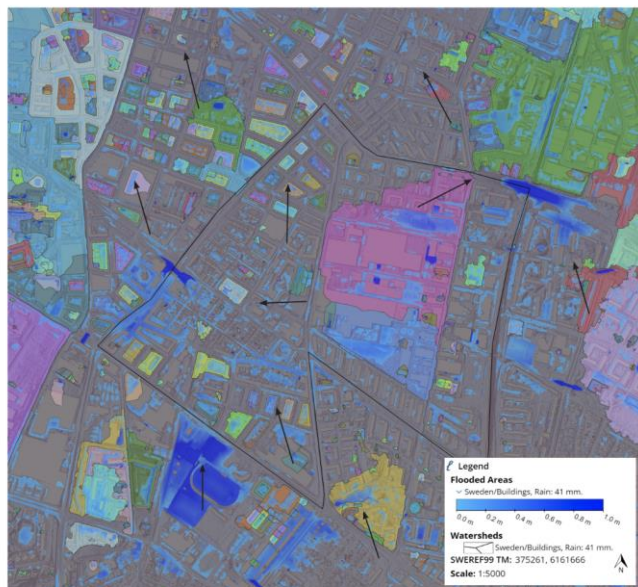
Aktivering och hälsosamma miljöer för barn

Gröna attraktiva miljöer kan möjliggöra aktivering av en plats menar Byalaget Sofia (2020). En aspekt är att tryggheten i området kan ökas genom att skapa gröna miljöer som uppmuntrar människor till att vistas i gatumiljöerna och eliminera, eller minska områden med begränsad uppsikt av allmänhet (Byalaget Sofia, presentation). I stadsdelen finns det odlingsmöjligheter på Stora lekan, Garagets biblioteks odling och Naturmolnet. Folkhälsomyndigheten har summerat forskningsrapporter (2024) och påpekar att det är

tydligt att barn får positiva hälsoeffekter av att vistas i gröna miljöer. De menar att främja hållbar utveckling behöver barns rättigheter till hälsofrämjande och attraktiva grönområden stärkas. Med betoning på barnens bästa bör planering och gestaltning av barns uppväxtmiljöer ha en komposition av olika gröna miljöer som både minskar barns exponering för skadliga faktorer såsom luftföroreningar och öka deras tillgång till trygga, stimulerande och hälsofrämjande miljöer och aktiviteter (Folkhälsomyndigheten, 2024).

Sofielunds vattenutmaningar

Skyfallet i Malmö augusti 2014, då cirka 100 mm regn föll på ett dygn, ledde till omfattande översvämningar och visade stadens sårbarhet för extrema väderhändelser. Liknande regn väntas bli vanligare på grund av klimattförändringar, vilket gör klimatanpassning avgörande för att skydda människor, byggnader och infrastruktur (Olsson & Hansson, 2018).

Figur 8. Närbild av Figur 7 med fokus på Sofielund. Svarta pilar indikerar den generella flödesriktningen för ytvatten.

I kartan går det uttyda att delar av Rolfsgatan och Klaragatan är två gator i området som kan drabbas av översvämning. (Karta i Sofielunds vattenutmaningar, AFRY, 2022).

Traditionellt har regnvatten hanterats av det rörbundna vatten- och avloppssystemet (VA-systemet), men många av dessa system byggdes för mindre och glesare städer och är idag ofta underdimensionerade för tätare, hårt bebyggda miljöer. Kombinationen av åldrande VA-system och ökade nederbörds mängder ökar risken för översvämningar (Olsson & Hansson, 2018). Kompletterande lösningar, särskilt blågröna system ovan mark, kan hantera regnvattnet lokalt genom exempelvis dammar, regnbäddar och skålförmade gräsytor. Utöver vattenhantering bidrar dessa lösningar till grönare städer, fler rekreationsytor och förbättrad hälsa och välbefinnande. Även om implementering i befintliga stadsmiljöer är utmanande, är det en nödvändig del av hållbar och klimatanpassad stadsutveckling.

“I den täta staden är det viktigt att skapa ytor som har mer än en funktion, multifunktionella ytor. Många blågröna lösningar kan ha flera funktioner, en regnbädd tar till exempel inte bara hand om vatten. Den kan också uppfattas som vacker av förbipasserande samt vara en livsmiljö för växt- och djurlivet i staden” (Olsson & Hansson, 2018).

Blågröna lösningar kan genomföras tillsammans med kostnadseffektiva insatser som andra värdeskapande investeringar i exempelvis mobilitetslösningar eller attraktivitetshöjande insatser (AFRY, 2022).

REGNBÄDD

En regnbädd är en genomsläpplig växtbädd/plantering där dagvatten fördröjs, infiltreras och renas.

REGNTUNNA

En regntunna är kopplad till ett stuprör och samlar vatten vilket används till att bevattna planteringar.

VATTENLEK

Miljöer som uppmuntrar till lek med vatten.

GENOMSLÄPPLIGT MARKMATERIAL

Genomsläppliga markmaterial möjliggör för dagvatten att infiltreras i marken. Exempelvis gräs, grus eller hålsten i betong.

GRÖNA TAK/VÄGGAR

Ett grönt tak eller vägg har någon form av vegetation och kan ta hand om vatten.

TRÄDPLANTERING

Trädplanteringar med skelettjord fördröjer och renar dagvatten.

SVACKDIKE

Ett svackdike är ett gräsklätt dike som tar hand om vatten från hårdgjorda miljöer. Vattnet renas även från grova partiklar när det rinner genom gräsdiket.

MARKRÄNNA

En ränna i gatan för avrinning i hårdgjorda miljöer.

CYKELPARKERING

En genomsläpplig cykelparkering möjliggör för dagvatten att infiltreras i marken. Vatten kan även fördröjas i cykelparkeringens rörkonstruktion.

DAGVATTENDAMM

En damm kan ta emot, fördröja och rena dagvatten. Vissa dammar har en botten där vattnet långsamt rinner igenom andra dammar har fast botten.

Bilden visar olika principer och exempel på hur man kan integrera blågröna lösningar i staden (Olsson & Hansson, 2018).

3.7. Tidigare undersökningar i stadsdelen

Hur är den upplevda trygghet i Norra Sofielund?

"Kollektiv styrka i ett område kan i enkla ordalag beskrivas som att de boende i området delar vissa normer och regler och att det finns förväntningar på att de boende agerar om dessa normer eller regler bryts. Med andra ord handlar det om att de boende litar på varandra och att det finns en social sammanhållning gällande dessa normer och regler, men även att det finns en social kontroll genom att invånarna ingriper för "områdets bästa" om reglerna bryts." Ivert & Kronqvist (2014).

Hur har trygghet och kollektiv styrka i Norra Sofielund förändrats?

I en rapport av Ivert & Kronqvist (2014) redogörs att kollektiv styrka i norra och södra Sofielund är lägre än i Malmö i stort, men liknar den i Södra innerstaden. Inom kriminologin används ofta begreppet kollektiv styrka för att förklara skillnader i brottslighet och otrygghet mellan olika bostadsområden. Rapporten visade att social kontroll från de boende riktas främst mot allvarlig kriminalitet, medan vardagliga normbrott får mindre uppmärksamhet i Norra och Södra Sofielund. I båda områdena i Sofielund var responsen i undersökningen att upplevelsen av problem i bostadsområden var särskilt kring nedskräpning, skadegörelse och vårdslös körning, med vissa lokala skillnader (t.ex. berusade personer i Norra, nedgångna fastigheter i Södra). Nobelvägen, Nobeltorget och Göingeplan var några specifika platser i Norra Sofielund som respondenter i undersökningen upplevde som otrygga (Ivert & Kronqvist (2014). Få personer hade avstått från aktiviteter på grund av rädsla, men omkring 40 % i Norra och 55 % i Södra Sofielund uppger att de ibland eller ofta valt en annan väg för att undvika obehagliga platser eller personer. Rapporten av Ivert & Kronqvist (2014) visar ett tydligt samband mellan upplevd otrygghet och oro för brott samt områdets problemnivå och kollektiva styrka. Siffrorna och de nuvarande boendes upplevda otryggheten på specifika platser i Norra Sofielund kan ha förändrats sedan undersökningen gjordes. Det som kan tas med i åtanke från rapporten till framtida projekt i området är att otryggheten är högre bland boende som upplever många problem där det samtidigt finns en låg kollektiv styrka, vilket pekar på att dessa faktorer är centrala för trygghetsskapande arbete. Genom att stärka

grannsamverkan, platsanknytning och boendes relationer sinsemellan kan stötta och bygga upp kollektiv styrka.

Hur är ungdomars upplevelser av trygghet i Sofielund?

Senare forskningsprojekt av Egnell och Ivert (2019) i området har handlat om att öka kunskapen kring ungdomars trygghetsupplevelser i Sofielund och Rosengård. Projektet "ungdomars upplevelser av trygghet och otrygghet i den offentliga miljön" syftade specifikt till att undersöka hur ungdomar beskriver den lokala problembilden, hur denna påverkar deras upplevelse av trygghet i offentliga miljöer samt hur otrygghet och rädsla för brott formar deras beteende och rörelsemönster.

Brist på aktivitet i området & män i grupp

Ungdomarnas erfarenheter av otrygghet präglas av återkommande platser i både Sofielund och Rosengård, vilka ofta undviks eller hanteras genom strategier som att gå tillsammans med andra eller ha telefonen till hands (Egnell & Ivert 2019). I Sofielund förknippas otryggheten särskilt med öppet narkotikabruk och påverkade personer, men också med en upplevd tomhet och anonymitet i området, där brist på affärer och aktiviteter bidrar till att vissa platser upplevs som skumma och obehagliga. I intervjuerna i forskningsprojektet framkom det att ungdomarna i Sofielund uttryckte oro för vänner, framför allt för killkompisar. Här låg fokus främst på tidigare konflikter mellan skolor i området. Respondenterna var medvetna om att killar i högre grad riskerar att utsättas för våld i det offentliga rummet. Därtill är det tydligt att ungdomars trygghet kretsar ofta kring män eller killar i grupp på offentliga platser, något som påverkar både killar och tjejer (ibid).

Samtidigt lyfter Egnell & Ivert (2019) i sin forskningsrapport att mycket av känslan av trygghet och tillhörighet handlar simultant om att kunna agera självständigt – att göra platser till sina egna och våga ta plats i det offentliga rummet (Alexander & Pain, 2012 citerat i Egnell & Ivert 2019). Det här är viktig kunskap att ta med till processen, planerandet och utförandet av Barnstadsdel och ställa frågan hur vi kan möjliggöra och stötta barns och ungdomars egna platsskapande och platsanknytning?

Otrygghet kan ge hämmad rörelsefrihet

Egnell och Iverts rapport (2019) tar upp att det finns vissa studier utifrån folkhälsoperspektiv på barns och ungas mobilitet vilket pekar ibland på att upplevd otrygghet och oro för brott i närområdet kan hämma ungdomars rörelsefrihet. En studie av ungdomars mobilitet visade att upplevd otrygghet i bostadsområdet påverkade deras färdväg till och från skolan, med särskilt tydlig effekt bland flickor (Johansson m.fl., 2009 citerat i Egnell & Ivert 2019). Flickor använde i högre grad riskminimerande strategier, exempelvis att be om skjuts, och deras känsla av otrygghet var särskilt kopplad till mörker på offentliga platser.

Korsningar, de olika lekplatserna och delar av cykelstråket vid parkeringen kan vara platser som kan behövas se över i sin ljussättning, vidare berättar BID i intervju att gångstråket till fotbollsplanen i Sofielundsskolan är dålig och behöver förstärkas. En mörker- och ljuskartläggning och analys över stadsdelen kan berika förståelsen för otrygga platser, detta kan ske genom en trygghetvandring där man bjuder in barn i olika åldrar och föräldrar till att delta och ge sin syn på upplevelsen av området.

Föräldrars inställning påverkar

Andra faktorer såsom föräldrars inställning till i vilken utsträckning deras barn får röra sig självständigt i bostadsområdet kan ha möjlig påverkan på barns upplevelse av oro (Egnell & Ivert). Det finns däremot en hel del studier som visar på att föräldrars uppfattning om risk och inställningar till hur farligt ett område är påverkar i vilken omfattning deras barn får röra sig fritt utomhus (Carver m.fl., 2008; Foster m.fl, 2014 citerat i Egnell & Ivert 2019).

Det här kan vara viktigt då Egnell och Ivert (2019) menar att dessa resultat är relevanta då forskning visar att ungdomars oro för brott och otrygghet minskar när de vistas mer i offentliga miljöer utan vuxet sällskap (Cops, 2013 citerat i Egnell & Ivert 2019). Att uppmuntra ungdomars självständiga och fria rörelse i sina områden kan därför vara viktigt menar Egnell och Ivert (2019).

Sammanfattningsvis tar Egnell och Ivert (2019) upp vikten av att barn är de som förstår sin egen närmiljö och bör ges chans att förmedla sina upplevelser i planerande och förändringsprocesser för att bättre uppväxtmiljöer ska kunna skapas.

“Att i forskningen situera barn och ungdomar som kunskapsbärande subjekt är alltså både ett mål i sig själv och ett medel för att uppnå bättre kunskap om hur samhället kan förbättra barns och ungdomars uppväxtvillkor på lokal nivå.” Egnell & Ivert (2019.)

Ovanstående citat gäller även i stadsplanering och skapandet av platser för barn.

Barn som undersöker i stadsdelen

Under sommaren 2020 genomfördes en kartläggning av ungdomar riktad mot ungdomar i Sofielund. Projektet Tillsammans i Entreprenörskap (TiE), en del av "Case Sofielund", syftar till att stärka det lokala entreprenörskapet och föreningslivet i området (TiE 2020). Totalt anställdes 40 sommarpraktikanter för TiE i Sofielund, med uppdrag att analysera området utifrån den upplevda tryggheten samt att kartlägga vilka verksamheter som finns. Kartläggningen fokuserade särskilt på Sofielund som helhet och på kvinnors upplevelser. Frågorna utformades i samverkan mellan Malmö stad, BID Sofielund, AFRY och sommarpraktikanterna (TiE 2020).

Foto från undersökningen (TiE2020).

Kartläggningen från sommaren 2020 visar att ungdomars engagemang i Sofielund påverkas av flera faktorer (TiE):

Kunskapsbrist: Ungdomar har begränsad förståelse för demokratiska strukturer och för skillnaderna mellan föreningar och företag, vilket påverkar deras möjlighet och vilja att delta.

"Alla känner alla": Uttrycket uppfattas av ungdomar både positivt och negativt. För vissa, särskilt tjejer, ger det en känsla av övervakning och otrygghet, vilket påverkar både deras rörelsemönster och beslut kring boende.

Vikten av "hänget": Ungdomar efterfrågar platser för möten socialt umgänge, något som blir särskilt viktigt då vissa lever med trångboddhet med då ökade psykosociala påfrestningar.

Alla andras stad utom ungas: Det finns en brist på mötesplatser då existerande platser upplevs inte som anpassade för ungdomar, vilket leder till känslor av exkludering av staden och understimulering, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden. "Lekplatserna är till för barn, hänget utanför kiosken eller porten upplevs som otryggt och på biblioteken måste de vara tysta".

Normer: Skillnader mellan tjejer och killar påverkar deltagande i föreningsliv och vilka mötesplatser de använder.

Holistiskt perspektiv: För att stärka engagemang och entreprenörskap behöver arbetet utgå från individens personliga utveckling och behov.

Summerat från undersökningen som skedde 2020 är att ungdomar i Sofielund har begränsad kunskap om demokratiska strukturer och efterfrågar mötesplatser som är anpassade för deras behov. Brist på trygga och inkluderande platser leder till känslor av exkludering av staden, särskilt bland tjejer och i socioekonomiskt utsatta områden. För att stärka engagemang och entreprenörskap behöver insatserna utgå från ungas egna behov, normer och personliga utveckling.

3.8. Kompletterande barninvolvering sommaren 2025

Syftet med undersökningen är att få in fler barns rörelsemönster, deras behov och önsksningar i nulägesanalysen för att förstå Norra Sofielunds potential och utmaningar i nuläget och att bjuda in barns medverkan och involvering tidigt i processen och planerandet av Barnstadsdel Norra Sofielund.

Metod och begränsningar

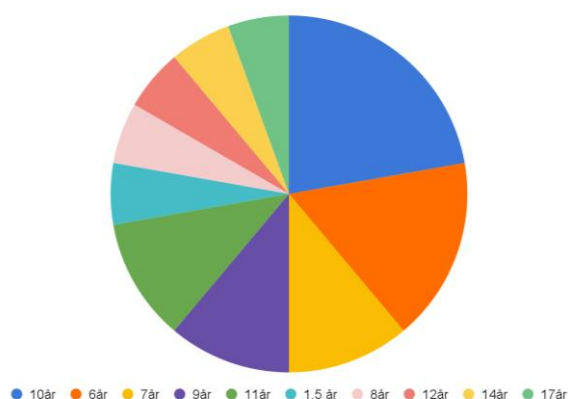
För att samla in barns perspektiv har flera olika metoder använts i syfte att nå barn med olika bakgrund och förutsättningar, både de som bor eller går i skola i området och de som vistas på dess målpunkter. Metoderna som användes i undersökningen var:

- **Onlineundersökning** genom *Placetoplan*, som spreds via en länk i Facebookgruppen *Sofielund* samt skickades ut som sms till närboende.
- **Fysiska frågeformulär med kartor** som placerades ut på biblioteket Garaget och Sofielunds fritidsgård för att nå personer som inte tar del av digitala utskick.
- **Workshops** med frågeformulär genomfördes med Kastanjeskolans och Sofielundsskolans fritids, där barnen fick tillsammans med Växtväcket arbeta praktiskt med kartorna och föra fram sina tankar kring sin stadsdel.
- **Spridning i stadsdelen** - För att nå ut skapade Växtväcket affischer med information om var de boende kunde hitta fysiska frågeformulär samt en QR-kod som ledde till onlineundersökningar. Affischerna sattes upp på Stora Lekan, Naturmolnet, Multisportarenan, skolor och Garaget.

Begränsningar i metoden handlar främst om räckvidd och representativitet.

Onlineundersökningen riskerar att nå främst de mest aktiva i digitala forum och därmed inte spegla alla barnens och de boendes perspektiv. Digitala verktyg kan även kräva att föräldrar hjälper sina yngre barn för att fylla i undersökningen. De fysiska häftena var beroende av att barn själva eller yngre barn med en nära vuxen tog initiativ att fylla i dem, vilket kan leda till bortfall. Workshopparna fångar barns perspektiv på ett mer direkt sätt, men omfattade enbart två fritids från båda skolorna i Norra Sofielund samt en tonårsgrupp från Sofielunds fritidsgård och representerar därför inte alla barn i området.

Deltagande barns åldersspann som svarat det fysiska formuläret

På grund av undersökningens begränsningar bör resultaten tolkas med försiktighet. Det begränsade antalet deltagare gör att materialet främst fungerar som ett underlag för framtida studier, snarare än som grund för generella slutsatser om barns och ungas rörelsemönster i Norra Sofielund. Undersökningen riktade sig till barn i bred bemärkelse – från 1,5 år (tillsammans med vårdnadshavare) till 17 år – vilket bidrar till ett bredare barnperspektiv. Forskningen visar att det kan vara problematiskt att behandla "barn" som en homogen grupp, eftersom barndomen är en mångfacetterad livsfas där ålder ofta har större betydelse än exempelvis kön, bakgrund eller religion (Beazley m.fl. 2009, citerat i Egnell & Ivert 2019). Ålder är avgörande för hur barn och ungdomar rör sig i sina närområden och vilka aktiviteter de ägnar sig åt – något som är centralt att beakta i planeringen av en barnstadsdel.

De varierade metoderna i undersökningen påverkade också resultaten. Online-verktyget *Placetoplan* gjorde det möjligt för deltagarna att markera platser på kartan, kommentera och ange vad som var viktigt i området, men det gick inte att rita ut sina rörelsemönster. I det fysiska häftet fick barnen däremot använda färgpennor för att markera viktiga gator och rutter, vilket gav värdefull kunskap om deras rörelsemönster. Häftet gav också fler uttrycksmöjligheter än skrift, då barnen kunde kombinera text med bilder och teckningar.

Den samlade bilden av undersökning

Online-undersökningen och de fysiska formulären visar på att de boende efterfrågar ett **grönare, tryggare och barnvänligare Sofielund** med mindre biltrafik, förbättra befintliga lekplatser samt skapa nya lekplatser som är attraktiva för olika åldrar, fler träd, mötesplatser och bättre trygghet. Det finns praktiska frågor som fler bilfria gator med odlingslådor eller andra farthinder samt att de gator som har odlingslådor på sommaren ska kunna få behålla dem på gatan även under vintern. De boende prioriterade både café och lekplats samt träd och parkmiljö, en slutsats är att en kombination av dessa kan öka trivsamheten, aktiviteter och stärka platserns attraktivitet.

Några kommentarer från onlineundersökningen:

“Sofielund är en betong. Gör Björkgatan till en enkelriktad gata på sin höjd och eller förbjud biltrafik. Nu kör trafik från Nobelvägen via parkeringen och använder Björkgatan som genomfartsled. (Istället för Ystadsgatan eller Lönngatan som är anpassade för genomfartstrafik). Plantera träd! Så det blir en lugn, trygg väg till Stora Lekan. 20+ åring

“Mindre biltrafik. Vi gillar att leka på Björkgatan och bort mot Naturmolnet. Vi skulle leka och upptäcka mer på parkeringen längs nobelvägen om där inte var farligt. Rolfsgatan hade också gärna fått bli finare, grönare och med mindre trafik för den korsar vi till förskola och skola. Det finns inget bra sätt att cykla över gatan.” 6-7 åring

“Fler blommor och buskar för insekter” 10-12 åring

“Fler fotbollsplaner omkring detta område!” 8-9 åring

“Mer plats att leka på och mindre bilar” 10-12 åring

“Låt Naturmolnet få vara kvar” 20+åring

“Fler platser där man kan vara och fika som är mysiga att vara på” 10-12 åring

“Vore kul om barnen kunde leka sig fram till skolorna i området, avlånga grönytor som följer gatorna, kullar gräs sten och vatten, kanske addera små skejt ramper mellan emellan stråken” 20+åring

“Bra att det inte är några parkeringsplatser här vilket gör att många barn leker här” 20 åring som markerat vid hus och radhusområdet.

Barns och boendes tankar om stadsdelen

Onlineundersökningen visade att vuxna boende främst tyckte att det var viktigt att ha caféer och restauranger i sin närmaste omgivning, följt av lekplatser. För barn var lekplatser viktigast, medan caféer och restauranger kom på andra plats. Att både barn och vuxna rankade dessa två inslag högt är intressant. Om stadsplaneringen kunde kombinera lekplatser med caféer skulle det sannolikt uppskattas av båda grupperna och bidra till attraktiva mötesplatser för familjer.

De fysiska formulären visade att barnen föredrog parker, cykelbanor, träd och färgfulla miljöer framför asfaltsytor, bilparkeringar och trafik. En kombination av lekplats och café i en grön, parkliknande miljö med träd och sittplatser skulle kunna bidra till en mer trivsamt uppväxtmiljö – särskilt i samspel med närhet till bibliotek och skola.

Vad tycker du är viktigast att det finns i ditt område?

I frågan "vad tycker du är viktigast att det finns i ditt område?" visade det sig att de boende, både barn och vuxna, rankade café och lekplats högt utifrån online undersökningen placetoplan, se cirkeldiagram ovan.

I workshops och i det fysiska formuläret lyfte barnen fram många olika saker som viktiga. De var inte heller begränsade till ett enda alternativ, utan kunde ringa in flera saker som de tyckte var betydelsefulla i sin boendemiljö.

Nedan följer några citat från de fysiska formulären om vad barnen själva upplever som viktigt:

“Gräs och träd.” – 12-åring

“Att kunna leka, att vara trygg och bygga kojor.” – 6-åring

“En övergiven plats som Lokstallarna.” [Om viktiga saker i sin omgivning] – 17-åring

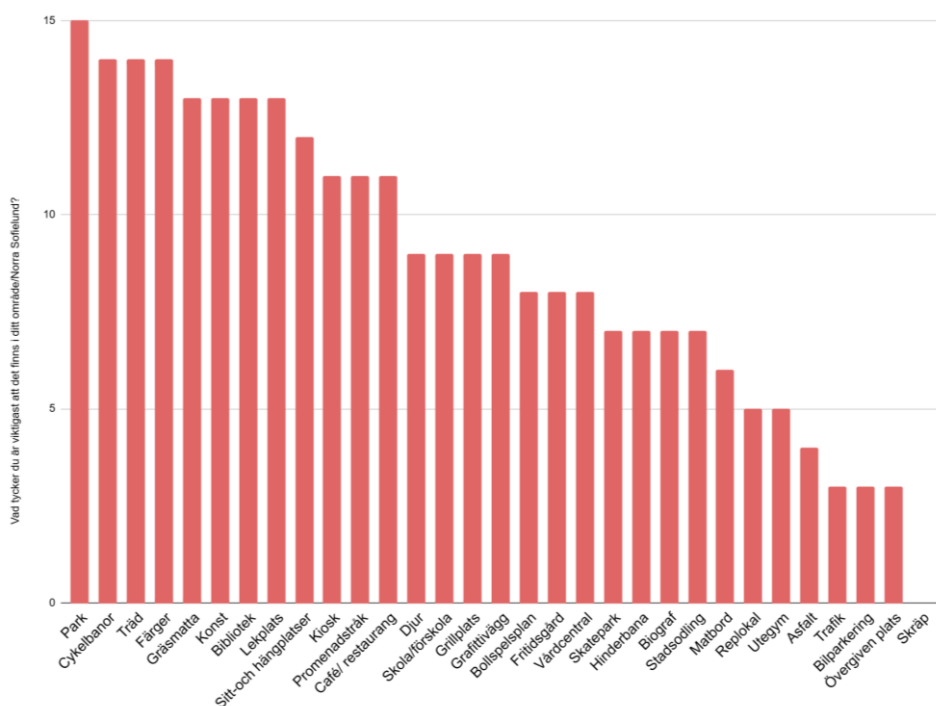
“Gröna platser utan trafik. Enkel väg till skolan. Papperskorgar. Basketplan/fotbollsplan så att man kan utföra sina intressen samt hänga med kompisar där. Bra personal på fritidsgård.” – 14-åring

Vad är viktigast att det finns där du bor?
Barn /7åring

Diagrammet nedan visar att barnen som deltog i det fysiska formuläret värdesätter grönska och färgrika miljöer, samt goda förbindelser som cykelbanor och målpunkter som bibliotek, caféer och skolor. Dessa prioriteras före asfalt, trafik, bilparkeringar och övergivna platser.

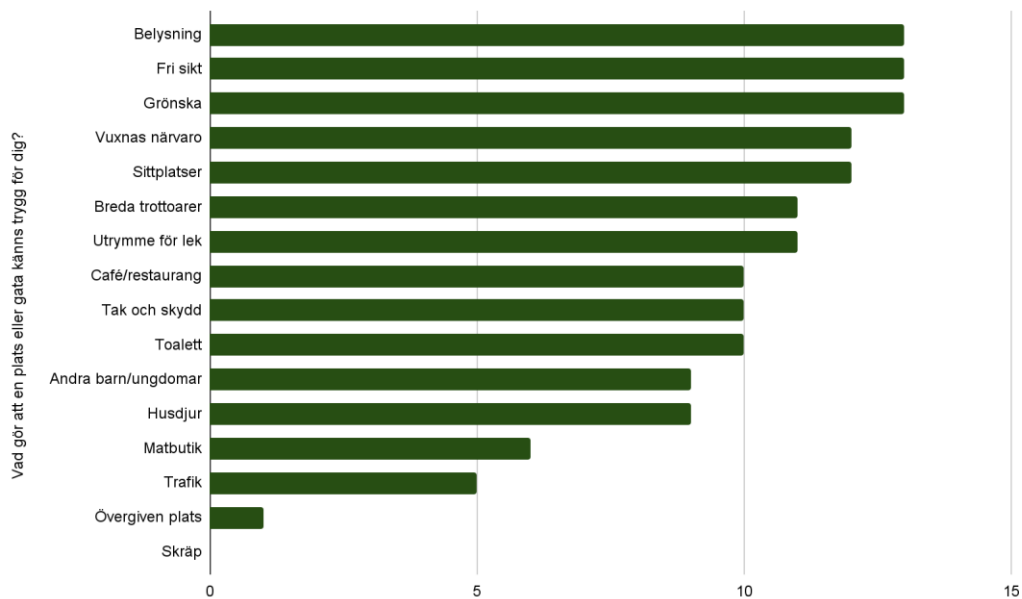
Vad tycker du är viktigast att det finns i ditt område/Norra Sofielund?

Vad gör att en plats eller gata känns trygg?

Barnen fick även svara på vad som gör att en plats eller gata känns trygg, och markera ord som de förknippade med trygghet. Aspekter som belysning, fri sikt, grönska och vuxnas närvaro markerades ofta, medan skräp, trafik och övergivna platser angavs mer sällan.

“ Andra barn och ungdomar” kommenterades som något som både kan skapa trygghet och otrygghet, beroende på situation. Några barn ritade också trafikljus som ett verktyg för att underlätta samspelet och delningen av gaturummet.

Vilka platser och gator finns det i Norra Sofielund?

Gula pluppar betyder trygg plats. De mest markerade platser var Kastanjeskolan, Naturmolnet och Garaget. Barnen pluppade och kommenterade många av sina pluppar i de fysiska formulärerna. Ofta markerade de sina hem som trygga.

Blå pluppar betyder full/tråkig plats och platser som oftare fick pluppar var parkeringen bakom Garaget, korsningen Palmgatan/Hasselgatan, Sämjan och Sofielundsskolans innergård.

Gröna pluppar betyder fin/rolig plats. Naturmolnet, Kastanjeskolan och Garaget fick mest gröna pluppar.

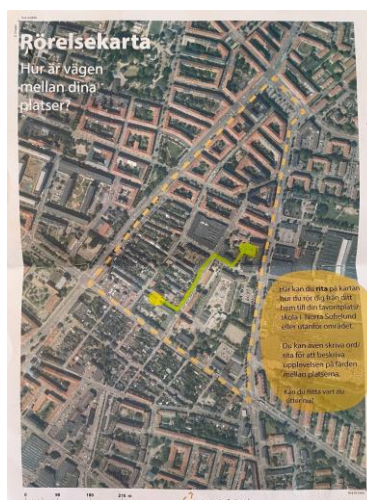

Röda pluppar betyder farlig plats och plupparna var mer utspridda över stadsdelen. Korsningar inom området som bokgatan/hasselgatan, Palmgatan/Hasselgatan eller Rolfsgatan/Bokgatan blev pluppat, vändzonen, Sofielundsskolan samt Nobeltorget var sedda som mest farliga platserna.

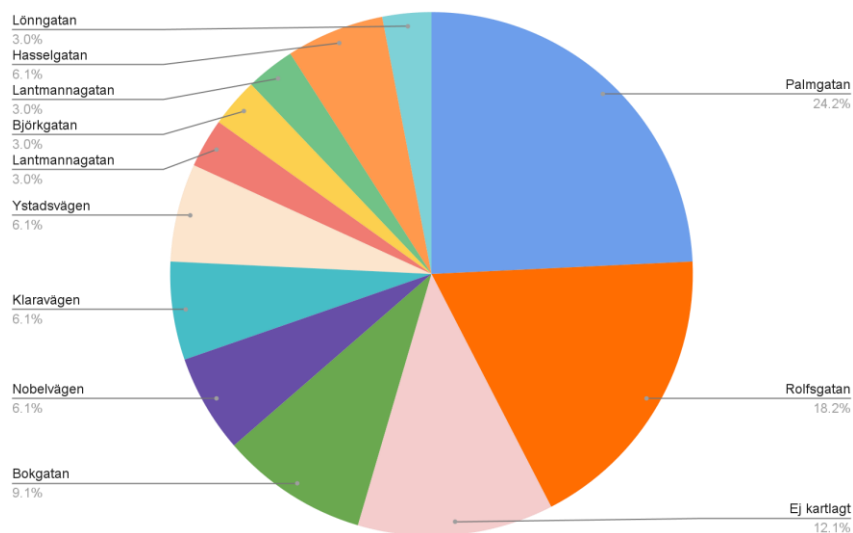
Kartläggning av barns rörelsemönster i Norra Sofielund

De barn som ritade på kartan markerade sina rörelsemönster: vissa visade vägen till sina favoritplatser, andra till sina hem, och några ritade hur de tog sig till bussen om de inte längre bodde i stadsdelen. De mest nämnda och utritade gatorna var Palmgatan, Rolfsgatan och Bokgatan. Dessa gator kan vara betydelsefulla att beakta i planeringen av en framtida Barnstadsdel.

Barn som bodde i området verkade ha lättare att orientera sig på kartan, medan de som inte vistades lika ofta i stadsdelen hade mindre lokalkännedom och därmed sannolikt svårare att navigera. Utifrån kartorna och barnens beskrivningar har vi kunnat sammanställa vilka gator som nämndes mest i kartläggningen.

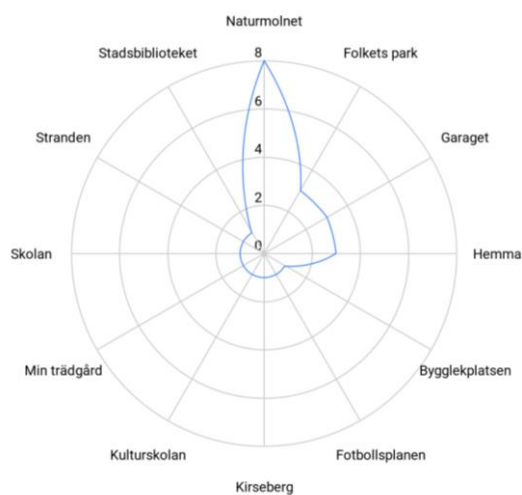
"Jag bor i kollektivhuset och går på Kastanjeskolan" 7 åring

Barns kartläggning av sina rörelsemönster i Norra Sofielund, Nämnda gator och utritade vägar i Norra Sofielund av totalt 18 barn varav 4 ritade inte ut sina vägar. Palmgatan 8, Rolfsgatan 6, ej kartlagt 4, Bokgatan 3, Nobelvägen 2, Klaravägen 2, Ystadsvägen 2, Lantmannagatan 1 och Lönnngatan 1.

Barns mest gillade platser att besöka efter skolan

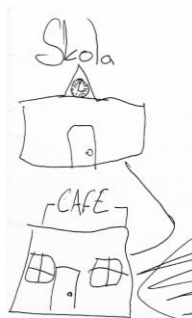
Vilka platser gillar barnen att besöka efter skolan var i första hand Naturmolnet, följt av Folkets park, Garaget och hemmet. Närliggande platser som Naturmolnet är särskilt viktiga för stadsdelen, men det är också betydelsefullt att planera för god tillgänglighet till platser utanför området, som Folkets park. Garaget lyfts fram som en viktig inomhusmiljö för alla åldrar, medan hemmet framstår som en central och trygg plats för barnen. Därtill kan vändzonen vid Sofielunds fritidsgård vara en viktig plats att vidareutveckla då den geografiskt sett är placerat nära skolan, vilket gör att ytan är mer tillgänglig och enkel att nå för tonåringar.

Av 18 formulär svarade barn med eller utan vuxen, varav 3 nämnde inga favoritplatser att besöka efter skolan.

Designidéer och önskemål från barnen

I frågeformuläret gav vi även möjligheten för barn att ge designförslag och ändra en plats. Det efterfrågades mer grönska, trygga gator och att stadsdelen ska erbjuda fler aktiviteter som skejt, klättring, café och hängplatser. Några av barnens förslag och skisser:

"Ett café nära skolan" 10-åring

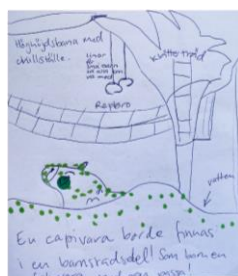
Göra en ny klättervägg / 6-åring

Mindre hus och mer barnplatser och lite grönt. Mer vatten och träd / 9-åring

Jag känner mig trygg när jag är med min familj / 6-åring

Klätträd, höghöjdsbana och vatten och capivara borde finnas i en barnstadsdel / 7-åring

Barn, träd och en capivara - enhörning / 8-åring

"Förläng Naturmolnet och gör Rolfsgatan till en park. Parkeringen vid fritidsgården ska bli grön. Träd." – 12-åring

"Rädda Naturmolnet." – 10-åring

"Bänkar runt basketplanen. Möjlighet för alla att odla och plocka. Skejtramp. Bord – skapa en plats för ungdomar och deras intressen." – 14-åring

"Barn ska få springa mellan husen eller gå till skolan utan att vara rädda. Inför gator där bilar inte kan eller får köra. Istället kan det bli en plats för barn och ungdomar." – 14-åring

"Färre parkeringar och fler vuxna i området." – 10-åring

"Förbättra Stora lekan – den är skräpig och otrygg." – 10-åring

3.9. Intervjuer

Intervjuer med lokala och relevanta nyckelaktörer har genomförts för att berika förståelsen av området och ge inblick i tidigare projekt, samarbeten och erfarenheter som präglat Norra Sofielund. Dessa samtal bidrar med värdefull områdeskunskap till nulägesanalysen och ger en mer nyanserad bild av stadsdelen än vad som framkommer genom dokument och andra underlag.

Nyckelaktörerna har valts ut utifrån sin relevans för projektet och för Norra Sofielund. De representerar en bredd av aktörer, såsom lokala myndigheter, Sofielundsskolan, biblioteket och Sofielunds fritidsgård, samt lokala organisationer och ideella föreningar, däribland Byalaget Sofia och BID Sofielund.

Intervjuerna genomfördes i semistrukturerad form med teman kring stadsutformning, barnrelaterade projekt och barns situation i stadsdelen. Till varje möte togs en A3-karta över området med, som användes som stöd för samtal och markeringar av platser. Intervjuerna

genomfördes löpande under sommaren och sensommaren 2025.

En överblick av intervjuerna

Återkommande mönster som de olika aktörerna gemensamt har påpekat och lyft har handlat om:

Trygghet och säkerhet i stadsdelen

Att göra platser trygga genom belysning, vuxennärvaro och mer kontakt med polis har lyfts som viktiga lösningar. Familjer och boende upplever trygghet som avgörande för att vilja stanna i området.

Trafik och barns rörelsefrihet

De olika aktörerna har lyft och identifierat problematik som fortkörning, farliga gators utformningar och cykelvägar som inte hänger ihop i stadsdelen. Det finns behov av skolgator, bilfria gator, krypfart där fartdämpande åtgärder betonas. Elsparkcykel och bristande trafiklösningar ses av några som ett växande problem för barns säkerhet.

Grönska, lek, och mötesplatser för barn

En mer grön och lekbar stadsdel är ett gemensamt mål för aktörerna. Alla aktörer beskriver att fler lekplatser, uteytor och mötesplatser för barn i olika åldrar efterfrågas. Naturmolnet, Guldängen och Stora Lekan lyfts som exempel på uppskattade platser, vissa av dem med en utvecklingspotential.

Tillgång till lokaler

Ett återkommande problem är att det finns en brist på ändamålsenliga lokaler för barn och ungdomar, ett exempel är att fritidsgården är för liten och har problematik med reglering av temperatur och riskerar att försvinna från området, vilket flera ser som en stor förlust. Folkets hus nämns som en resurs som borde aktiveras mer för barn- och ungdomsverksamhet.

Tillgänglighet och jämlikhet

En viktig aspekt är att aktiviteter för barn och familjer behöver vara gratis eller överkomliga för familjer med begränsade resurser. När man planerar platser och infrastruktur är det viktigt att barn ska själva kunna ta sig till platser utan att behöva vara beroende av föräldrar som skjutsar.

Samverkan och relationer

Alla betonar vikten av samverkan mellan aktörer, samtidigt pekas det på brister i nuvarande samarbeten. Viktiga pelare i stadsdelsprojekt är att kontinuitet och långsiktighet i arbetet framhålls framför korta projekt, menar en majoritet av de intervjuade.

BYALAGET SOFIA

Ordförande Jonas Hamfors

Byalaget Sofia har funnits länge, och bildades 1998, i nuläget har de ca 7 aktiva i styrelsen och 40–50 medlemmar. Jonas har varit verksam i föreningen sedan 2007.

Vad är ett byalag?

Ett byalag kan tolkas som en politisk obunden och ideell förening som för samman bygden och i det här sammanhanget grannskapet och de boende för att arbeta mot gemensamma intressen och värden (Skurups kommun, 2023). Därtill kan även ett byalag verka för bevarandet av lokal kultur och tradition samt för att främja en trivsamt samvaro och utveckling av grannskapet.

Engagemanget hos de aktiva boende varierar, men ökar starkt när konkreta frågor som trafik, parkering eller trygghet väcks. Byalaget Sofia arbetar med det gemensamma målet att skapa en trivsamt och attraktiv stadsdel – en plats där människor vill leva och trivas. De följer utvecklingen i närområdet och har dialog med politiker och tjänstemän i stadsdelsförvaltningen för att påverka deras boendemiljö.

Samarbeten och initiativ

Under åren har det varit viktigt med samarbete med BID och lokala aktörer. Byalaget har ändå lyckats driva igenom småskaliga lösningar såsom odlingsytor i Stora lekan, öppna passager längs med västra parkeringens mur och omlott-parkeringar. Byalaget är en stark och betydelsefull kraft i stadsdelen som förenar de boende, skapar gemenskap och ger dem en gemensam röst åt viktiga frågor.

En grön lekande stadsdel

Visionen om en "lekande och grön stadsdel" kommer från de boendes drömmar men även från internationella förebilder. Grönska, lek och trygga gator är kärnan i deras initiativ. Spår av byalagets driv, initiativ och engagemang märks i flera förslag, och har banat väg för projektet Barnstadsdel. Där Jonas menar att "krypfart och grönska är nyckeln till en barnvänlig stadsdel".

Trygghet i fokus

"Barn ska kunna springa ut på gatan och leka, inte springa ut i trafiken". Trafik, accelererande bilar och otrygga gator har varit centrala frågor från start. Även om det är låg olycksstatistik i stadsdelen

menar Jonas att "trygghet handlar inte bara om statistik – det är känslan på gatan som avgör". Byalaget har drivit trygghetsvandringar och samarbetat med Malmö stad för att lyfta barns och familjers perspektiv. Upplevelsen av trygghet har förbättrats märkbart, delvis på grund av inflyttning av fler barnfamiljer. Men problemet med droger och social utsatthet finns kvar. "När tryggheten ökar, vill fler familjer stanna", lyfter Jonas. Vilket är en viktig aspekt för att skapa social hållbarhet, men också för att främja långsiktig platsanknytning och en vilja att värna sin uppväxtmiljö.

Utmaningar i stadsdelen

Gators utformning med smala trottoarer gör platser och målpunkter tillgängliga för både barn och äldre (rullstolar, barnvagnar). Det finns även trafiklösningar som inte hänger ihop i stadsdelen såsom cykelvägar som slutar i ingenting (Cykelstråket till Palmgatan och Hasselgatans övergång på Lönngatan). Något annat man kan planera bort är att minska genomfartstrafik på stadsdelens breda gator som Rolfsgatan och Västra Bokgatan. Dessa två gator samt Palmgatan är gator som Jonas markerar ut på kartan som borde prioriteras i planeringen för att skapa en barnstadsdel. Ett annat viktigt perspektiv att lyfta, menar Jonas, är att fler mötesplatser för tonåringar bör skapas i stadsdelen.

Erbjuda aktiviteter

Han efterlyser större transparens från fritidsgården och att inbjudningar till aktiviteter och evenemang för barn och tonåringar skickas ut till boende i stadsdelen.

Vad innebär konceptet Barnstadsdel för Byalaget Sofia?

De viktigaste komponenterna som framförs av Jonas är att det ska vara frånvaro av risker speciellt trafik, mer grönska och lekytor och trygga skolvägar där barn kan få gå och röra sig självständigt vilket innebär en grundläggande reglerad biltrafik i krypfart samt att ta tillbaka gatan som mötes och lekyta.

BIBLIOTEKET GARAGET

Valentina Mazzealli &
Carolina Thelin

Verksamheten öppnades 2008 i den tidigare industrilokalen som en kombinerad biblioteks- och mötesplats i Norra Sofielund.

Garaget i Malmö är både ett bibliotek och en mötesplats med ett bredare utbud än traditionell bokutlåning. Här kan man låna verktyg, spel och musikinstrument, använda datorer och internet, delta i olika program och aktiviteter samt hyra lokaler för egna arrangemang.

Roll för ungdomar och barn

Garaget är en gratis plats för barn och ungdomar i alla åldrar. Här erbjuds olika aktiviteter för unga i närområdet och det fungerar som en trygg plats när fritidsgården är stängd. Ungdomar använder Garaget för socialt umgänge, läxläsning och fritidsaktiviteter. På så sätt blir Garaget ett säkert ställe där barn och ungdomar kan vistas tills det är dags att gå hem. "Det är ett ställe för uppehåll tills de ska hem, många har uttryckt att de inte får komma hem tidigt eller inte vill komma hem tidigt". Ibland används platsen som en fritidsgård, där barnen testar gränser vilket inte är riktigt tanken men många ungdomar kommer också till Garaget för att läsa böcker.

"Många kommer från andra länder där kvinnor ofta stannar hemma, men här kan de komma ut, umgås med familjen och känna sig trygga." Samtidigt berättar bibliotekarierna att barnen behöver få springa av sig, vilket inte går inne på ett bibliotek.

Det finns en brist på alternativa platser för ungdomar. Tankar som lyfts av ungdomarna i området för bibliotekerna är att Fryshuset i Seved är för långt bort och därför svårtillgängligt. Därtill vill inte föräldrar att små barn ska ta sig dit själva. Valentina och Karolina menar att det är viktigt att skapa förutsättningar för barn att kunna ta sig till platserna och att platserna är trygga.

Trygghet

För närvarande håller Garagets lokal på att renoveras och förändras med en egen, mer öppen avdelning för ungdomar. Tidigare i år har problem med droghandel och stök ökat och nu sker det satsning på ökad trygghet genom att skapa genomsikt och överblick i lokalen. I frågan om trygghet kan de bara prata för sig själva och de upplever stadsdelen som trygg för vuxna, men killar i 15-årsåldern kan ibland bidra till upplevelser av otrygghet.

Platser och länkar

Viktiga platser för barn i området inkluderar Naturmolnet, som främst besöks av barn tillsammans med föräldrar, och Enskifteshagen på andra sidan Lantmannagatan. Äldre barn och ungdomar samlas ofta i Jesusparken och på multisportarenan.

Vissa platser upplevs som mindre trygga, där Nobelvägen lyfts fram som en farlig gata med dåliga övergångsställen. Längs Palmgatan och vid vändplanen hänger många barn och ungdomar, trots att miljön upplevs som tråkig. Här skulle fler sitt- och hängplatser kunna förbättra upplevelsen.

Folkets hus, som idag främst erbjuder verksamhet för vuxna, ligger på en bra plats och har potential att utveckla mer aktiviteter riktade till barn.

Syn på barnstadsdel

En barnstadsdel ska omfatta barn i alla åldrar och från alla bakgrunder. En viktig aspekt enligt Garaget är att det är viktigt med trygga vuxna och vuxennärvaro på platser där barn vistas.

“Viktigt att det inte är för dyrt i en barnstadsdel. De fattigaste försvinner längre och längre ut från stadens centrum”. Det finns behov av gemensamma utrymmen för barn, café med överkomliga priser samt intressanta

och trygga utomhusytor. Parkeringen bakom Garaget skulle kunna utvecklas delvis till att bli en uteplats för barn och ungdomar.

SOFIELUNDSSKOLAN

Kurator Pooja Sharafi

Pooja är med i olika samverkansgrupper i området såsom Sofielundsnätverket och får genom sin profession möta och höra barns tankar varje dag.

Sofielundsskolan är den största skolan i stadsdelen med ca 600 elever från förskoleklass till nionde klass. Skolan byggdes 1949 och har under 2000 talet nyrenoverats till att bli en modern skola. med Sofielund som upptagningsområde. Skolans har tidigare haft i genomsnitt sämre skolresultat men på sista tiden har det vänt.

Samverkansgrupper

Det finns flera samverkansgrupper i området, för tillfället används Folkets hus som en plats för att hålla vissa möten. Tidigare fanns även en aktiv samverkansgrupp som BID:en höll i men den har mer eller mindre pausats. Pooja lyfter att det svåra med dessa samverkansmöten är långa rundor där 30 personer ska höras och ge sina synpunkter utan att man kommer fram till någon åtgärd eller handling på de synliggjorda tankarna. Dock poängterar han att det talas om att ett annat angreppssätt ska införas.

En stadsdel rik på aktivitet & föreningar

Det är allmänt känt att området erbjuder många aktiviteter. Pooja berättar att det finns initiativ till att skapa fler aktiviteter för barn men det är svårt att hitta lokaler som är lediga under rätt tider och geografiskt tillgängliga. En problematik som Pooja lyfter är att många föräldrar inte har möjlighet att skjutsa till aktiviteter eller att det är svårt för eleverna att ta steget själva till att starta på en aktivitet och det är lättare att bara stanna hemma. Tidigare har Umis och aktiv fritid hjälpt till att ledsaga barn till olika aktiviteter men det upphörde när finansieringen tog slut. Syskon får inte hämta sina syskon, men det är känt att Fryshuset har öppnat i området och planerar att genomföra en slags ledsagning verksamheten mellan södra och norra Sofielund.

Barns tankar

Pooja har även ett nära samarbete med Sofielunds Fritidsgård och har även varit med i trygghetsvandringar och hört olika behov. Negativa saker som att upplevelsen av trafiken och snabba bilar finns fortfarande även om det gjorts om till 30 km vägar. Trygghetsvandringar har även lyft möjliga lösningar som fartdämpande åtgärder såsom buskar och slingriga vägar. Sedan lyfter Pooja att försäljningar som sker bakom Garaget och framför fritidsgården skapar otrygghet.

Barns och ungas platser

Palmgatan lyfts av Pooja som en särskilt viktig gata eftersom den knyter ihop två skolor och om det skulle bli skolgata känns det viktigt att båda skolorna fick ta del av det. Bokgatan kan riskera att bli en otrygg "hänggata" om den stängs av men har även potential att bli en skolgata. Ungdomarna gillar också att hänga här i Sofielunds fritidsgård. "Den här ytan, [vändzonen] här är jättehård. Alla passerar här vilket ger ett uttryck för besökare. Där kan man ge ett annat uttryck till besökare än hårdheten". Det är mycket staket. Frågan är om det ska vara en parkering eller istället bli en bra yta att leka på eller om stänger av Palmgatan. Det skulle kunna bli ett Barnland, "triangeln" och tillgängliggöra multisportarenan. Pooja berättar att ett problem i området är fortkörande tonåringar med elsparkcykel. 15-åringar kör ofta snabbt vid lekplatser eller gator där yngre barn vistas. Han lyfter att kanske elsparkcykel företag måste sänka hastigheterna på sina produkter för att göra stadsmiljön tryggare för barn?

Förändringar över tid

I och med att Pooja har varit verksam i området en längre tid, 10 år så har han kunnat följa förändringarna i stadsdelen. "Det har blivit mycket tryggare i området,

bara det senaste året har det blivit mycket tryggare". Förbättringar som att buskage har klippts ned vid cykelstråket och satt upp kameror är positivt dock är kameror inte något han är helt för. Nya målpunkter som Multisportarenan är ett trevligt inslag. "Gentrifiering börjar märkas som föräldrarna är och har mer akademikers bakgrund". Barn är mer uppbokade på aktiviteter nu jämfört med för 11 år sedan samtidigt som det fortfarande finns barn som hotas av utvisning eller att förlora sin bostad men det är färre nu.

Synen på barnstadsdel

Han reflekterar inte så mycket i sin roll som kurator, utan mer som förälder. Barnlandet under Malmöfestivalen skulle vara något önskvärt här, med ett cirkustält med kulturverksamhet, i samarbete med skolor och förskolor. En plats som fungerar som barnens scen, men där de även kan leka i omgivande lekytor. Han menar att det skulle vara mycket positivt att bygga ut parken och bygglekplatsen Guldängen samt göra Rolfsgatan till en lång park och menar att "det hade varit fantastiskt om fler gator hade kunnat vara bilfria".

Inkörsportar till nya intressen

"Jag ser generellt att skejting finns en nyfikenhet men ingen känner någon som kan skejta". För de yngre barnen vore skejtmöjligheter i samarbete med ett professionellt skejtteam vara intressant. Hundrastgård vore värdefullt eftersom synliga människor bidrar till trygghet och minskar skadegörelse. Därtill föreslår Pooja att införa klättersvampar, liknande de som finns på Stapelbädden. Dessa skulle kunna skapa ett naturligt flöde av föräldrar och barn och göra platsen mer attraktiv.

SOFIELUNDS FRITIDSGÅRD

Samordnare Muslem

Muslem har snart varit verksam som samordnare och fritidsledare på Sofielunds Fritidsgård i tre år. Dagligen möter han barn från 12 år upp till 18 år.

Sofielunds fritidsgård är en av de mest välbesökta fritidsgårdarna i staden. emellanåt är det upp till 70 - 80 barn samtidigt på platsen. Fritidsgården erbjuder aktiviteter som pingis, TV- och datorspel, matlagning och idrott, samt utflykter under loven. Ungdomar kan umgås med vänner, prata med fritidsledare och få stöd med läxor och jobbsökande. Fritidsgården besöks främst av barn från Sofielundsskolan, medan endast ett fåtal barn från Kastanjeskolan kommer dit.

Behov av flytt

I nuläget behöver fritidsgården flyttas till Heleneholm (utanför Norra Sofielund) eftersom den nuvarande lokalen är för liten och har problem med värme och kyla. "Vi kanske har kvar lokalen en gång i veckan och erbjuder något. Vi strävar efter att inte lämna området." berättar Muslem. Han menar att flytten är delvis negativ då stadsdelen behöver en fritidsgård. Barn och ungdomar, särskilt tjejer, värderar lokalen som trygg mötesplats på grund av dess placering intill skolan och att det är fysiskt enkelt att gå direkt dit efter skolan.

Lokala relationer och samarbeten

Fritidsgården är med och deltar i lokala nätverk som Sofielunds nätverk, "Förebyggande sektionen" och Öresundsnätverket och samarbeten med polis och andra aktörer pågår, men han upplever att samsyn kring förebyggande insatser är svårt att uppnå då alla har olika mål och behov. De som arbetar på fritidsgården är oroliga över kriminalitet. På vissa platser samlas äldre ungdomar och vuxna med sina bilar och säljer. Fritidsgården har sökt hjälp hos andra organisationer och föreningar men inte nått ut. "Vi ser annat än vad andra ser och får inte samsyn i hur vi kan förebygga det". Muslem menar att en insats kan vara att barnen får bygga upp relationer

med polisen genom kontinuerliga positiva möten samt mer vuxennärvaro i stadsdelen.

Barns trygga platser

Naturmolnet används av många familjer och barn lyfter Muslem och uppskattas för dess lekbarhet och sociala mötesplats. Multisportarenan fungerar som mötesplats för äldre ungdomar, medan mellanstadiebarn saknar anpassade platser, uttrycker Muslem. Otrygga platser inkluderar skolans fotbollsplan, statyn vid skolan och parkeringar där äldre ungdomar samlas och säljer droger. Händelser som ledde till att Framtidsfabriken blev involverad i området.

Positiva förändringar

Det var ett stort problem när drogförsäljningen kom in via facklans parkering bakom Garaget. Nu märker fritidsgården inte det längre, äldreboendet har lagt in stora lampor och har mer koll på parkeringen. Muslem menar att situationen tidigare var riktigt dålig och har nu blivit bättre.

Utmaningar

Muslem beskriver att brist på lokaler och tillgängliga platser gör att barn kan hamna i socialt riskfyllda miljöer. Där många äldre ungdomar som är involverade i kriminalitet kan påverka yngre barn och skapa risker. Fritidsgården riktar sig särskilt mot ungdomar som är i riskzonen för problem, med fokus på förebyggande arbete och insatser men Muslem menar att ännu tidigare insatser behövs för att hjälpa barnen. För att hjälpa barnen behöver skolan och fritidsgården fler resurser för att stötta ungdomar, särskilt de som är i behov av extra stöd, berättar han. En svårighet har varit att få till samarbete med andra organisationer, specifikt när mål och fokusområden skiljer sig.

Syn på barnstadsdel

Muslem lyfter att det behövs fler aktiverade platser för barn runt skolan. Lek och hängplatser med vuxennärvaro, trygghet. Därtill är det viktigt att platser kan erbjuda aktiviteter för alla åldrar. Barnstadsdelen bör erbjuda aktivitetsfrämjande platser såsom aktiviteter som sport, musik, lekplatser och fria ytor där både barn och föräldrar kan delta. En annan aspekt som han lyfter är att insatser och aktiviteter behöver vara tillgängliga och kostnadsfria för barn från familjer med begränsade resurser

Andra framtidsvisioner är att skapa fler mötesplatser för mellanstadiebarn med vuxennärvaro. Utveckla redan existerande parker och lektytor, som Guldängen och Naturmolnet och att integrera fritidsgårdens aktiviteter med andra lokala initiativ, såsom Fryshuset, för att maximera tillgång och trygghet.

FASTIGHETSÄGARE BID SOFIELUND

Jeanette Berga & Milan Obradovic.

BID är ett lokalt stadsutvecklings initiativ som startade 2014 i Sofielund. Föreningen består främst av fastighetsägare, bostadsrättsföreningar, byalag med flera som gått samman för att skapa trygghet, trivsel och långsiktiga förbättringar i stadsdelen.

BID Sofielund har varit framgångsrika och vunnit 2019 *European Crime Prevention Award* för sitt brottsförebyggande trygghetsarbete i Sofielund och Seved. De samverkar med forskare, boende och olika aktörer. Malmö universitet har följt arbetet från start, med rapporter och studier som mäter effekterna.

Historia

BID Sofielunds initiativ grundades för att vända en mycket problemtyngd situation i området, präglad av kriminalitet, oseriösa fastighetsägare och misär. Idén kommer från internationella Business Improvement Districts, men här har de vänt på perspektivet och satt de boende i centrum istället för handeln. BID står för Boende integrering och Dialog. En viktig person i sammanhanget är Hjalmar Falck, som var med och byggde upp BID Sofielund. I dag arbetar Jeanette Berga som verksamhetsutvecklare i föreningen, och Milan Obradovic är verksamhetschef.

Fokusområden

Idag arbetar BID inom sju områden, bland annat: trygghet och säkerhet, ren och snygg stadsmiljö, trafik och tillgänglighet, Agenda 2030 och kommunikation. De planerar att koncentrera dessa framöver.

Bryta den negativa utvecklingen

För att förändra stadsdelen, främst Södra Sofielund och Seved, har det varit viktigt med ett tätt samarbete mellan fastighetsägare, Staden, polis och civilsamhället. Genom samverkan har insatser som fysiska åtgärder som att stänga gator, förbättra belysning och skötsel, minska oseriösa fastighetsägare och skapa renare miljöer haft stor betydelse. Milan berättar att fokuset ligger på långsiktighet där BID är en process och inte ett tidsbegränsat projekt. Han menar att en kontinuerlig samverkan med

boende och andra aktörer har gjort det möjligt för BID att bygga långsiktiga relationer med området, vilket projekt med tydliga start- och slutdatum inte kan uppnå. De berättar att området har genomgått en stark positiv utveckling: från öppen kriminalitet på gatorna till att barn idag springer fram och kramar poliser.

Barn, Unga och Social hållbarhet

BID Sofielund har tidigare, tillsammans med Byalaget Sofia och Sydväst, deltagit i projekt sedan 2015 för att skapa förslag på en grön och lekvänlig stadsdel för barn och familjer. Föreningen har arbetat med otaliga projekt relaterat till barn från att skapa rapporter om ungdomarna i området till att förbättra barnens förskole innergårdar. Därtill har de arbetat tillsammans med konstnärer och bjudit in barn till att måla bänkar i området. Milan berättar att insatsen har gynnat barns platsanknytning och en vilja till att ta hand om sin stadsdel genom att inkludera dem i platsskapandet. På grannsamverkans dagar har nedskräpning lyfts som problem av de boende då BID svarat med att få till fler papperskorgar samt hundlatriner. Hundavföring på gatan har varit en problematik som barnen i området till och med skrivit en låt om, berättar de.

Visioner om en barnstadsdel

Milan och Jeanette lyfter betydelsen av trygga gator för barn där viktiga gator att förbättra i stadsdelen är Palmgatan och Bokgatan. Ett förslag är att stänga östra delen av Bokgatan för att minska narkotikahandel och samtidigt öka barns rörelsefrihet. De tänker att det borde bli fler bilfria gator och gröna stråk där Rolfsgatan med dess bredd har potential att gå från att vara en boulevard till att

även inneha ett sammanhängande stråk av park och mötesplatser.

Något de tänker skulle berika stadsdelen är att utveckla befintliga platser som lekplatsen Stora lekan och Nobeltorget till trygga, barnvänliga platser. Därtill har de hört att Sofielunds fritidsgård är för liten och ett förslag är att Folkets hus skulle kunna härbärgera mer barnverksamhet.

Hållbarhet, klimat och miljö

För att minska andelen gata som används för parkering skulle stadsdelen även kunna erbjuda nya former av mobilitet, såsom bilpooler istället för privatägda bilar. Jeanette och Milan lyfter att mobilitet, dagvattenlösningar och klimatanpassningar kan kombineras med lekbarhet vilket skapar en mer hållbar, hälsosam och trivsamt miljö. De betonar att i barnstadsdel borde det satsas på stärkt social hållbarhet genom möjliggöra samverkan och möten mellan generationer, kulturinslag och fortsatt dialog med boende.

Sammanfattning av nulägesanalysen

Utmaningar & Befintlig situation

- Framtida lokal för barn?
- Otrygg plats
- Utomhus målpunkt
- Inomhus målpunkt
- Behov av tryggt övergångsställe
- Otrygg korsande trafikerad väg
- Barns rörelsemönster utifrån kartläggning 2025
- Befintliga övergångar
- Befintlig gågata
- Behov av annan utformning av gata för gång/cykel/trygghet
- Behov av gångfarts trafik/farthinder
- Behov Cykelstråk
- Vändzonen
- Parkering

Trafik och hastighetsdämpning

Söder om Ystadsvägen finns flera gator där behovet av hastighetsdämpande åtgärder är stort. Boende och aktörer beskriver problem med accelererande bilar och genomfartstrafik på gator där många barn rör sig. Gator som Palmgatan och Rolfsgatan, som används flitigt av barn, behöver därför omformas för att ge bättre tillgång till viktiga platser och målpunkter i området. Även gågatan Hasselgatan och dess närområde behöver farthinder och trygga korsningar.

Gröna ytor, lek och sociala mötesplatser

Nobelorget och Facklans parkering upplevs som otrygga av barn. Även om det ännu är

oklart hur dessa platser kan utvecklas, har båda stor potential att bli mer barnvänliga. Vändzonen och Stora lekan lyfts också fram som platser med utvecklingsmöjligheter. Viktiga barnstråk kan utvecklas till gröna leknät som knyter samman Garaget med Nobeltorget. I den norra delen av området finns flera lokaler i bottenvåningarna med potential för barn- och ungdomsverksamhet, men avståndet till skolorna gör dem mindre tillgängliga för barn som vistas i stadsdelen dagligen. Här kan Sofielunds Folkets Hus vid Lönngatan ha större potential att fungera som samlingsplats för aktiviteter för barn och unga.

Sammanhållen helhet

Det finns ett tydligt behov av en sammanhållen trafikmiljö som gör det tryggt för barn att röra sig i hela stadsdelen. Kopplingarna över Ystadsgatan behöver stärkas, både för att underlätta rörelse mellan olika områden och för att skapa trygga gång- och cykelstråk. Korsningar och vägar som skär igenom gågator bör göras säkrare för barn. En tryggare gatumiljö kan även ge utrymme för lek, möten mellan grannar och stärkt social gemenskap – något som bidrar till barns självständighet, trygghet och känsla av tillhörighet i närmiljön.

Cykel- och gångmöjligheter

Intervjuer och platsbesök visar att stadsdelen i dagsläget saknar sammanhängande cykelstråk – ett behov som särskilt har lyfts av barnen i workshops och tidigare initiativ. Trottoarerna är dessutom bristfälliga på flera platser, framför allt i den sydvästra delen av området.

Grönska och miljöaspekter

Söder om Ystadsgatan finns en tydlig brist på träd och grönska i gaturummen. Detta påverkar barns hälsa, trygghet och möjligheter till kreativ lek. Avsaknaden gör området mer sårbart för både värmeeffekter och kraftig nederbörd. Här bör fokus ligga på att öka krontäckningen och skapa gröna, lekfulla miljöer längs barnens rörelsestråk. Norr om Ystadsgatan finns däremot gröna förgårdsmarker och breda trottoarer med potential att bidra till både lekbarhet och social sammanhållning. Möjligheterna begränsas dock av fastighetsägarnas inställning till hur marken får användas.

Tematisk analys – återkommande lärdomar och behov

Analysen av tidigare och pågående initiativ i Norra Sofielund visar på ett antal gemensamma teman som är centrala att beakta i utvecklingen av en barnstadsdel. Teman som återkommer i flera sammanhang är:

1. Främja rörelsefrihet genom att länka trygga stråk

Många barn i Norra Sofielund rör sig aktivt mellan skola, fritidsgård, bibliotek och hem – men de tvingas korsa trafikerade gator utan cykelbanor, smala trottoarer eller tydliga övergångar. Samtidigt vittnar både barn och vuxna om att behovet av att *kunna röra sig fritt* är stort – att slippa ledsagning, att kunna mötas, leka och vistas självständigt i utemiljön. Detta visar på behov av gröna sammanlänkande lek-, aktivitet- och hängbara rumsligheter.

2. Fokusera på Rolfsgatan och Palmgatan

Barnens målpunkter är klustrade längs två axlar; Rolfsgatan och Palmgatan, vilket rimmar med var de själva säger att de rör sig.

3. Barns involvering är viktig för ett bra resultat

Gatulabba, Miniparken och Naturmolnet visar att barn och unga är mycket kapabla att identifiera problem, formulera lösningar och medverka i gestaltungsprocesser. De förstår komplexa frågor (som trafik, trygghet, klimat och dränering) och vill vara med i hela processen – inte bara i workshops. Samtidigt riskerar deras idéer att inte tas på allvar eller rinna ut i sanden om systemstödet saknas.

4. Fler platser - och mer vuxennärvaro

Både i intervjuer med vuxna och i workshops med barn är det tydligt att barns platser inte räcker till. Konsekvenser av detta är att biblioteket upplever sig som fritidsgård och fritidsgården flyttar. Flamman har stängt igen sin framtidsfabrik och andra verksamheter är avgiftsbelagda. Och barnen säger själva att de inte vill vara på gatorna själva. Det är mycket drogförsäljning när vuxna inte är i närheten. De vill ha fler vuxna nära för att känna sig tryggare. Kanske det är en orsak till att behovet av till exempel café nämns så ofta? För uteserveringar är något som också ger fler närvarande vuxna.

5. Skapa olika slags platser

Vi har också sett behovet av att inte göra olika platser med olika karaktärer. Den nya multisportarenan har tagits över av tonåringar, Naturmolnet lockar barnfamiljer och lekplatserna lockar de yngsta barnen. Men liksom tonåringarna känner sig bortkörda om de försöker hänga på lekplatserna så känner inte barnen att de vågar hänga på multisportarenan - så det behövs olika slags platser för att alla ska trivas.

6. Samskapa gröna miljöer för att stärka ägandeskap och tillhörighet

Naturmolnet är ett tydligt exempel på att grönska, informell design och samskapade rum ökar känslan av trygghet och närvaro. Boende beskriver platsen som en "oas" som förändrat deras upplevelse av området. Barn uppskattar kombinationen av lek, odling, vila och skapande. Projekt som bygger på natur, skala och taktilitet tycks skapa starkare platsidentitet än formella ytor. Därtill för att främja hållbar utveckling behöver barns rättigheter till hälsofrämjande och attraktiva grönområden stärkas.

7. Långsiktighet och samverkan krävs för att idéer ska leva vidare

Flera projekt har visat att tillfälliga initiativ (t.ex. Miniparken) snabbt kan etablera en lokal närvaro och engagemang – men också snabbt försvinna om det inte finns gemensam förvaltning och stöd. Samverkan mellan civilsamhälle, fastighetsägare och kommun kräver tydliga roller och ansvarsfördelning – särskilt när barn är delaktiga.

SWOT-analys – utveckling av barnstadsdel i Norra Sofielund

Styrkor (Strengths)	Svagheter (Weaknesses)
• Stark lokal närvaro av barn genom skolor, fritids och kulturverksamheter • Rikt civilsamhälle och befintliga initiativ med barnperspektiv • Befintliga testmiljöer (Naturmolnet, Miniparken, Gatulabba) • Tidigare dialogprocesser som dokumenterat barns idéer	• Gator är ofta utformade för biltrafik, inte för barnens behov • Otrygghet och fysisk barriärverkan från trafikleder • Brist på långsiktig förvaltning och drift av barnvänliga platser • Brist på vuxennärvaro ökar upplevelsen av otrygghet
Möjligheter (Opportunities)	Hot (Threats)
• Skapa en modell för barnstadsdel som kan skalas upp i hela Malmö • Utveckla barns rätt till stadsrum genom formell policy och fysiska förändringar • Bygga vidare på engagemang hos unga – inte börja om • Integrera blågröna lösningar med barnvänliga funktioner (lek, regnbäddar etc.)	• Gentrifiering och höjda hyror kan pressa bort barnfamiljer • Vuxenmotstånd eller konflikter mellan generationer kring platsanvändning • Risk för att barns medverkan inte tas vidare eller upplevs som symbolisk • Brist på politiskt mod eller organisatorisk förankring för att göra permanenta förändringar • Risk att platsbaserade initiativ försvinner vid nybyggnation eller exploatering

Nulägesanalysen mynnar ut i några kärnfulla tankar

Trygghet är en central fråga för både barn och vuxna i Norra Sofielund. Otrygghet skapas främst av tung trafik, farliga korsningar, bristande belysning samt förekomst av droghandel eller folktomma miljöer. Samtidigt framhålls vuxennärvaro och aktiva gator – där fler människor rör sig – som avgörande för att barn ska känna tillhörighet och våga använda stadsrummet självständigt.

Barns rörelsefrihet och trafikmiljöns utformning utgör en av de största utmaningarna. Smala trottoarer, osäkra korsningar över stora gator som Lönngatan, Nobelvägen och Lantmannagatan, samt brist på cykelbanor och sammanhängande, trygga stråk begränsar barns möjlighet att röra sig fritt mellan hem, skola, fritidsaktiviteter och lekplatser.

Denna situation påverkar även föräldrarnas inställning till barns rörelsefrihet, vilket gör att många ledsagar sina barn – något som i sin tur minskar barns självständighet. Att stärka grannskapssamverkan och förbättra gatumiljön framstår därför som två avgörande insatser för att möjliggöra fri rörelse.

Behovet av skolgator, bilfria gator och farthinder återkommer i flera intervjuer, och barnen själva uttrycker en tydlig önskan om fler cykelstråk. Kartläggningen av barns rörelsemönster visar att välanvända gator som Rolfsgatan, Palmgatan och Bokgatan behöver omformas för att bli mer barnvänliga och öka barns rörelsefrihet.

En stadsplanering som utgår från barns och ungas behov bör skapa uppväxtmiljöer där trygga gator knyter samman hemmet med skola, lekplatser och fritidsaktiviteter i en sammanhängande och säker helhet – i så kallade rörelse- och leknät.

Grönska, lek och mötesplatser

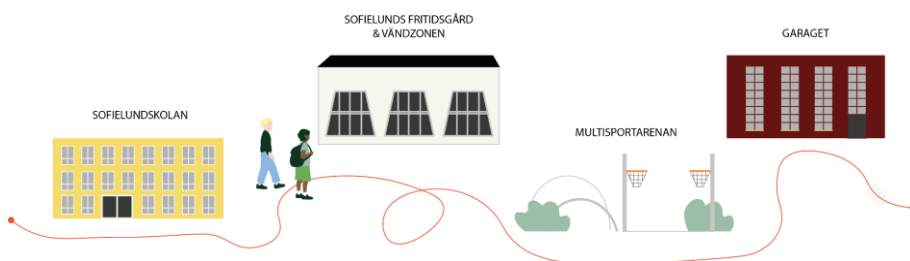
Platser som **Naturmolnet**, **Guldängen** och **Stora lekan** lyfts fram som särskilt uppskattade och med stor utvecklingspotential. Barns och familjers röster visar att kombinationen av café och lekplats upplevs som särskilt attraktiv. Många barn betonar också vikten av parker, träd och gräsytor för trivsel – i kontrast till den nuvarande miljön som präglas av asfalt och trafikytor. Här framträder även vikten av att integrera **klimatanpassning och blågröna lösningar** på ett lekfullt och tillgängligt sätt i stadsrummet.

Lokaler och verksamheter

Tillgången till lokaler lyfts som en tydlig brist i intervjuerna. Fritidsgården upplevs som för liten och otillräcklig, med problem relaterade till både värme och kyla, och riskerar dessutom att försvinna från stadsdelen. Både tidigare undersökningar och intervjuer visar att **information och kommunikation mellan verksamheter** är viktiga för att göra aktiviteter mer tillgängliga. Även **Sofielund Folkets hus** ses som en resurs som i högre grad skulle kunna aktiveras för barn- och ungdomsverksamhet.

Tillgänglighet och jämlikhet

Tillgänglighet och jämlikhet är centrala ur ett socialt perspektiv. Aktiviteter för barn och unga behöver vara kostnadsfria eller ekonomiskt överkomliga för familjer med begränsade resurser. Barn ska också själva kunna ta sig till aktiviteter utan att vara beroende av skjuts. Samtidigt påverkar normer barns rörelsemönster – skillnader mellan flickors och pojkars användning av mötesplatser spelar stor roll för vilka rum som upplevs som inkluderande.

Samverkan och långsiktighet

Samverkan och långsiktighet är avgörande för utvecklingen av en barnstadsdel. Många aktörer efterlyser bättre samarbete och tydligare struktur för att undvika kortsiktiga projekt. Det är viktigt att skapa kontinuerlig dialog mellan planerare, boende och verksamheter – och att främja goda relationer inom stadsdelen.

En barnstadsdel kräver **kontinuitet, barns medverkan och meningsfull delaktighet**, samt ett helhetsperspektiv där trygghet, rörelsefrihet, grönska och social samverkan hänger samman i en gemensam planering.

Avslutning

Norra Sofielund har redan många av de komponenter som krävs för att utvecklas till en barnstadsdel – med befintliga initiativ, mötesplatser och målpunkter som **Naturmolnet, Garaget och multisportarenan**. Stadsdelen rymmer dessutom många barn som bor, går i skola och deltar i fritidsverksamhet här.

Med de boende som drivande kraft, engagerade verksamheter och initiativtagare, samt barnen som vägledare, finns en stark grund att bygga vidare på. Genom samarbete och gemensam vilja kan Norra Sofielunds platser och gator steg för steg omformas till en **barnvänlig, grön och inkluderande stadsdel – en verklig barnstadsdel**.

4. Vision barnstadsdel Norra Sofielund

SPACESCAPE **VÄXTVÄRKET**

Om visionen

På följande sidor presenteras en vision för barnstadsdel Norra Sofielund. Exempel visas på hur en lokal gågata, en bilfri del av lågfartsgata, en plats och en entré till barnstadsdelen skulle kunna se ut. Visionsbilderna ska ses som just visionsbilder som inspirerar till förändring. Det är inte färdiga förslag som ska implementeras.

Stor rörelsefrihet

För att lägga grund för barns rörelsefrihet i Norra Sofielund införs ett sammanhängande, tydligt markerat gatunät designat för låg hastighet och vistelse utan genomfartstrafik och parkerade bilar.

Många erbjudanden

Med ökad rörelsefrihet ökar också barnens tillgänglighet till befintliga målpunkter. Fler öppna ytor och vistelsekvaliteter i närheten av hemmet, skolan och fritidsgården ger mer utrymme för fri lek, utforskande och häng.

Gångfartsgator/gågator

Designas för max 10 km/h. Lokalgatan som är särskilt viktigt för åldersgruppen 0–6 år. Frihet att röra sig och upptäcka med föräldrar och andra vuxna nära till hands.

Skolgator

Vid skolentré. Trygga ytor/trygg plats för barn.

Lågfartsgator

Möjliggör genomfart med cykeltrafik. Designas för max 20 km/h. Områdets mittnerv som ger en samlande och central karaktär. Har stor potential att öka rörelsefrihet för

Passager

Leder genomfart med biltrafik runt stadsdelen.

Entréer

Stadsdelens alla entréer markeras tydligt. Markeringarna anpassas i höjd och uttryck till småbarns perspektiv och uppfattningsförmåga.

Vision gågata

Den lokala gångfarts-/gångatan i barnstadsdelen ska förstärka de redan befintliga kvaliteterna i området idag. Utformningen ger stöd för ökad grannskapskänsla, rörelsefrihet för de yngre barnen och indirekt vuxennärvaro.

KLARAGATAN IDAG

VISION KLARAGATAN

Vision plats

Den här visionen visar en bilfri del av Rolfsgatan som i övrigt utformas som en lågfartsgata med olika karaktär för varje kvarter. Det här blir en uppsamlande parkgata för lek, odling, rörelse och socialt umgänge för alla åldersgrupper.

ROLFSGATAN IDAG

VISION ROLFSGATAN

Vision plats

Här visas en vision för vändplatsen där tonåringar tillåts prägla den offentliga miljön och ta den i anspråk. Här går det att delta aktivt genom skate, rörelse, musik och odling eller mer passivt vid sittplatser och pergola.

VÄNDPLANEN IDAG

VISION VÄNDPLANEN

KORSNINGEN YSTADSGATAN/NOBELVÄGEN IDAG

VISION ENTRÉPLATS BARNSTADSDEL NORRA SOFIELUND

Referenser

Omvärldsanalys

Bennetts, S., Cooklin, A., Crawford, S., D'Esposito, F., Hackworth, N., Green, J., Matthews, J., Strazdins, L., Zubrick, S. & Nicholson, J. (2018). What Influences Parents' Fear about Children's Independent Mobility? Evidence from a State-Wide Survey of Australian Parents. *American Journal of Health Promotion*. 32. 667-676. 10.1177/0890117117740442.

Broberg, A., Kytä, M., & Fagerholm, N. (2013). Child-friendly urban structures: Bullerby revisited. *Journal of Environmental Psychology*, 35, 110-120.

Carver, A., Timperio, A. & Crawford, D. (2008). Playing it safe: the influence of neighbourhood safety on children's physical activity. A review. *Health Place*. Juni, 14(2):217-27. Doi: 10.1016/j.healthplace.2007.06.004.

Folkhälsomyndigheten (2021). Miljöhälsorapport 2021 – Barns miljörelaterade hälsa. Artikelnummer: 20010. Tillgänglig på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/m/miljohalsorapport-2021/?pub=88328>

Floyd, M. F., Bocarro, J. N., Smith, W. R., Baran, P. K., Moore, R. C., Cosco, N.G., Edwards, M.B., Suau, L.J. & Fang K. (2011). Park-based physical activity among children and adolescents. *American Journal of Preventive Medicine*, 41(3), 258e265. <http://dx.doi.org/10.1016/j.amepre.2011.04.013>.

Fyhri, A., Hjorthol, R., Mackett, R. L., Fotel, T. N., & Kytä, M. (2011). Children's active travel and independent mobility in four countries: Development, social contributing trends and measures. *Transport policy*, 18(5), 703-710.

Gill, T. (2021). *Urban playground - How child-friendly planning and design can save cities*. RIBA Publishing.

Gray, P. (2024). The Power of Play with Peter Gray. [podcast] The Child Psych Podcast, Institute of Child Psychology, 6 november. Tillgänglig på: <https://instituteofchildpsychology.com/the-power-of-play-with-peter-gray/>

Haidt, J. (2024). *The Anxious Generation*. Penguin Books.

Jansson, M., 2016. "Stadsplanerarna missar barnen". Debattartikel, Svenska Dagbladet, 8 februari. Tillgänglig på: <https://www.svd.se/a/474f1781-eae5-4aa6-ab84-429aa0674b22/stadsplanerarna-missar-barnen/>

Kytä, M. (2004). The extent of children's independent mobility and the number of actualized affordances as criteria of a child-friendly environment. *Journal of Environmental Psychology*. 24. 179-198. 10.1016/S0272-4944(03)00073-2.

Kyttä, M. (2008). Children in outdoor contexts, affordances and independent mobility in the assessment of environmental child friendliness. Saarbücken

Loebach, J., Sanches, M., Jaffe, J. & Elton-Marshall, T. (2021). Paving the Way for Outdoor Play: Examining Socio-Environmental Barriers to Community-Based Outdoor Play. International Journal of Environmental Research and Public Health. 18. 3617. 10.3390/ijerph18073617.

Rättsmedicinalverket (2024). Markant minskning av antalet dödsolyckor med barn [blogg], 31 maj. <https://www.rmv.se/aktuellt/markant-minskning-av-antalet-dodsolyckor-med-barn/>
Shaw, B., Bicket, M., Elliott, B., Fagan-Watson, B., Mocca, E., & Hillman, M. (2015). Children's independent mobility: an international comparison and recommendations for action. https://www.nuffieldfoundation.org/sites/default/files/files/7350_PSI_Report_CIM_final.pdf

Schoeppe, S., Duncan, M. J., Badland, H. M., Alley, S., Williams, S., Rebar, A. L. & Vandelandotte, C. (2015). Socio-demographic factors and neighbourhood social cohesion influence adults' willingness to grant children greater independent mobility: A cross-sectional study. BMC Public Health. 2015 Jul 22, 15:690. Doi: 10.1186/s12889-015-2053-2.

Spacescape (2022). Barns trygghet i trafiken. https://www.spacescape.se/wp-content/uploads/2023/01/Barns-trafiktrygghet-i-Malmo_221221_lowres.pdf

Unicef (2018). Shaping urbanization for children. https://www.unicef.org/media/47616/file/unicef_shaping_urbanization_for_children_handbook_2018.pdf

Nulägesanalys

Ahmad, Iman (2022) Rapport Sommarblomlådor. Utvärdering inom Tryggare lokalgator. För Malmö Stad, Fastighets- och gatukontoret, Offentlig miljö.

AFRY, 2022. Sofielunds vattenutmaningar.

Arup foundation, LEGO foundation, The real play coalition, 2018. Playful Cities Toolkit
RESOURCES FOR RECLAIMING PLAY IN CITIES.

Bodil, 2013. Göingeplans Lekplats. Lekplats Malmö. URL <https://lekplatsmalmo.wordpress.com/2013/07/04/goingeplans-lekplats/> (accessed 9.11.25)

Boverket, 2013. Planera för rörelse! – en vägledning om byggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen. Boverket.

Byalaget Sofia (2020) [opublicerat material] Mejl från Byalaget Sofia till FGK.

Byalaget Sofia, BID Sofielund, Sydväst arkitekter (2015) Rolfsgatan. Visioner och idéer.

Byalaget Sofia (u.å.) NORRA SOFIELUND - STADSDELVISION. Grön lekande stadsdel.

Dahlberg, H et al., (2006) Sofielund - Från Svinaryssland till mångkulturell stadsdel.

Egnell, S., Ivert, A.-K., 2019. Ungdomars upplevelser av trygghet och otrygghet i den offentliga miljön: områdeskunskap, vardagsrisker och undvikande-strategier. Malmö universitet, Institutionen för kriminologi, Malmö.

Folkhälsomyndigheten, 2024. Grönskans kvaliteter och barns hälsa - Kunskapsunderlag om barns hälsa och utveckling vid vistelse i gröna miljöer med fokus på ekosystemtjänster (No. 24020). Folkhälsomyndigheten.

Ivert, A.-K., Kronkvist, K., 2014. Kartläggning av den lokala problembilden i norra och södra Sofielund: ett kunskapsunderlag för ökad trygghet och minskad brottslighet, Text. ed. Malmö högskola, Malmö.

Kastanjeskolan, n.d. Om skolan - Kastanjeskolan [WWW Document]. URL <https://kastanjeskolan.nu/om-skolan/> (accessed 9.11.25).

Juteröth, P., (2018) DESTINATIONSANALYS SOFIELUND.

Malmö stad (2025). Sofielundsskolan [WWW Document]. URL <https://malmo.se/Bo-och-leva/Utbildning-och-forskola/Grundskola/Grundskolor/Sofielundsskolan/Om-Sofielundsskolan.html> (accessed 8.7.25).

Malmö Stad (2022) Guidelines från Case Sofielund 2030 - Metodbeskrivningar för lokal implementering av Agenda 2030

Malmö Stad (2021) Planprogram 6053 SOFIELUNDS VERKSAMHETSOMRÅDE ÅR 2040

Olsson, J.A., Hanson, H., (2018). BLÅGRÖNA LÖSNINGAR I SOFIELUND - Klimatanpassningsåtgärder i allt tätare städer. Centrum för miljö och klimatforskning, Lunds universitet.

Svenska röda korsets (2018) kartläggning och behovsidentifiering av Sofielund/Seved.

Seghers, W. (u.å.) Play spaces for children to move freely in cities are growing scarcer [WWW Document]. Apolitical. URL <https://apolitical.co/solution-articles/en/how-to-create-a-child-friendly-city> (accessed 9.19.25).

Spacescape (u.å.) AMIRALSGATANS POTENTIAL. Områdesanalys av gatans funktioner och användarnas behov- 250321.

Pitsikali, A., Parnell, R., McIntyre, L., (2020). The public value of child-friendly space: Reconceptualising the playground. ARCH 14, 149–165. <https://doi.org/10.1108/ARCH-07-2019-0164>

Växtväcket, (u.å.) Prototyp Lekgatan. Gatulabba. URL <https://gatulabba.se/prototyp-lekgatan/> (accessed 7.31.25)

Växtväcket (u.å.). Sofielund omvärldsanalys. [Opublicerat material].

TiF (2020) Kartläggning av Sofielund – del av TiF, Case Sofielund.

Thunberg, F., (2021). Så vände Sofielund trenden. Pedagog Malmö. URL <https://pedagog.malmo.se/artiklar/sa-vande-sofielund-trenden/> (accessed 9.19.25).

White arkitekter (2018) Stadsdelsatlas Sofielund. Kartläggning av lokalt näringsliv, sociala nätverk och strukturella förutsättningar för långsiktigt hållbar stadsutveckling på Sofielund.